

วารสาร

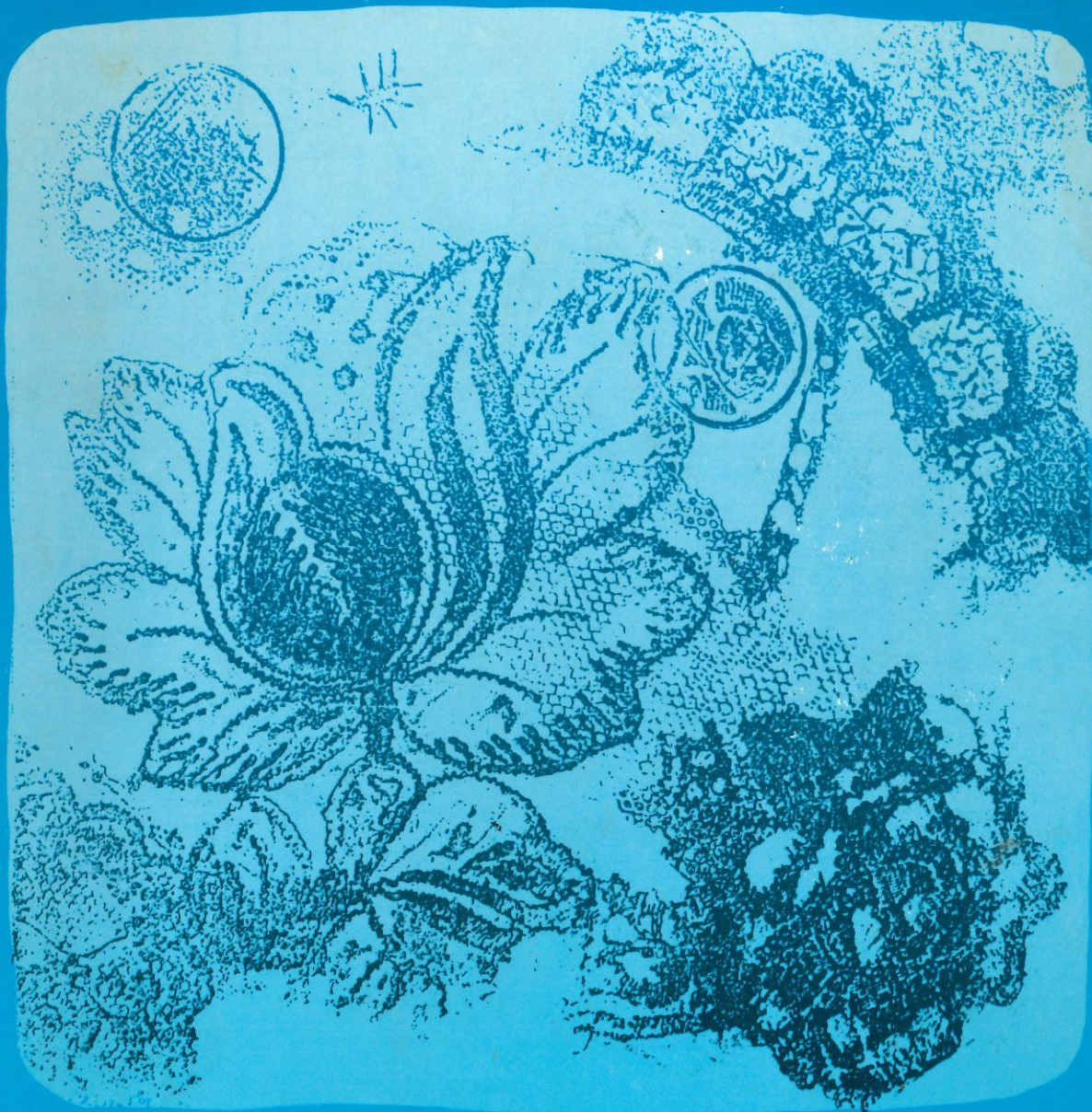
สมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย

BULLETIN DE L'ASSOCIATION THAÏLANDAISE DES PROFESSEURS DE FRANÇAIS

ฉบับที่ 69-70 ปีที่ 18 เล่มที่ 1-2 เดือนมกราคม-มิถุนายน 2538

Vol. 69-70 18e ANNÉE NO. 1-2 JANVIER - JUIN 1995

ISSN 0857-0604

วารสารสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย

BULLETIN DE L'A.T.P.F.

ฉบับที่ 69-70 ปีที่ 18 เล่มที่ 1-2 เดือนกรกฎาคม - มิถุนายน 2538 ISSN 0857-0604

คณะผู้จัดทำ ที่ปรึกษา

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
นางลัดดา วงศ์สายัณห์
นางธิดา บุญธรรม
นายเดช ทะละกัญ

เจ้าของ : สมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย
ASSOCIATION THAÏLAISE
DES PROFESSEURS DE FRANÇAIS

รายนามคณะกรรมการบริหาร ส.ค.ฟ.ท.
ชุดที่ 9 ประจำปี 2537-2538

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
องค์นายกิตติมศักดิ์

กองบรรณาธิการ

นางสิทธา	พินิจภูวดล	บรรณาธิการ
นางสาวอัจฉรา	โชติบุตร	บรรณาธิการผู้ช่วย
นางสาวเดือนใจ	จุลคุณย์	บรรณาธิการผู้ช่วย
นางสาวสุชาวดี	ทพณภัคดี	กรรมการ
นางสาวอุรวัจนหา	เชาวนชลาก	กรรมการ
นางสาวสุธาสินี	ผลวัฒน์	กรรมการ
นางมธุรส สาชลวิจารณ์	จงชัยกิจ	กรรมการ
นางสาวศิริพร	ดุขฎิพรณ์	กรรมการ
นางมลฤดี	ปาลสุข	กรรมการ
นางสาวนันทา	ไกรวิทย์	กรรมการ
นางมยุรี	บารมี	เลขานุการ
นางสาวพรพรรณ	บงกชมาศ	เลขานุการผู้ช่วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสและฝรั่งเศสศึกษา
2. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก
3. เพื่อส่งเสริมการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับวิชาภาษาฝรั่งเศส วิชาฝรั่งเศสศึกษา และระเบียบวิธีสอน

สำนักงานวารสาร เลขที่ 30/9 พหลโยธิน 2 กรุงเทพฯ 10400
โทร. 2790733 ติดต่อบรรณาธิการโดยตรง ที่อยู่ 511/108
จรัญสนิทวงศ์ 77 บางพลัด กทม. 10700 โทร. 4241552

กำหนดออกวารสาร ปีละ 4 ฉบับ ราคาฉบับละ 25 บาท
ค่าบำรุงสมาชิการสารปีละ 100 บาท พร้อมค่าส่ง สนใจขอรับ
ได้ที่ นางสิทธา พินิจภูวดล ณ สำนักงานวารสาร หรือที่อยู่

1. นางธิดา	บุญธรรม	อุปนายก
2. นางสาวประมาณ	ลี้ศิริเจริญ	เลขาธิการและผู้จัดการ
3. นางวงจันทร์	พินัยนิติศาสตร์	ทรรุญญิก
4. นางสาวไพโรจน์	ศิริอังกูร	นายทะเบียน
5. นางอรรพรรณ	รัตนภาพ	ประชาสัมพันธ์
6. นางพรทิพา	ถาวรบุตร	ปฎิคม
7. นางสาวอัจฉรา	โชติบุตร	สาราณียกร
8. นางสาวอุรวัจนหา	เชาวนชลาก	สมาชิกสัมพันธ์
9. นางสาวเดือนใจ	จุลคุณย์	บรรณาธิการ
10. นางสาวพรพรรณ	บงกชมาศ	ผู้ช่วยนายทะเบียน
11. นางสาวชัชวราวรรณ	ไชยวัฒน์	ผู้ช่วยประชาสัมพันธ์
12. นางสาวศิริพร	ดุขฎิพรณ์	ผู้ช่วยสาราณียกร
13. นางสาวอรรพรรณ	บ้านสวาสดี	ผู้ช่วยเลขาธิการ
14. นางสาวศิริพร	อินทเวดิน	ผู้ช่วยเลขาธิการ
15. นางสาวสุธาสินี	ผลวัฒน์	ผู้ช่วยทรรุญญิก
16. นางสาวปราณี	ศิริรัตน์	ผู้ช่วยสมาชิกสัมพันธ์
17. นางมลฤดี	ปาลสุข	ผู้ช่วยปฎิคม
18. นางสาวนันทา	ไกรวิทย์	ผู้ช่วยสาราณียกร
19. นางสาวพรทิพย์	เลิศสุรสถิตย์	ผู้ช่วยบรรณาธิการ
20. นางสาวประภา	งานไพโรจน์	กรรมการ

● ทศนะใด ๆ ที่แสดงออกในข้อเขียน ในวารสาร
ส.ค.ฟ.ท. นี้ เป็นของผู้เขียน มิใช่ของกองบรรณาธิการ
หรือของสมาคมครูฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย

พิมพ์ที่

บริษัทสำนักพิมพ์ วัฒนาพานิช จำกัด 31/1-32/2 ถนนมหาไชย กรุงเทพฯ 10200
นายเรณูชัย จงพิพัฒน์สุข ผู้พิมพ์/ผู้โฆษณา โทร. 2224722 - 2222788 FAX. 2256556-7

สารบัญ

๕	สถาปนาพระอิสริยยศกิตติมศักดิ์ กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์...	1
๕	สวัสดิรักษา PRESENTATION ET TRADUCTION DU SAWASDI RAKSA (version de Sunthorn Phu) ... .. <i>Fédéric MAUREL</i>	2
๕	ประเด็นโต้แย้งระหว่างมัคคุเทศก์ชาวไทยและนักท่องเที่ยวชาวฝรั่งเศส ... .. สุพรรณณี จันทน์คราญ	9
๕	การสอนแปลกับ CAI ... .. สารภี แกสตัน	18
๕	Expressions figurées françaises dont la traduction littérale en thai est impossible ... .. <i>Sowwanid Rangsiyanondha</i>	41
๕	คำยืมจากภาษาฝรั่งเศสในภาษาไทยปัจจุบัน ... .. แพรวไพยม บุญยะผลึก	55
๕	“ขงพะจะเลิน” “ยินดีต้อนรับ” “สบายดีปีใหม่” ณ นครเวียงจันทน์... .. สิทธา พินิจวุฒล	74
๕	ขนมอร่อย ในโครงการฝึกทำอาหารฝรั่งเศสของ ส.ค.ฝ.ท.... .. นันทา ไกรวิทย์	86
๕	จากการเข้าร่วมงานกิจกรรมประจำปี ของ ส.ค.ฝ.ท. 2537... .. สุภาภรณ์ จิรัชชา	89
๕	จากบรรณารักษ์ ... .. สิทธา พินิจวุฒล	92

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
องค์นายกิตติมศักดิ์ วารสารสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย

PRESENTATION ET TRADUCTION DU SAWASDI RAKSA (VERSION DE SUNTHORN PHU)

Fédéric MAUREL*

1. PRESENTATION :

Le **Sawasdi Raksa** (1) est un poème didactique très populaire (2) et très représentatif de la culture thaï, dans lequel sont énoncées différentes règles d'hygiène de vie pratiques qui sont censées procurer félicité, prospérité et longévité à celui qui les applique. A l'inverse, celui qui les enfreint est voué à toutes les calamités.

L'origine de toutes ces règles est très variée: l'on a à faire à une sorte de syncrétisme original mêlant croyances bouddhiques, brahmaniques et pré-bouddhiques. Elles procèdent toutes d'une longue tradition semi-orale qui s'est perpétuée au fil des siècles.

Il existe de très nombreuses versions du **Sawasdi Raksa**, plus de trente sept (3), et notre premier souci, lorsque nous avons pris la décision d'entreprendre la traduction de ce poème, a été de faire un choix. Celui-ci, après mûres réflexions, s'est porté vers la version de Sunthorn Phu. Le principal critère qui nous a guidé dans cette sélection est, bien entendu, celui de la qualité littéraire : Sunthorn Phu, poète de Cour du XIXe siècle (1786-1855), est considéré comme le plus grand auteur thaï.

Avant de soumettre notre traduction au lecteur, rappelons brièvement les principales caractéristiques de cette oeuvre.

Si la paternité du texte que nous proposons ici ne fait aucun doute, sa date de composition et le nom de la personne à qui il est destiné ont suscité en revanche, une vive controverse dans les milieux spécialisés. Deux thèses s'affrontent.

La première a été défendue par des chercheurs appartenant à ce que l'on pourrait appeler l'Ecole Officielle, comme le Prince Damrong Rajanubhab ou Chant Khumvilaï. Ces auteurs estiment que le **Sawasdi Raksa** de Sunthorn Phu a été composé entre 1821 et 1824 (4) pour le Prince Aphorn (5) l'un des fils du roi Rama II.

La seconde a été énoncée par les tenants de l'Ecole Révisionniste, comme le Prince Chand Chirayu Rajani ou Chathit Krasæsin qui émettent l'hypothèse selon laquelle l'oeuvre n'aurait été écrite que bien plus tard: entre 1842 et 1846 selon le Prince Chand Chirayu Rajani(6), ou durant les années 1851-1852 selon Chanthit Krasæsin (7) Pour les deux auteurs, le poème aurait été composé à l'intention de Bowonwichaichan, fils du Phra Pinklao(8)

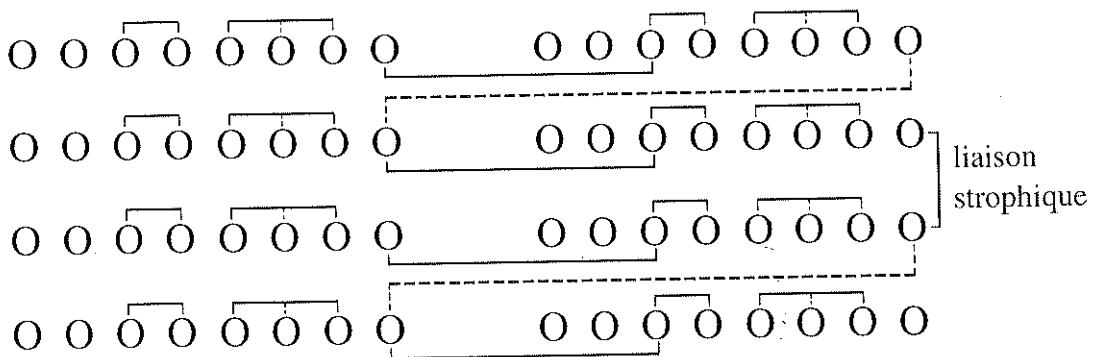
A la lecture du présent poème, il apparaît que Sunthorn Phu a écrit son **Sawasdi Raksa** en *klong*, à partir d'une ancienne version (9) composée en *chan* (10). Cette démarche correspond, semble-t-il, chez Sunthorn Phu, à une volonté plus générale qui

* อาจารย์ภาควิชาภาษาฝรั่งเศส มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

est d'adapter les œuvres de ses prédécesseurs, écrites généralement en *chan* ou en *khlong*, mètres ô combien complexes et ésotériques que seuls les fins lettrés peuvent comprendre, et de les retranscrire en *klon*, mètre; aisément déchiffrable et compréhensible pour tous. Dans le **Sawasdi Raksa**, comme dans bon nombre des œuvres de Sunthorn Phu, il semblerait que le projet artistique consiste à délaisser les formes savantes et compliquées du passé au profit des formes plus simples accessibles au commun des mortels.

Pour finir, quelques mots sur la versification. Le mètre utilisé par Sunthorn Phu est appelé le *klon*, ou plus exactement le *klon pœt*. Il est basé sur l'emploi de rimes intérieures et extérieures, d'allitérations, d'assonances et de liaisons strophiques.

Chaque strophe comprend deux vers composés de deux groupes syllabiques, ou *wak*, de huit pieds chacun. Le dernier pied du premier *wak* rime avec le troisième pied du *wak* suivant. De même pour le dernier pied du troisième *wak* qui doit rimer avec le troisième pied du quatrième *wak*. Le dernier pied du deuxième *wak* doit également rimer avec le dernier pied du premier *wak* du deuxième vers. En ce qui concerne les rimes intérieures (ou à défaut les allitérations), dans chaque *wak*, le troisième pied rime avec le quatrième pied et le cinquième avec le septième. Par voie de conséquence, le dernier pied du premier *wak* qui rime avec le troisième pied du deuxième *wak*, rime également avec le quatrième pied de ce *wak*. Le dernier pied du premier vers, qui rime avec le quatrième pied de ce *wak*. Le dernier pied du premier vers, qui rime avec le dernier pied du troisième *wak* et le troisième pied du quatrième *wak*, rime aussi avec le quatrième pied de ce quatrième *wak*. En ce qui concerne les rimes strophiques, le dernier pied de la strophe qui doit rimer avec le dernier pied du premier vers de la strophe suivante ainsi qu'avec le dernier pied du troisième *wak* et le troisième pied du quatrième *wak* de cette même strophe, rimera aussi avec le cinquième pied de ce même *wak*, ce que nous pouvons résumer par le schéma suivant :

Légende :

O : pied

----- : rimes extérieures

—— : rimes intérieures

2. TRADUCTION : (11)

J'ai écrit ce Sawasdi Raksa
Pour le Prince(12), mon maître,
En m'inspirant des grands textes pâlis, afin d'accroître son
bien-être.

C'est un ouvrage pour les personnes de haute distinction.

Il vous apportera une fortune éternelle

Et une longue vie à votre famille.

Il augmentera votre grandeur, votre puissance et vos succès.

N'oubliez pas de préserver votre splendeur

Conformément aux enseignements des anciens qui expliquent

Que, tôt le matin, à l'aube,

Il ne faut pas, au réveil, se mettre en colère.

Tournez votre visage vers l'Est et le Sud,

Aspergez-vous d'eau en récitant la formule de la Loi

Pour laquelle vous avez de la déférence, c'est à dire la
formule des Trois Refuges.

Récitez la entièrement, trois fois, et alors lavez-vous le
visage.

Puis, avant tout, dites de bonnes paroles

Cela accroîtra votre autorité pour l'éternité.

L'aura vitale de l'homme

Se situe le matin, au niveau du visage.

Dans la journée, l'aura vitale

Demeure dans le corps; prenez un bain

Et aspergez votre poitrine de parfum, sentant bon comme
une fleur immaculée.

Vous vous sentirez bien et vous n'aurez pas de maladies.

Quand vient le crépuscule et que le ciel s'assombrit,

L'aura vitale se situe au niveau des pieds.

Arrosez-les d'eau pour ôter les impuretés.

Les femmes ne doivent pas s'appuyer sur vos pieds.

En mangeant, tournez votre visage vers l'Est,

Votre puissance en sera accrue et votre vie en sera allongée.

Si vous tournez votre visage vers le Sud,

Vous ne manquerez pas de personnes aimantes autour de
vous.

L'Ouest vous donnera joie et bonheur,

Il soulagera votre souffrance et vous apportera la gloire.

Mais le Nord est très mauvais et provoque la mort.

Et votre vie s'abrègera année après année.

* สวัสดิรักษา

□ สุนทรทำคำสวัสดิรักษา

ถวายพระหน่อบุพิตรอิศรา

ตามพระบาลีเฉลิมให้เพิ่มพูน

เป็นของคู่ผู้มีอิสริยยศ

จะปรากฏเกิดลาภไม่สาบสูญ

สืบอายุสุริยวงศ์พงศ์ประยูร

ให้เพิ่มพูนบุญใหญ่เดชชัย

อย่าลืมหองงอดสำหรัรักษาสิริ

ตามคติโบราณท่านชานไช

ว่าเจ้าตรัสสุริโยโณทัย

ตื่นนอนให้ห้ามมือเท้าโยธา

ผินพักตร์สู่บูรพทิศแลทักษิณ

เสกวารินด้วยพระธรรมคาถา

ที่นับถือคือพระไตรสรณ

ถ้วนสามคราจึงชำระสระพระพักตร์

แล้วเอื้อนอรรถตรัสความที่ดีก่อน

จะถวาทพูนเกิดประเสริฐศักดิ์

ด้วยราศีที่ชะลอนรลักษณ์

อยู่พระพักตร์แต่หัวเวลากาล

ยามกลางวันนั้นว่าพระราศี

สถิตที่วรองค์ให้สรสนาน

พระอุระประสูคนธวิมลมาลย์

จะสำราญโรคาไม่ราศี

ครั้นพลบค่ำล้ำฟ้าสุทาวาส

ฝ่ายเบื้องบาทซ้ายขวาเป็นราศี

จงรดน้ำชำระซึ่งราศี

ห้ามสตรีย่ำให้พาดบาทยุคล

เสวยนั้นผันพระพักตร์ไปบูรพทิศ

เจริญฤทธิ์ชันษาสถาพล

แม้ผินพักตร์ทักษิณถิ่นมณฑล

ไม่ขาดคนรักใคร่เวียนไปมา

ทิศประจิมอ้อมเอมเกษมสุข

บรรเทาทุกข์ปรากฏด้วยศฤา

แต่ทิศเหนือเหลือร้ายวายชีวา

ทั้งชันษาทรุดน้อยถอยทุกปี

De plus, quand vous êtes en train de déféquer ou d'uriner
n'abaissez pas votre regard.
Ne crachez pas, vous perdrez votre aura vitale.
Tournez votre visage vers le Nord et l'Ouest, c'est
bénéfique.
Les esprits ne vous importuneront pas et votre pouvoir
magique sera préservé des dangers et du mal.
Puis, prenez un bain et lavez-vous le front,
Votre teint resplendira pour tous.
Avant d'aller quelque part, prenez un bain,
C'est particulièrement propice. Et frictionnez-vous.
D'autre part, quand vous êtes amoureux,
Votre épouse ne doit pas dormir sur votre bras.
Après un rapport sexuel, prenez un bain.
Cela améliorera votre aura vitale et votre bien-être,
et cela vous préservera des dangers.
En outre, les jours où il faut se laver la tête
Sont le mardi et le samedi, cela supprimera les souillures.
Coupez-vous les ongles le mercredi et le lundi, cela
vous protégera du mal.
Etudiez le jeudi, cela vous procurera du bien-être.
Par ailleurs, quand vous allez à la guerre, les vêtements
que vous portez
Doivent être de sept couleurs différentes:
Le dimanche est un jour faste et vous apportera la bonne
fortune.
Porter un vêtement de couleur rouge est bénéfique.
Le lundi, votre habit doit être de couleur blanc crème :
Votre vie sera longue et durable.
Pour le mardi, le violet et l'indigo sont de belles
couleurs qui se marient bien ensemble.
Elles sont propices au roi qui combat.
Le mercredi, la meilleure couleur pour le vêtement est
l'orange.
Elle vous siéra parfaitement.
Le jeudi, s'habiller en vert ou en jaune est bénéfique.
Le vendredi, pour aller à la guerre, portez un vêtement
gris.
Le samedi, se vêtir en noir est excellent,
Vos ennemis seront terrifiés.
D'autre part, le cheval que vous montez
Doit être paré d'une robe semblable à la votre; cela vous
protégera des dangers.
En outre, si vous prenez un bain
Dans un ruisseau ou dans l'eau vive d'une grotte,
Tournez votre visage dans le sens du courant.
Ne déféquez pas et n'urinez pas dans l'eau.

□ อนึ่งนึ่งบังคนอย่ายลต่ำ
อย่าบ้วนน้ำลายพาเสียราศี
ผินพักตร์สู่อุดรประจิมดี
ไม่ต้องผิคุณไสยพันภัยพาล
แล้วสงวนำชำระพระชนกฏ
จึงผุดผาดผิวพรรณในสันฐาน
เสด็จไหนให้สงรองชรา
เป็นฤกษ์พารลู่โลแล้วไคลคลา
□ อนึ่งพระองค์ทรงเจริญเพลินถนอม
อย่าให้หม่อมท้าวหมัดทับหัตถา
ภิรมย์รสสุดสำที่สงรองพระคงคา
เจริญราศีสวัสดิ์จัดภัยฯ
□ อนึ่งวันชำระสระพระเกล้า
อังคารเสาร์สิ้นวิบัติปิไธม
ตัดเล็บวันพุธจันทร์กันจ้งไร
เรียนสิ่งใดวันพฤหัสบดีฯ
□ อนึ่งภูษาผ้าทรงนรงครับ
ให้มีครบเครื่องเสร็จทั้งเจ็ดสี
วันอาทิตย์สิทธิโชคโฉลกดี
เอาเครื่องสีแดงทรงเป็นมงคล
เครื่องวันจันทร์นั้นควรสีนวลขาว
จะยืนยาวชันษาสถาป
อังคารม่วงช่วงงามสีครามปน
เป็นมงคลขัดตียาเข้าราวี
เครื่องวันพุธสุดดีด้วยสีเสด
กับเหลือบแปดปนประดับสลบสี
วันพฤหัสบดีเครื่องเขียวเหลืองดี
วันศุกร์สีเมฆหมอกออกสงคราม
วันเสาร์ทรงดำจึงล้าเลิศ
แสนประเสริฐสิ้นเครื่องจะนึกขาม
หนึ่งพาสีขี้ขี้ประดับงาม
ให้ต้องตามสีสันจึงกันภัยฯ
□ อนึ่งว่าถ้าจะลงสงรองสนาน
ทุกห้วยธารเถื่อนถ้ำน้ำไหล
พระพักตร์นั้นผินล่องตามคลองไป
ห้ามมิให้ถ้ำอุจจารปัสสาวะ

Ne tournez pas votre visage vers l'amont,
 Vous souffrirez (13) en faisant face au courant.
 Quand vous aurez pris votre bain,
 Saluez la Déesse de l'Eau selon l'habitude.
 Par ailleurs, en ce qui concerne la connaissance des
 charmes magiques,
 Vous devez y penser continuellement le soir.
 Vous serez ainsi doué d'un pouvoir surnaturel qui, au
 combat, vous protégera des ennemis
 Et augmentera votre prestige.
 D'autre part, quand un chien ne fait qu'aboyer et hurler,
 Ne le menacez pas et ne l'injuriez pas:
 Vous perdrez votre dignité et votre aura vitale, et vous
 courrez des dangers.
 Et vos paroles n'inspireront plus de crainte à vos sujets.
 En outre, ne crachez pas quand le vent souffle.
 Si votre salive touche un animal, le pouvoir de vos
 charmes et de vos formules magiques déclinera.
 Par ailleurs, en voyant un bonze qui observe les
 Préceptes,
 Si vous ne le saluez pas et que vous rebroussez chemin,
 vous perdrez prestige et biens.
 D'autre part, ne blasphémez pas contre le soleil, le vent
 et la pluie.
 Ne vous tourmentez pas et ne vous hâtez pas quand le
 jour décline.
 Au lever et au coucher du soleil,
 Saluez le soleil et la lune.
 En outre, quand vous êtes au lit,
 Ne négligez pas de saluer avec application votre oreiller.
 Louez et bénissez constamment
 Vos parents et vos maîtres.
 Par ailleurs, quand vous portez un vêtement, attachez le
 à droite,
 Cela vous protégera des crocs, des défenses, des croco-
 diles et autres animaux.
 D'autre part, ne passez pas sous un pont qui traverse un
 canal,
 Sous un treillage supportant des légumes, vous serez
 grandement souillé.
 Faites de même sous les poutres soutenant les maisons,
 les étais et les enclos.
 Quiconque passera sous ces structures, sera voué au
 malheur et perdra son autorité.
 Même si vous possédez un grand pouvoir magique,
 Les êtres maléfiques que vous avez transformés
 reviendront à leur état initial.
 En outre, si, en chemin, vous voyez un cadavre,
 Ne soyez pas trop médisant envers lui
 Prenez un bain et lavez-vous le visage
 En prononçant les formules qui vous protégeront des
 dangers.

* อย่าผินหน้าผาขึ้นเห็นเหื่อน้ำ
 * จะต้องรำเพราพิศาดมาปะ
 * เมื่อสร้งน้ำสำเร็จเสร็จธุระ
 * คำนับพระคงความเป็นอาจิณฯ
 * □ อนึ่งวิชาอาคมถมนาน
 * เวลาควรคิดป็นนิจศีล
 * จิงศักดิ์สิทธิ์ฤทธิรณพันไพริน
 * ให้เพิ่มบุญญยศปรากฏไปฯ
 * □ อนึ่งสุนัขมักเฝ้าแต่เห่าหอน
 * อย่าชู้ก่อนด่าว่าอชฌมาสัย
 * เสียดงาราคีมักมีภัย
 * คนมิได้ยาเียงเกรงวาจา
 * อนึ่งเขฬะอย่าถ่มเมื่อลมพัด
 * ไปถูกสัตว์เลื้อมมนต์ดลคาถา
 * อนึ่งพบปะพระสงฆ์ทรงศีลา
 * ไม่วันทาทอดดั่งยศศรัทธัย
 * อนึ่งอย่าว่าแต่ดแลลมนฝน
 * อย่ากังวลเร่งวันให้พลันดับ
 * เมื่อเข้าตรู่สุริยจะลงลับ
 * จงคำนับสุริยันพระจันทร์
 * อนึ่งเล่าเข้าที่ศรีไสยาสน์
 * อย่าประมาทหมั่นคำนับลงกับหมอน
 * เป็นนรินทร์สรรเสริญเจริญพร
 * คุณบิดมารดาคุณอาจารย์ฯ
 * □ อนึ่งผ้าทรงจูงเห็นข้างขวา
 * กันเขี้ยวจระเข้เดรัจฉาน
 * อนึ่งอย่าไปได้ช่องคลองตะพาน
 * อย่าลอดร้านฟักแพงแรงราศี
 * ทั้งไม้ค้ำเรือนแลเชือกคอก
 * ใครลอดออกอัยลักษณ์เสียศักดิ์ศรี
 * ถึงฤทธิ์เดชเวทมนตร์ดลจะตี
 * ตัวอภัยรีเแปรกลับให้อัปรา
 * อนึ่งไปไหนได้พบอสกษา
 * อย่าออกปากหักทลายร้ายนักหนา
 * ให้สร้งน้ำชำระพระพักตรา
 * ตามตำราแก้กันอันตรายฯ

D'autre part, en ce qui concerne les amulettes, talismans et charmes magiques,
Otez-les quand vous allez dormir.
N'enjambez pas les armes.
Ne dormez pas à la gauche d'une femme, cela sera dangereux.
Par ailleurs, les jours d'éclipse de lune et de soleil, de fêtes du trut (14) et du sat (15),
De pleine lune, de Carême,
Et de votre anniversaire, renoncez à
L'acte de chair: cela raccourcira votre vie.
Ne restez pas avec une femme qui a ses menstruations.
Même si vous ne mourrez pas, vous perdrez la vue
Et vous attraperez des furoncles purulents.
Il conviendra de faire bien attention à vous.
D'autre part, le jour de votre anniversaire,
Ne tuez pas d'animaux, vous perdrez votre majesté et votre aura vitale,
Votre vie diminuera au fil des mois et des années,
Et vous serez malheureux, triste et malade.
En outre, lorsque vous dormez, pour que la respiration provenant de vos narines soit régulière,
Ne placez pas votre pied gauche sur le pied droit;
Quand vous respirez fortement avec votre narine droite, vous devez mettre le pied droit sur le pied gauche:
Cela constitue la félicité suprême.
Par ailleurs, si vous voyagez, couché ou assis,
Et que vous entendez des bruits, des fracas, ou des craquements,
C'est à dire les bruits des fantômes maléfiques ou des yaksa (16),
Ne leur adressez pas la parole, votre pouvoir magique en sera affecté.
Je demande à mon Prince de se rappeler ce qu'il a entendu:
Sawasdi Raksa, tel est le nom de ce texte.
Il est destiné aux descendants des rois.
Il vous apportera bonheur, bien-être et vous gardera des dangers.
L'ancien texte était écrit en chan (17),
Mais un homme ordinaire le comprend à peine.
Au lieu de l'énoncer de façon compliquée, je l'ai écrit en klon (18).
J'espère qu'il sera facile à comprendre, à retenir et à maîtriser.
Puisse le Prince avoir été servi avec fidélité,
Et son autorité et sa prospérité avoir été accrues.
Si je me suis écarté de l'ancien poème,
Je vous demande d'avoir la bonté de m'accorder votre pardon.

□ อนึ่งเครื่องผูกผูกสะกดตะกรุดคาด
เข้าไสยาสน์ยามหลับทับจลลาย
เครื่องอาวุธสุดห้ามอย่าข้ามกราย
อย่านอนซ้ายสตรีมีภักดิ์
ทั้งวันเกิดเวรร้ายให้ห่างไกล
ห้ามมิให้เสนหาถอยอายุ
แม้สตรีมีระดูอย่าอยู่ด้วย
ถ้ามีภักดิ์ก็มักเสียจักขุ
มักเกิดมีผีพองเป็นหนองพุ
ควรทำบุญรุ่งองค์ให้จงดี
□ อนึ่งในวันกำเนิดเกิดสวัสดิ์
อย่าฆ่าสัตว์เลยสง่างามราชี
อายุน้อยถอยเลื่อนทุกเดือนปี
แล้วมักมีทุกข์โศกโรคโรคา
อนึ่งบรรทมถ้าลมคล่องทั้งสองฝ่าย
พระบาทซ้ายอย่าพาดพระบาทขวา
ข้างขวากล่องต้องกลับทับซ้ายมา
เป็นหมามงคลเลิศประเสริฐนัก
อนึ่งว่าถ้าจะจรแลนอนนิ่ง
สำเนียงดังโผงเภาเกาะกุกกัก
คือคุณผีปีศาจอุบาทว์ยักษ์
ใครทายหักถูกฤทธิ์วิทยา
□ ขอพระองค์จงจำไว้สำเนียง
ดังนี้เรียกเรื่องสวัสดิรักษา
สำหรับองค์พงศ์กษัตริย์ชาติตยา
ให้ผ่องผาสุกสวัสดิ์ขจัดภัย
บทโบราณท่านทำเป็นคำฉันท์
แต่คนนั้นมิใคร่แจ้งแกล้งไข
จึงกล่าวกลับซับซ้อนเป็นกลอนไว้
หวังจะให้เจนจำได้ชำนาญ
สนองคุณมุสิกาสามักดี
ให้สูงศักดิ์สืบสมบัติพัสถาน
แม้ผิดเพี้ยนเปลี่ยนเรื่องเมืองโบราณ
ขอประทานอภัยโทษได้โปรด เอยฯ

NOTES :

- (1) Littéralement, “garder son bien-être”.
- (2) Les croyances qui sont énoncées dans le **Sawasdi Raksa** sont tellement populaires en Thaïlande, qu’elles étaient encore largement respectées il y a seulement une quinzaine d’années dans la région centrale. CF: NANTHA KHUNPHAKDI, **Analyse des croyances des Thaïlandais dans le Sawasdi Raksa**, Nakhorn Pathom, Mahawithayalai Silpakorn, 1987, p.157 et suivantes.
- (3) NANTHA KHUNPHAKDI, *ibid.*, p. 226.
- (4) DAMRONG RAJANUBHAB (prince), **La vie et l’œuvre de Sunthorn Phu**, Phranakhorn, Thaimit kanphim, 1963, p.21.
- (5) DAMRONG RAJANUBHAB (prince), *ibid.*, p. 21.
- (6) CHAND CHIRAYURJANI, **Histoire des poèmes de Sunthorn Phu**, Bangkok, 1976.
- (7) CHANTHIT KRASÆSIN, “Pour qui Sunthorn Phu a-t-il composé le *Sawasdi Raksa*?”, in : **Withayasan**, 23 (1er octobre 1972) : 46.
- (8) Notre propos ici n’est pas de rentrer dans la controverse, ni de prendre parti pour telle ou telle thèse, mais simplement de présenter les points de vue de chacun avec le maximum d’objectivité. Le lecteur pourra lui-même se forger une opinion en se reportant aux différents ouvrages cités ci-dessus.
- (9) CF: vers 69.
- (10) Il s’agit de la version conservée à la Bibliothèque Nationale de Bangkok répertoriée sous le nom de : **Sawasdi Raksa**, Hosamut Hæng Chat, 1908, n° 49.
- (11) La présente traduction est tirée du texte publié dans : CHAND CHIRAYU RAJANI, *ibid.*, pp. 467-471.
- (12) Il s’agit soit du Prince Aphorn, soit du krommun Bowonwichaïchan (voir explications sur ce point dans la présentation).
- (13) จำเริญพัด = ลมเพลมพัด = “*Etat de souffrance dont on ne connaît pas l’origine*”.
- (14) Fête religieuse du nouvel an.
- (15) Fête de la moisson qui se déroule à partir du dernier jour du dixième mois au deuxième jour du onzième mois (calendrier lunaire).
- (16) Créature mythologique, mi-homme, mi-démon.
- (17) Le chan est le mètre le plus complexe que l’on puisse rencontrer en versification thaï. Il a pour base la quantité de syllabes. Chaque mot est divisé en syllabes dites kharu (“*lourdes*”) et lahu (“*légères*”), et ce sont la répartition et l’ordonnancement de ces syllabes kharu et lahu qui définissent les cent huit types de chan décrits dans les traités de versification.
- (18) A l’inverse, le klon est le mètre le plus “*simple*” que l’on puisse rencontrer en versification thaï. Il en existe plusieurs espèces. Celui auquel fait allusion Sunthorn Phu est appelé le klon poet. Il est basé sur l’emploi de rimes intérieures et extérieures, d’allitérations, d’assonances et de liaisons strophiques (voir explications plus détaillées dans la présentation).

* * * * *

ระหว่างมัคคุเทศก์ชาวไทย ประเด็นโต้แย้ง และนักท่องเที่ยวชาวฝรั่งเศส

Problèmes argumentatifs entre les guides thaïlandais et les touristes français

***** สุพรรณิ จันทน์คราญ*

I. บทนำ (Introduction)

ภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อธุรกิจท่องเที่ยวไทยซึ่งในช่วงหลายปีที่ผ่านมาได้ทำรายได้เข้าประเทศปีละเกินกว่าแสนล้านบาท จะเห็นว่าเพื่อส่งเสริมธุรกิจนี้ได้มีการเปิดสอนภาษาฝรั่งเศสเพื่อการท่องเที่ยวในหลายสถาบันอุดมศึกษารวมทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งนับเป็นความพยายามอย่างยิ่งในการที่จะสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพ

ในวงการท่องเที่ยวนี้ มัคคุเทศก์เป็นอีกอาชีพหนึ่งที่มีโอกาสให้ภาษาฝรั่งเศสสื่อสารกับนักท่องเที่ยวโดยตรงและจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี ทำให้ความต้องการผู้รู้ภาษาฝรั่งเศสในเมืองไทยสูงขึ้นด้วย สำหรับอุปสรรคที่พบในการสื่อสารระหว่างมัคคุเทศก์ชาวไทยและนักท่องเที่ยวชาวฝรั่งเศสนั้นพบว่านอกจากจะเกิดจากตัวภาษาแล้ว วัฒนธรรมที่ต่างกันก็มีส่วนทำให้การสื่อสารไม่สัมฤทธิ์ผล เนื่องจากผู้พูดเข้าใจไม่ตรงกันจึงแปลเจตนาผิดเพี้ยนไม่ถูกต้อง ทำให้เกิดการเข้าใจผิดซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์และภาพพจน์ของส่วนรวม

บทความนี้ขอเสนออีกแง่คิดหนึ่งเกี่ยวกับความสำคัญของความรู้ด้านวัฒนธรรมต่อการสื่อสาร โดยจะเริ่มด้วยการศึกษาปัญหาการสื่อสารระหว่างมัคคุเทศก์ชาวไทยและนักท่องเที่ยวชาวฝรั่งเศส แนวทางและผลการวิจัย จากนั้นเป็นการเสนอทฤษฎีแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมของสองภาษาและสุดท้ายเป็นข้อเสนอแนะในการนำความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมไปใช้ในการเรียนการสอน

II. ความสำคัญของปัญหา (Problématique)

สถานการณ์จริงที่พบในการทำงานของมัคคุเทศก์อาจแบ่งได้เป็นสองสถานการณ์คือ

- 1) สถานการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นประจำ (situation ritualisée)
- 2) สถานการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด (situation inhabituelle)

สถานการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นประจำ (situation ritualisée) หมายถึงสถานการณ์การทำงานของมัคคุเทศก์ที่เป็นไปตามโปรแกรมท่องเที่ยวที่กำหนดไว้แล้วและสามารถรู้ได้ล่วงหน้า เช่น การนำนักท่องเที่ยวชมวัด ชมวัง หรือสถานที่สำคัญอื่น ๆ

* Doctorat de linguistique et didactique des langues (Université Stendhal-Grenoble III)
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาภาษา สาขาภาษาฝรั่งเศส คณะมนุษยศาสตร์ ม.เกษตรศาสตร์

จากการวิเคราะห์บทสนทนาในสถานการณ์ดังกล่าวพบว่า มัคคุเทศก์มักจะใช้ภาษาฝรั่งเศสส่วนใหญ่เพื่อการบรรยาย (décrire) เล่าประวัติสถานที่สำคัญและตอบคำถามนักท่องเที่ยว ซึ่งต้องอาศัยความรู้ทั้งด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี สถาปัตยกรรมและอื่นๆ เกี่ยวกับเรื่องนี้ได้รับคำตอบว่า มัคคุเทศก์ได้ศึกษาเรื่องราวดังกล่าวทั้งจากการเรียนวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อการท่องเที่ยวที่มหาวิทยาลัย หรือจากการอบรมรวมทั้งได้ค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง

สำหรับการใช้ภาษาฝรั่งเศสในสถานการณ์นี้ มัคคุเทศก์มีข้อยประสบปัญหาการใช้ภาษาเท่าใดนัก เพราะประการหนึ่งมัคคุเทศก์มีโอกาสเตรียมตัวล่วงหน้า และอีกประการหนึ่งเมื่อทำงานไปนาน ๆ มัคคุเทศก์มักจะเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเนื่องจากได้พูดเป็นประจำในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง

ส่วนในสถานการณ์ที่เกิดโดยไม่คาดคิด (situation inhabituelle) หมายถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่ทราบมาก่อนล่วงหน้า เช่น กรณีเกิดปัญหานักท่องเที่ยวร้องเรียนไม่พอใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง พบว่ายังไม่มีการศึกษากันชัดเจนนักว่ามีมัคคุเทศก์ไทยใช้ภาษาฝรั่งเศสโต้แย้งอธิบายเหตุผล (argumenter) ได้ดีมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด แม้ปัญหาได้รวดเร็วหรือไม่หากเจรจาไม่สำเร็จเป็นเพราะเหตุใด เรื่องดังกล่าวมักถูกมองข้ามไปราวกับไม่มีความสำคัญเพราะเกิดขึ้นแล้วก็ผ่านไปอีกทั้งไม่มีหลักฐานเด่นชัดจึงไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร บางคนเข้าใจว่าหากผู้เรียนมีทักษะดีพูดภาษาคล่องก็จะแก้ปัญหาเหล่านี้ได้ บางคนคิดว่าหากมัคคุเทศก์ทำงานไปนาน ๆ ก็จะเรียนรู้การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าไปเอง แต่ในความเป็นจริงแล้ว มัคคุเทศก์จำนวนไม่น้อยที่สามารถพูดภาษาได้คล่องในสถานการณ์ปกติกลับเจรจาไม่เป็นผลสำเร็จเมื่อเกิดปัญหากับนักท่องเที่ยว พบว่าบ่อยครั้งที่คนฝรั่งเศสไม่พอใจในคำตอบหรือคำชี้แจงของมัคคุเทศก์ จึงทำให้ปัญหายืดเยื้อและเสียเวลานานกว่าจะหาข้อยุติได้ อีกทั้งยังก่อให้เกิดทัศนคติและภาพพจน์ที่ไม่ดีต่อกันและกัน

III. แนวทางการวิจัย (Orientation du travail)

3.1 สมมุติฐานและวัตถุประสงค์ (Hypothèses et objectifs)

ข้อสังเกตเรื่องความไม่เข้าใจกันของคนสองเชื้อชาติที่ได้กล่าวมาแล้วเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาอุปสรรคการสื่อสารที่ไม่ได้เกิดจากตัวภาษาอย่างเดียว แต่อาจเกิดจากความต่างทางค่านิยมและวัฒนธรรมของสองสังคม และยิ่งความต่างมีมากเท่าไร ปัญหาการสื่อสารย่อมมีความซับซ้อนมากเท่านั้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัยก็เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการสื่อสารระหว่างมัคคุเทศก์ชาวไทยและนักท่องเที่ยวชาวฝรั่งเศส ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางปรับปรุงการสอนภาษาฝรั่งเศสการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.2 การเก็บข้อมูล (recueil des données)

ส่วนหนึ่งเก็บข้อมูลโดยการติดตามสังเกตการทำงานของมัคคุเทศก์ และบันทึกเทปบทสนทนายระหว่างมัคคุเทศก์ไทยและนักท่องเที่ยวฝรั่งเศสในสถานการณ์ต่าง ๆ อีกส่วนหนึ่งเป็นแบบสอบถามที่ทำขึ้นสองชุด ชุดแรกถามความคิดเห็นของผู้บริหารบริษัทท่องเที่ยวเกี่ยวกับความ

สามารถใช้ภาษาฝรั่งเศสของมัคคุเทศก์ ชุดที่สองสอบถามมัคคุเทศก์เกี่ยวกับประสบการณ์และปัญหาที่พบในการทำงาน นอกจากนี้ได้สัมภาษณ์มัคคุเทศก์ถึงความรู้สึกและความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวฝรั่งเศส

3.3 วิธีวิจัย (méthodologie de recherche)

ในงานวิจัยนี้ได้เลือกวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาฝรั่งเศสสื่อสารของมัคคุเทศก์ไทยสองคนซึ่งมีประสบการณ์ต่างกัน ทั้งสองคนจบปริญญาตรีวิชาเอกภาษาฝรั่งเศสในเมืองไทยคนแรกไม่เคยไปต่างประเทศในขณะที่คนที่สองไปศึกษาปริญญาโทด้านภาษาศาสตร์ที่ประเทศฝรั่งเศสเป็นเวลาหนึ่งปีเก้าเดือน หลังจากเข้ารับการอบรมมัคคุเทศก์แล้วทั้งคู่ทำงานเป็นมัคคุเทศก์อาชีพในบริษัทท่องเที่ยวเป็นเวลาสองปีเศษ

การเลือกมัคคุเทศก์ที่มีประสบการณ์ไม่เหมือนกันนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษายุทธวิธีการสื่อสารและปัญหา “เฉพาะ” ที่เกิดขึ้นกับมัคคุเทศก์ที่มีความคุ้นเคยกับวัฒนธรรม และอุปนิสัยของคนฝรั่งเศสต่างกัน

การวิเคราะห์เปรียบเทียบบทสนทนาระหว่างมัคคุเทศก์ไทยและนักท่องเที่ยวฝรั่งเศสทำขึ้นในสองสถานการณ์คือ

- สถานการณ์แรกเกิดขึ้นบนรถโดยสาร มัคคุเทศก์กล่าวต้อนรับนักท่องเที่ยวและให้คำแนะนำขณะเดินทางจากสนามบินดอนเมืองสู่ที่พัก สถานการณ์นี้ถือว่าเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นประจำ (situation ritualisée)
- อีกสถานการณ์หนึ่งเป็นสถานการณ์ขัดแย้งนักท่องเที่ยวไม่พอใจ มัคคุเทศก์ต้องแก้ปัญหาเฉพาะหน้าถือเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด (situation inhabituelle)

ในแต่ละบทสนทนาได้ศึกษารูปแบบในการสื่อสาร (schéma communicatif) การใช้วจนกรรม (actes de parole) รูปประโยคและระดับภาษา (usage de la langue บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้พูด (marques énonciatives) รวมทั้งศึกษาปัญหาเฉพาะที่มัคคุเทศก์ไทยประสบขณะสื่อสารกับนักท่องเที่ยวฝรั่งเศส

3.4 ผลการวิจัย (résultat de recherche)

ในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นประจำ (situation ritualisée) พบว่ามัคคุเทศก์คนแรก ซึ่งจบปริญญาตรีสามารถใช้ภาษาฝรั่งเศสในการต้อนรับและให้คำแนะนำที่จำเป็นอย่างยิ่ง แต่ประโยคที่ใช้มักขาดความต่อเนื่อง (ตัวอย่างที่ 1 ปัญหาการใช้ mais) หรือบางประโยคให้ความหมายไม่ชัดเจน (ตัวอย่างที่ 2 je vous conseille de les mettre dans le coffre de l'hôtel ... c'est ... euh ... c'est gratuit) ส่วนยุทธวิธีการให้คำแนะนำมักใช้ประโยครูปแบบเดียว (ตัวอย่างที่ 3 “Je vous conseille parce que...”)

ตัวอย่างที่ 1

“La banque en Thaïlande est ouverte vers 9 heures du matin jusqu'à 16 heures et ouverte de lundi au vendredi mais dans le centre touristique c'est ouvert jusqu'à 8 heures mais il ne faut pas marchander ... mais il ne faut pas changer à l'hôtel parce que le prix est bas. (...)”

ตัวอย่างที่ 2

“Et si vous avez les objets de valeur par exemple le passeport, les billets d’avion ou de l’argent, je vous conseille de les mettre dans le coffre de l’hôtel... c’est ... euh ... c’est gratuit. (...)”

ตัวอย่างที่ 3

“Et pour l’eau même si l’eau en Thaïlande c’est ... que c’est propre, je vous conseille de boire toujours de l’eau en bouteille parce que ... c’est que c’est bien pour vous. (...)”

สำหรับมัคคุเทศก์คนที่สองนั้นสามารถอธิบายได้ชัดเจนกว่าโดยใช้เทคนิคการอธิบายหลายรูปแบบ เช่น อธิบายเปรียบเทียบความเป็นอยู่แบบไทยและระบบฝรั่งเศส (ตัวอย่างที่ 4) การใช้รถใช้ถนน การแต่งกาย อาหาร ฤดูกาล ระบบการศึกษา ให้ข้อคิดเกี่ยวกับอุปนิสัยของคนไทย (ตัวอย่างที่ 5) ให้คำแนะนำโดยยกตัวอย่างประกอบจากสถานการณ์จริง เช่น นักท่องเที่ยวถูกล้วงกระเป๋า (ตัวอย่างที่ 6) ซึ่งวิธีนี้ทำให้ผู้ฟังสนใจและคำแนะนำดูมีน้ำหนักน่าเชื่อถือ

ตัวอย่างที่ 4

“Nous roulons à gauche à la britannique. Veuillez faire attention quand vous traversez la rue et pour monter dans le car c’est l’autre côté ce n’est pas le même côté que chez vous (...)”

ตัวอย่างที่ 5

“Oui. Ici on ne klaxonne pas pour énerver les autres parce qu’on sait que ça ne sert à rien. Vous allez voir aussi que ça explique bien... ça révèle bien notre mentalité. Nous ne sommes pas le peuple expressif... c’est la mentalité asiatique comme chez les chinois ou les Japonais. Dans les embouteillages, on ne klaxonne pas parce que nous savons que ça ne sert à rien au contraire ça va énerver les gens et il fait chaud. Mais si jamais on quitte le volant, on ouvre la portière c’est irrécupérable. (...)”

ตัวอย่างที่ 6

“Bangkok n’est pas une ville dangereuse mais j’aimerais que vous preniez la précaution. Veuillez ne pas garder le passeport dans le portefeuille ou si vous avez une pochette qui ressemble au portefeuille, il vaut mieux enlever votre passeport. Il y a quelqu’un dans mon groupe ... Elle s’est aperçue qu’elle avait perdu son passeport 12 heures avant le départ. C’était samedi et c’était un vol charter... La dernière fois qu’elle a vu son passeport c’était à Chiangmai. Elle l’a sorti au marché de nuit et elle a mis son passeport dans une pochette en cuir qui ressemble beaucoup au portefeuille et je crois qu’elle s’est fait voler car le voleur pensait sûrement que c’était le portefeuille. Il y avait 1000 bahts dans le passeport mais ce qui coûtait plus cher c’est qu’elle a raté le vol. Elle a pu partir que lundi avec le vol ordinaire et elle a dû payer le supplément. Il vaut mieux prendre la précaution surtout ne gardez pas le passeport dans le même endroit que le portefeuille (...)”

จากการวิเคราะห์พอสรุปได้ว่าในสถานการณ์นี้ปัญหาการใช้ภาษาฝรั่งเศสของมัคคุเทศก์ คนแรกส่วนหนึ่งมาจากการรู้จักศัพท์และสำนวนที่ใช้ในชีวิตประจำวันไม่ดีพอจึงไม่สามารถให้คำอธิบายที่ชัดเจนได้อีกส่วนหนึ่งมาจากการที่ไม่สามารถใช้ภาษาเพื่อเล่าเรื่อง หมายถึงขาด compétence discursive จะเห็นว่ามัคคุเทศก์มักใช้ประโยคสั้น ๆ แต่ขาดความต่อเนื่องเป็นเหตุเป็นผลกัน นอกจากนั้นเป็นปัญหาการเลือกใช้ทฤษฎีการนำเสนอข่าวสารที่เหมาะสม (stratégies communicatives) ซึ่งเป็นเรื่องที่มีมัคคุเทศก์ควรเรียนรู้เป็นอย่างยิ่งในการสื่อสารกับต่างชาติ

สำหรับในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด (situation inhabituelle) เมื่อนักท่องเที่ยวแจ้งปัญหาให้ทราบ จากการสังเกตดูพบว่ามัคคุเทศก์คนแรกรู้สึกตกใจตั้งใจรับไม่ทันและโต้แย้งด้วยการปฏิเสธซึ่งสร้างความไม่พอใจให้นักท่องเที่ยว

ตัวอย่างที่ 7

- Le touriste : On a payé pour être individuel.
 Le guide : Non, parce que c'est prévu que c'est en groupe c'est comme ça... seulement l'excursion du Grand Palais et que l'excursion de Triangle d'or c'est euh ... (...)
 Le touriste : Parce que le prix que nous payons est très fort (...) Ça représente environ 900 francs par jour (...) C'est mauvais si l'on fait du tourisme... quand on va rentrer en France on va dire qu'il s'est passé telle ou telle chose, ce n'est pas normal, etc...
 Le guide : C'est compris, (...)
 Le guide : Même si que dans l'excursion du bateau "Mekkala"
 Le touriste : vous devez ... c'est le bateau pour nous. Mais ici à Bangkok c'est privé aussi ... Il a dit que c'était individuel et ...
 Le guide : Ce n'est pas grave parce que je vais demander à Asia (...)
 Le touriste : ... ce n'est pas tout à fait ce que j'ai acheté à Paris.
 Le guide : Mais je je ...
 Le guide : Cet après - midi vous voulez visiter les canaux?

ตลอดช่วงการสนทนาพบว่ามัคคุเทศก์มีอาการประหม่าพูดจาตะกุกตะกัก พูดไม่จบประโยค (Mais je je...) ให้คำตอบสั้น ๆ ประเภท "Oui" "Non" "C'est comme ça" "C'est compris" เมื่อนักท่องเที่ยวลำดับเหตุการณ์และโต้แย้งด้วยเหตุผลซึ่งมีความเป็นไปได้มากกว่า มัคคุเทศก์กลับตอบว่า "Ce n'est pas grave (แปลเป็นไทยว่า "ไม่เป็นไร") parce que je vais demander à Asia ..." และเมื่อเห็นว่าไม่สามารถยุติปัญหาได้มัคคุเทศก์ก็ใช้วิธีเปลี่ยนหัวข้อสนทนา เพื่อเบี่ยงเบนความสนใจของนักท่องเที่ยว "Cet après-midi vous voulez visiter les canaux?"

ส่วนมัคคุเทศก์คนที่สอง เมื่อทราบปัญหาของนักท่องเที่ยวแล้วมิได้แสดงอาการตกใจและยอมรับว่าอาจเกิดข้อผิดพลาดขึ้นได้

ตัวอย่างที่ 8

- Le touriste : Mais ... mais ce n'est pas l'hôtel qu'on a réservé.
 Nous avons réservé "Shangrila".
 Le guide : Ah oui !, mais sur mon dossier ... sur le papier de mon travail c'est marqué Bangkok Palace peut-être il y a une erreur. (...)

มัคคุเทศก์อธิบายขอเขตความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน สิ่งที่ทำได้นั้นนั้น ผลดีและผลเสียที่นักท่องเที่ยวจะได้รับ ซึ่งในที่สุดก็สามารถทำให้นักท่องเที่ยวยอมรับข้อเสนอ

- Le guide : Je ne sais pas ce qui se passe au niveau de la réservation mais s'il vous plaît moi je suis votre guide et mon travail c'est de vous emmener à l'hôtel. Au niveau de la réservation, je ne peux rien faire. Ce que je peux faire, je vais téléphoner à l'agence pour voir si c'est l'erreur de l'agence. Si c'est l'erreur de l'agence ... je vous emmène à l'hôtel Shangrila après.

- Le touriste : C'est ça l'hôtel? Ah non ! ce n'est pas du tout la même classe que Shangrila. Je ne descends pas. Tout le groupe reste dans le car.
- Le guide : Si vous ne descendez pas, je ne peux rien faire ... comme vous voulez si vous voulez rester dans le car, vous restez. Moi, je descends ... je vais téléphoner tout de suite à l'agence pour voir. Mais si vous êtes fatigués, ceux qui veulent se laver les mains ... si vous pensez c'est mieux d'attendre dans l'hôtel je vous invite à attendre dans le hall d'accord? C'est mieux comme ça! je vais téléphoner tout de suite à l'agence parce que ça sert à rien si nous allons directement à l'hôtel ... il n'y a pas de réservation, nous ne pouvons pas entrer O.K. ? On descend. On va voir. (...)

ข้อสังเกต : ความสามารถและยุทธวิธีการใช้ภาษาฝรั่งเศสที่ต่างกันของมัคคุเทศก์สองคนนี้ แสดงให้เห็นว่า ความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการสื่อสารมิได้ขึ้นอยู่กับความรู้ด้านภาษาแต่อย่างใด หากแต่การใช้ยุทธวิธีที่เหมาะสมก็มีความสำคัญมิใช่น้อย อย่างไรก็ตามยังมีปัจจัยอื่น ๆ อีก เช่น บุคลิกภาพ อุปนิสัย ประสบการณ์ ทักษะการมองโลกของมัคคุเทศก์ ซึ่งเป็นเรื่องเฉพาะตัวบุคคล

3.5 สรุป อุปสรรคในการสื่อสารของมัคคุเทศก์ในสถานการณ์ขัดแย้ง (Problèmes particuliers des guides thaïlandais dans une situation de conflit)

ถึงแม้ว่าการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถ และยุทธวิธีสื่อสารของมัคคุเทศก์คนแรก ประสบในสถานการณ์ขัดแย้งกับนักท่องเที่ยวฝรั่งเศสอาจสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาของมัคคุเทศก์ไทยคนอื่น ๆ ในสถานการณ์เดียวกันซึ่งอาจมาจากสาเหตุหลายประการ

3.5.1 ใช้ยุทธวิธีแบบไทยแก้ปัญหากับคนฝรั่งเศส

ในสังคมไทยเมื่อมีปัญหาขัดแย้ง คนไทยมักใช้วิธีประนีประนอมเพื่อรักษาความสัมพันธ์กันไว้มากกว่าที่จะแก้ปัญหาอย่างตรงประเด็นซึ่งอาจทำให้เกิดความบาดหมางใจกัน แต่เมื่อสื่อสารกับคนฝรั่งเศส ยุทธวิธีนี้ใช้ไม่ได้ผลดีก็ยิ่งสร้างความไม่เข้าใจและไม่พอใจเนื่องจากสังคมของคนฝรั่งเศสยึดถือเหตุผลในการโต้แย้งเพื่อยุติปัญหา จะเห็นว่าปัญหาการสื่อสารนี้ส่วนหนึ่งมาจากการที่มัคคุเทศก์ใช้วิธีแก้ปัญหาไม่ถูกต้องโดยใช้ค่านิยมในสังคมของตนเป็นหลัก อีกส่วนหนึ่งมาจากการที่มัคคุเทศก์ไม่รู้จักอุปนิสัยและยุทธวิธีในการโต้แย้งกับคนฝรั่งเศสดีพอ

3.5.2 ขาดทักษะในการวิเคราะห์ปัญหาและลำดับเหตุผล

การลำดับเหตุผลเป็นเรื่องของกระบวนการทางความคิดซึ่งเป็นผลสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมในเรื่องเหตุผลของแต่ละสังคม สำหรับในสังคมไทยนั้น การแสดงความไม่เห็นด้วยหรือโต้แย้งอย่างตรงไปตรงมาถือเป็นการแสดงออกถึงความก้าวร้าว จึงพยายามหลีกเลี่ยงการขัดแย้งซึ่ง ๆ หน้า จากการอบรมสั่งสอนในครอบครัวและจากระบบการศึกษา จะเห็นว่าเด็กไทยไม่ค่อยมีโอกาสดแสดงความคิดเห็น โดยเฉพาะความคิดเห็น “โต้แย้ง” และไม่ได้รับการฝึกฝนให้วิเคราะห์ปัญหาด้วยเหตุผลแต่มักถูกฝึกให้ท่องจำและเชื่อฟัง ซึ่งเป็นเรื่องที่สอดคล้องกับค่านิยมไทย เรื่อง “การเคารพอาวุโส” แต่จะเป็นการดีเป็นอย่างยิ่งหากเด็กไทยยังสามารถรักษาเอกลักษณ์ของความเป็นไทยคือ มีความอ่อนน้อมถ่อมตน กตัญญูรู้คุณ แต่ในขณะเดียวกันก็กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นคัดค้านในสิ่งที่ไม่ถูกต้องและใช้เหตุผล

ตัดสินปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเรื่องดังกล่าวน่าจะมีการทบทวนหลักสูตรการเรียนการสอนว่าได้ปลูกฝังเรื่องเหล่านี้ และให้โอกาสแก่เยาวชนไทยในการแสดงความคิดเห็นมากขึ้นน้อยเพียงใด

3.5.3 ขาดทักษะในการใช้ภาษาฝรั่งเศสเพื่อโต้แย้ง (compétence argumentative)

อีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มีคฤศก์ไม่สามารถอธิบายปัญหาให้นักท่องเที่ยวเข้าใจได้ มาจากปัญหาด้านการใช้ภาษาฝรั่งเศสเพื่อโต้แย้งแสดงเหตุผล ซึ่งส่วนหนึ่งนั้นต้องอาศัยความรู้ด้านไวยากรณ์ เช่น การใช้คำเชื่อมต่าง ๆ (les articulateurs logiques : les marqueurs de la cause, de la conséquence, de la condition, de la concession, de l'opposition ...) อีกส่วนหนึ่งมาจากการที่มีคฤศก์ขาดการฝึกฝนการใช้ภาษาในสถานการณ์และเตรียมตัวไม่ดีพอที่จะเผชิญหน้ากับ “ปัญหา” หรือ “สถานการณ์ขัดแย้ง” ในการทำงาน

IV. ความสำคัญของปัญหาที่เกิดจากวัฒนธรรมที่ต่างกัน (Problèmes d'interférence culturelle)

เป็นที่น่าสังเกตว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในการสื่อสารของชนต่างเชื้อชาตินั้น หากวิเคราะห์แล้วจะเห็นว่าปัญหาที่เกิดจากตัวภาษา (problèmes linguistiques) ส่งผลเสียร้ายแรงน้อยกว่าปัญหาที่เกิดจากวัฒนธรรมที่ต่างกัน (problèmes culturels) ตัวอย่างเช่นหากมีคฤศก์ไทยใช้ภาษาไม่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ เช่น ใช้ temps passé composé แทน plus-que-parfait นักท่องเที่ยวก็ยังไม่พอใจได้ หรือใช้ศัพท์ไม่ถูกต้องก็อาจจะเดาความหมายใกล้เคียงได้ แต่การเข้าใจผิดเพราะแปลเจตนาอารมณ์กันไม่ถูกต้องเนื่องจากผู้พูดมีค่านิยมทางวัฒนธรรมที่ต่างกันถือเป็นเรื่องร้ายแรง เพราะผู้พูดมักไม่มีโอกาสตรวจสอบว่าสิ่งที่ตนเข้าใจนั้นตรงกับเจตนาอารมณ์ที่แท้จริงของผู้พูดอีกฝ่ายหนึ่งหรือไม่ จึงอาจเป็นสาเหตุทำให้เกิดการเข้าใจผิด ตัวอย่างเช่น เมื่อเกิดปัญหา มีคฤศก์ไทยแสดงความปรารถนาดีไม่ยอมให้นักท่องเที่ยวกังวลใจโดยกล่าวว่า “Ce n'est pas grave” ซึ่งคงต้องการหมายความว่า “ไม่ต้องวิตก” แต่ประโยคเดียวกันนี้กลับสร้างความฉุนเฉียวให้นักท่องเที่ยวซึ่งคิดมีคฤศก์เห็นปัญหาของตนไม่สำคัญ เรื่องนี้ถือเป็นการเข้าใจผิดทางวัฒนธรรม (malentendu culturel) ตัวอย่างบทสนทนาข้างล่างนี้เกิดขึ้นขณะมีคฤศก์นำนักท่องเที่ยวไปสนามบินดอนเมือง

ตัวอย่างที่ 9

Le touriste	:	Est-ce que vous pouvez me donner les billets, s'il vous plaît ?
Le guide	:	Voilà le billet.
Le touriste	:	Ça c'est le billet pour Phuket. Je vous demande aussi le billet pour Manille.
Le guide	:	Ah! je n'ai pas de billets comme ça.
Le touriste	:	Mais à Paris, on m'a dit qu'on aurait ces billets à Bangkok.
Le guide	:	Ah bon! mais c'est tout ce qu'on m'a donné de l'agence. Je n'ai pas d'autres billets.
Le touriste	:	Comment faire? On m'a dit de venir chercher les billets ici.
Le guide	:	Ah bon! Ah bon! ce n'est pas grave.
Le touriste	:	Ah bon! Ah bon! ce n'est pas possible de dire seulement ça.
Le guide	:	Ce n'est pas grave.

- Le touriste : Si c'est grave. Vous comprenez le français?
 Le guide : Oui. Mais je pense que quand vous arrivez à Phuket, c'est l'agence là-bas qui va vous donner les billets.
 Le touriste : Est-ce que vous êtes sûr ?
 Le guide : Mais c'est ce que mon agence m'a dit.

การแปรเจตนากรณีกันผิดนอกจากจะทำให้เกิดการไม่เข้าใจกันแล้วยังมีผลกระทบถึงทัศนคติและภาพพจน์ของส่วนรวม ในกรณีดังกล่าวขอยกตัวอย่างจากแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อศึกษาภาพพจน์ที่มัลลเทศก์ไทยมีต่อนักท่องเที่ยวฝรั่งเศสในสถานการณ์ขัดแย้ง ส่วนหนึ่งของคำตอบที่ได้รับคือ "คนฝรั่งเศสโวยวาย ใจร้อน เห็นแก่ตัว ไม่รู้จักอดทน ไม่เก็บอารมณ์ เอาแต่ใจตน ไม่รับฟังเหตุผล" ในสถานการณ์เดียวกันนักท่องเที่ยวฝรั่งเศสเห็นว่า "มัลลเทศก์ไทยขาดความกระตือรือร้นที่จะแก้ปัญหาขาดความจริงใจ พูดจาวกวน ไม่มีประสิทธิภาพ"

ภาพที่มองสวนทางกันนี้สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยม "เฉพาะ" ของแต่ละสังคม แง่มุมมองที่ต่างกันนี้เป็นเรื่องที่น่าศึกษาเพราะจะเห็นได้ว่าปัญหาขัดแย้งส่วนใหญ่ในโลกเราปัจจุบันนี้ไม่ว่าจะเป็นกรณีพิพาทสงครามเผ่าพันธุ์ สงครามศาสนา ล้วนแล้วแต่มาจากการที่มนุษย์ปิดกั้นไม่ยอมรับ "ความต่าง" ของผู้อื่นโดยใช้กฎเกณฑ์ในสังคมของตนตัดสินการกระทำของผู้อื่นว่า "ดี" หรือ "ไม่ดี" "ถูก" หรือ "ผิด"

จากเหตุผลที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่าการสื่อสารกับต่างชาตินั้นนอกจากผู้พูดจะต้องมีความรู้ด้านภาษาแล้วยังต้องมีความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมของผู้ที่เราสื่อสารด้วย ดังนั้นจึงเห็นความสำคัญอย่างยิ่งในการสอนภาษาควบคู่กับการเรียนรู้วัฒนธรรม และคำถามก็อยู่ที่ว่าเราจะสอนให้ผู้เรียนรู้จัก "อะไร" ในวัฒนธรรมใหม่ และสอน "อย่างไร" จึงจะได้ผลดีบรรลุจุดมุ่งหมาย

V. ทฤษฎีแนวความคิดการศึกษาวัฒนธรรมที่ต่างกัน (Pédagogie Interculturelle)

การศึกษาวัฒนธรรมแนวใหม่ไม่ได้คาดหวังให้ผู้เรียนมีความรู้ด้านวัฒนธรรมเทียบเท่าเจ้าของภาษาแต่มุ่งเปิดโลกทัศน์ของผู้เรียนให้กว้างขึ้น โดยให้รู้จักแยกแยะให้ความเป็น "ตนเอง" และ "ผู้อื่น" เข้าใจใน "ความเหมือน" และ "ความต่าง" ของกฎเกณฑ์และค่านิยมในแต่ละสังคม การศึกษาวัฒนธรรมที่ต่างกันอย่างนี้ สามารถทำได้โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะเฉพาะของแต่ละกลุ่มสังคม โดยให้ผู้เรียนค้นหา "ตนเอง" เสียก่อนแล้วจึงศึกษา "ผู้อื่น" หากผู้เรียนเข้าใจในเหตุผลทางวัฒนธรรม ซึ่งทำให้มนุษย์ในแต่ละสังคมมีพฤติกรรมต่างกัน ก็จะทำให้เกิดการ "เข้าใจ" และ "ยอมรับ" ความต่างของผู้อื่นได้ดีขึ้น¹

¹ CHAREAUDEAU (P.) : "L'interculturel : nouvel mode ou pratique nouvelle" (Propes recueillies par Abdelmadjid Ali Bouacha) in *Le Français dans le Monde* No spécial février-mars, 1987, p. 31

5.1 การวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะของตนเอง (Analyse des représentations de la culture maternelle)

5.1.1 ลักษณะเฉพาะในกลุ่มสังคมของตน (L'idée des auto-images)¹ การศึกษา ลักษณะเฉพาะในสังคมตนเอง (l'idée des auto-images) ถือเป็นการปลุกสำนึกให้ผู้เรียนตระหนัก ถึงเอกลักษณ์ วิถีชีวิต ระบบค่านิยมที่สร้างขึ้นเฉพาะและเป็นที่ยอมรับในกลุ่มของตน เช่น หากศึกษา ระบบความสัมพันธ์ของคนไทยจะเห็นว่า หน่วยครอบครัวเน้นการเคารพอาวุโส ระบบการศึกษาสอน ให้เชื่อฟังคำสอนของครูอาจารย์ หลักศาสนาพุทธส่งผลต่ออุปนิสัยพื้นฐาน และการมองโลก เช่น ชนติ สอนให้คนไทยรู้จักอดทนอดกลั้น การเชื่อในกฎแห่งกรรมทำให้ยอมรับสภาพที่เป็นอยู่และยอมรับ ปัญหาที่เกิดขึ้น คำสอนไม่ให้ยึดมั่นในสิ่งหนึ่งสิ่งใด ทำให้รู้จักผ่อนปรนโดยเห็นได้จากสำนวนที่คนไทยพูดกันจนติดปาก “ไม่เป็นไร” “ใจเย็น ๆ” เหตุที่มีการเสนอให้ศึกษาลักษณะเฉพาะนี้เป็นเพราะ โดยทั่วไปคนในสังคมหนึ่งมักมีความรู้สึกต่อต้านสังคมอื่นที่มีลักษณะต่างจากตน (hétéro-images)² อย่างไรก็ตาม หากผู้เรียนมีโอกาสได้หันมาศึกษาเอกลักษณ์ในสังคมของตนซึ่งเป็นเรื่องที่น่าจะดูเหมือน “ธรรมดา” ที่ “ไม่ธรรมดา” ก็จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจวิถีชีวิตของแต่ละสังคมและเปิดรับผู้อื่นได้ดีขึ้น

5.1.2 แนวคิดเรื่อง “ความเหมือน” และ “ความต่าง” (Le concept d'universel-singulier) เพื่อชี้ให้ผู้เรียนเห็นว่าในแต่ละสังคมอาจมีบางเรื่องที่ยอมรับตรงกัน เช่น เรื่องที่เป็น ความจริงตามธรรมชาติ เช่น ฝนตก พายุร้อน การเกิด การตาย แต่บางเรื่องก็คิดไม่เหมือนกันก็มีเกณฑ์ ตัดสินต่างกัน ดังนั้นสิ่งที่ยอมรับว่า “ดี” “ถูกต้อง” ในสังคมหนึ่งอาจใช้ไม่ได้กับสังคมอื่น ดังนั้น นอกจากจะต้องศึกษาลักษณะเฉพาะในสังคมของตนแล้วยังต้องเรียนรู้กฎเกณฑ์ในสังคมของผู้อื่นด้วย เช่น กันจึงจะทำให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง

5.1.3 เรื่อง “ต้องห้าม” ในแต่ละสังคม (Apprendre à penser à ce qui est impensable: les sujets tabous)

เรื่อง “ต้องห้าม” เป็นเรื่องละเอียดอ่อนและสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมและข้อจำกัดในการที่ จะพูดหรือแสดงความคิดเห็นเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อย่างไรก็ตามเรื่องต้องห้ามในสังคมหนึ่งอาจเป็น เรื่องปกติธรรมดาในสังคมอื่นก็ได้ ดังนั้นเพื่อเปิดโลกทัศน์ของผู้เรียนให้กว้างขึ้นและป้องกันไม่ให้เกิด การสร้างภาพพจน์ที่ผิด ๆ เมื่อพบสิ่งที่ต่างจากวัฒนธรรมของตน (choc culturel) จึงมีการเสนอให้ผู้ สอนหันมาพูดคุยกับผู้เรียนโดยเริ่มจากเรื่อง “ต้องห้าม” ในสังคมอื่นก่อน และที่สำคัญคือศึกษาว่า เหตุใดจึงต้องห้ามแล้วจึงหันมาวิเคราะห์เรื่องต้องห้ามในสังคมของตน การศึกษาแนวนี้จะทำให้ผู้เรียน เข้าใจและยอมรับ “ข้อยกเว้น” ของแต่ละสังคมได้ดีขึ้น

5.2 การศึกษาวัฒนธรรมของสังคมใหม่และแนวแบ่งกันของสองวัฒนธรรม (Analyse de la perspective relationnelle : l'autre et moi)

ในการศึกษาวัฒนธรรมของสังคมใหม่นั้น ผู้เรียนควรได้เรียนรู้ภาพรวมโดยศึกษาความ สัมพันธ์ขององค์กรต่าง ๆ ในระบบสังคม เช่น ระบบครอบครัว การศึกษา เศรษฐกิจ การเมือง ศาสนา

¹ les idées que l'individu se fait de lui-même ou de son groupe d'appartenance.

² les images que l'individu a fait des gens d'autres communautés.

ระบบความสัมพันธ์ของคนในสังคม ระบบค่านิยมและปัญหาสังคมต่าง ๆ ทั้งนี้ผู้สอนควรชี้ให้เห็นว่า เรื่องแต่ละเรื่องมีความเกี่ยวข้องกันอย่างไร เช่น ระบบครอบครัว การศึกษามีผลต่ออุปนิสัยและค่านิยมของคนฝรั่งเศสอย่างไร ระบบเศรษฐกิจจึงมีผลต่อความเป็นอยู่ของคนอย่างไร

นอกจากนั้นสิ่งที่ควรให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งคือ ส่วนที่เป็นพรมแดน (frontières) ที่แบ่งกันระหว่างวัฒนธรรมแม่ (la culture source) และวัฒนธรรมใหม่ (la culture cible)

ทั้งนี้เป็นเพราะส่วนที่ต่างกันของสองวัฒนธรรมนี้เองเป็นส่วนที่มักสร้างปัญหาทำให้คนต่างเชื้อชาติไม่เข้าใจกัน ก่อให้เกิดการเข้าใจผิด (malentendu) ซึ่งบางกรณีนำไปสู่ปัญหาขัดแย้ง (conflit) ตัวอย่างเช่น เรื่อง “ความสุภาพ” สิ่งที่ว่า “สุภาพ” สำหรับคนไทยอาจกลายเป็นเรื่อง “ไม่สุภาพ” สำหรับคนฝรั่งเศส เช่น หัวข้อในการสนทนา เมื่อแรกรู้จักคนไทยมักจะถามอายุคู่สนทนาเพื่อเลือกใช้สรรพนามที่ถูกต้อง ถามถึงสภาพครอบครัว เช่น แต่งงานมีบุตรหรือยัง ในสังคมไทย การถามทุกข์สุขนั้นแสดงถึงความปรารถนาดีและห่วงใยผู้อื่น แต่เรื่องเหล่านี้ถือเป็นเรื่องไม่เหมาะสมในสังคมฝรั่งเศส

จากแนวความคิดที่กล่าวมาข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์หลักในการศึกษาวัฒนธรรมที่ต่างกันของสองสังคมมุ่งหวังที่จะสร้าง “ความเข้าใจ” แนวคิดสำคัญประการหนึ่งคือ การให้ผู้เรียน “ยอมรับ” ความต่าง และมองการกระทำของผู้อื่นด้วยความเข้าใจมากกว่าที่จะใช้กฎเกณฑ์ในสังคมของตนตัดสินผู้อื่น

VI. ข้อเสนอแนะในการเรียนการสอน (Propositions pédagogiques)

การวิเคราะห์ปัญหาสื่อสารของมัคคุเทศก์ไทยนำไปสู่ความคิดที่ว่า ในการสอนภาษาฝรั่งเศสที่มีประสิทธิภาพนั้น ผู้สอนต้องให้ความสำคัญทั้งเนื้อหาด้านภาษา (contenus linguistiques) และเนื้อหาด้านวัฒนธรรม (contenus culturels)

6.1 ในส่วนที่เป็นตัวภาษานั้น (contenus linguistiques) หนึ่งในวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนน่าจะได้แก่

6.1.1 ความสามารถในการใช้ภาษาอย่างต่อเนื่อง (compétence discursive)

นอกจากจะต้องให้ผู้เรียนรู้จักการใช้ภาษาที่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ รู้จักศัพท์เฉพาะและสำนวนต่าง ๆ ที่จำเป็นแล้ว ควรให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนใช้ภาษาในสถานการณ์โดยมุ่งพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาเล่าเรื่องให้มีความสอดคล้องกัน รู้จักลำดับเหตุการณ์ เพราะการสื่อสารที่แท้จริงนั้นมิใช่การเอาประโยคเดี่ยว ๆ มาต่อกัน หากแต่ต้องการความสอดคล้องทางความคิด (enchaînement des idées) การศึกษา marqueurs ต่าง ๆ ที่ใช้ใน discours คงจะเป็นหนึ่งในหลาย ๆ เรื่องที่ผู้เรียนควรเรียนรู้ เช่น

Attaque du discours

- d'abord / premièrement / pour commencer / dans un premier temps
- au préalable
- en priorité

Moments suivants

- et/ ensuite/ en outre/ en plus/ de plus

Fin

- enfin/ en dernier lieu/ pour terminer/ pour conclure/ finalement

Digression

- à ce propos/ entre parenthèses/ pour ne pas dire/ au passage/ disons

Implication

- d'autant plus que/ à plus forte raison/ autrement dit

Conclusion

- en résumé/ en conclusion/ en définitive/ en fin de compte/ en un mot/ en bref.

6.1.2 ความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อโต้แย้ง (compétence argumentative)

ในการสอนภาษาฝรั่งเศสการท่องเทียวนั้น นอกจากต้องอาศัยความรู้ด้านวิชาการที่มีความจำเป็นอยู่แล้ว ควรเตรียมตัวให้ผู้เรียนเผชิญหน้ากับเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้โดยไม่คาดคิด เรียนรู้ถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ รวมทั้งวิธีแก้ไขที่มีประสิทธิภาพ เรียนรู้ยุทธวิธีที่เหมาะสมและการใช้ภาษาที่ถูกต้อง ผู้เรียนต้องสามารถลำดับเหตุผลโต้แย้ง (établir des arguments) รู้จักอธิบาย (explication : cause, justification) คัดค้าน (opposition, objection) หาข้อสรุป (déduction, conclusion)

ทั้งนี้ต้องอาศัยความรู้ด้านไวยากรณ์ (contenus linguistiques) ยุทธวิธีสื่อสารที่เหมาะสม (stratégies conversationnelles) รวมทั้งได้รับการฝึกฝน (entraînement)

6.1.2.1 ความรู้ด้านไวยากรณ์ (connaissances grammaticales) เช่น

- le système des connecteurs logiques : les marqueurs de la cause, la condition, la conséquence, la concession, l'opposition le but, etc.
- les listes des actes de parole (objections, répliques, concessions)
- les listes d'expression enregistrant l'accord ou le désaccord

6.1.2.2 ยุทธวิธีการสื่อสาร (stratégies conversationnelles)

ศึกษาการใช้คำพูด มารยาทการพูดที่เหมาะสมเมื่อต้องสื่อสารกับคนฝรั่งเศส ทั้งนี้ผู้เรียนต้องศึกษา อุปนิสัย พฤติกรรมของคนฝรั่งเศสในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น เมื่อเกิดปัญหา คนฝรั่งเศสแสดงออกอย่างไร มัคคุเทศก์ควรใช้รูปแบบการสื่อสารใด เจรจาอย่างไรจึงจะสามารถยุติปัญหาได้รวดเร็วเป็นที่พอใจของคนฝรั่งเศส ทั้งนี้ได้หมายความว่ามัคคุเทศก์ต้องเปลี่ยนอุปนิสัยของตนเองให้เหมือนคนฝรั่งเศสเพียงแต่ควรเรียนรู้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

6.1.2.3 กิจกรรมบทบาทสมมุติในห้องเรียน (Simulation et jeu de rôle)

ก่อนที่ผู้เรียนจะออกไปเป็นมัคคุเทศก์อาชีพนั้น ควรได้รับการฝึกฝนการใช้ภาษาฝรั่งเศสโดยจำลองสถานการณ์จริงมาใช้ในห้องเรียนถึงแม้จะเป็นเหตุการณ์ "สมมุติ" แต่ก็ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสได้คุ้นเคยกับสถานการณ์ที่จะต้องพบจริงในงานอาชีพ ถือเป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้ผู้เรียนได้แสดงออกและมีโอกาสใช้ภาษาในสถานการณ์

Simulation : การใช้บทบาทสมมุติในห้องเรียน ควรเริ่มด้วย simulation เพราะเป็นกิจกรรมที่ผู้สอนและผู้เรียนสามารถเตรียมได้ก่อนล่วงหน้า เช่น มีการเขียนบท กำหนดฉากตัวแสดง ทั้งนี้การใช้บทบาทสมมุติในห้องเรียนนั้น ผู้สอนควรกำหนดจุดมุ่งหมายของกิจกรรมนั้น ๆ ให้ชัดเจนโดยสามารถทำแผนการเรียนการสอนล่วงหน้าดังตัวอย่างประกอบ (สมมุติให้ผู้เรียนเป็นมัคคุเทศก์ให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตนแก่นักท่องเที่ยวในขณะเข้าชมวัด)

Exemple : une fiche de simulation

VISITE GUIDEE DANS UN TEMPLE

Situation : Un guide fait visiter aux touristes un temple thaïlandais en leur expliquant des règles de conduite essentielles

Public : universitaire

Niveau : moyen ou avancé

Nombre de participants : 5 à 10

Durée : une demi-heure

Support : diapositive ou vidéo

Objectifs linguistiques : travailler sur le discours informatif, le discours d'injonction et de justification

Actes de parole principaux : informer, dire de faire, dire de ne pas faire, justifier

Réemploi des formes linguistiques déjà apprises (reconstituer à partir des analyses des corpus)

termes spécifiques : ensemble des bâtiments dans un temple (**wat**, bâtiment principal, bâtiment secondaire, **chedi**, bibliothèque, pavillon, Panthéon ...)

localisation : (à gauche, en haut, à l'intérieur, ici, là-bas ...)

éléments déictiques : (ça, là, celui-ci, celui-là ...)

relations temporelles : situer dans le temps (en 19 ..., au 19ème siècle, ...)

relations logiques : (parce que, comme, puisque ...)

Différentes manières de dire de faire et dire de ne pas faire : souhait, conseil, demande, ordre.

Préparation des simulations (à préparer avec des étudiants)

Réunir des données : Faire imaginer la scène par le groupe

- Situer le temple et faire une description historique

- Imaginer le guide, lui donner une identité : nom, âge, sexe, physique, caractères

- Imaginer les touristes : milieu social, attitudes (aimable, empressé, mécontent, indifférent, agacé, méfiant, plaignant, inquiet etc.)

Construire des scénarios : le modèle décrit par un scénario (suffisamment détaillé et clair). des fiches décrivant les rôles des touristes dans le groupe (par exemple un touriste curieux qui pose sans cesse des questions, quelqu'un d' impatient, etc.)

Jeu de rôle : เป็นบทบาทสมมุติในสถานการณ์ที่ผู้เรียนไม่มีโอกาสเตรียมตัวล่วงหน้า ผู้สอนเพียงแต่กำหนดสถานการณ์ที่มีปัญหาและให้ผู้เรียนกำหนดบทบาทและแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง (ตัวอย่าง มีคฤหาสน์ต้องไปรับนักท่องเที่ยว 3 คน คู่สามีภรรยาที่ออกมาก่อนและต้องการเดินทางเข้าที่พักทันทีโดยไม่รอคนที่สาม แต่รถที่ส่งไปรับนั้นมีเพียงคันเดียว)

Exemple : une fiche de jeu de rôle

Situation de conflit : Un guide doit aller chercher à l'aéroport trois clients : un couple et une autre personne qui ne se connaissaient pas. Une situation se développe au début, sur un scénario connu et prévisible. Elle est brutalement et momentanément interrompue par un événement peu habituel ou peu plausible.

Ruptures possibles : Le couple est sorti le premier et veut partir tout de suite sans vouloir attendre le troisième. Pourtant il n'y a qu'une seule voiture.

Niveau : avancé

Nombre de participants : 3

Durée : 10 minutes

Support : vidéo

Objectifs linguistiques : travailler sur le discours argumentatif au moyen des expressions de la cause et de la conséquence

Actes de parole principaux : argumenter , justifier , convaincre

Réemploi des formes linguistiques des relations logiques déjà apprises

Cause : comme , puisque , parce que

Conséquence : donc, c'est pourquoi

Finalité : pour , pour que

Opposition : mais

Préparation de jeu de rôle

- Fournir un inventaire de situations suffisamment génériques pour permettre aux apprenants de créer des canevas de jeux de rôles.

6.2 เนื้อหาทางด้านวัฒนธรรม (contenus culturels)

ในกรณีที่วัฒนธรรมของผู้เรียนและวัฒนธรรมใหม่มีความแตกต่างกันมาก เช่น วัฒนธรรมไทยและฝรั่งเศส การประยุกต์แนวคิดเรื่องความต่างทางวัฒนธรรม (Pédagogie interculturelle) ในห้องเรียนสามารถทำได้ โดยเริ่มจากการให้ผู้เรียนศึกษาภาพพจน์ที่คนในสังคมหนึ่งมีต่อในอีกสังคมหนึ่ง เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความรู้สึกรู้สึกอยากเห็น (sensibiliser) จากนั้นจึงค่อยศึกษาาระบบของอีกวัฒนธรรมหนึ่ง (informer)

6.2.1 การศึกษาเรื่องภาพพจน์ของแต่ละสังคม (sensibiliser aux idées de stéréotypes)

การศึกษา “ภาพพจน์” ของแต่ละสังคมมีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนเข้าใจถึงความคิดที่ชนกลุ่มหนึ่งมีต่ออีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งความคิดนี้มักได้รับอิทธิพลจากคำบอกเล่าสืบต่อกันมา หรือจากสื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ น.ส.พ. ภาพยนตร์ ภาพพจน์ที่มีต่อกันนั้นอาจมีส่วนที่ตรงกับความจริงอยู่บ้างหรือไม่ตรงเลย สิ่งนี้จะทำให้ผู้เรียนได้คิดว่าภาพพจน์อาจเป็นเพียงความคิดผิด ๆ จึงไม่ควรเชื่อเรื่องเหล่านี้ง่ายเกินไป ในการสอนภาษาฝรั่งเศสห้องที่ผู้สอนอาจให้ผู้เรียนศึกษาภาพพจน์ตามขั้นตอนต่อไปนี้

- เริ่มจากให้ผู้เรียนศึกษาภาพพจน์คนฝรั่งเศสในสายตาคนไทย โดยอาศัยแบบสอบถามการสัมภาษณ์ ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้น
- ศึกษาภาพพจน์ที่ชาติอื่นมีต่อคนฝรั่งเศส จากบทความ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร บทสัมภาษณ์ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนรับรู้ข่าวสาร และรู้จักแง่มุมมองที่ต่างกันในเรื่องเดียวกัน
- ศึกษาภาพพจน์ที่คนฝรั่งเศสมีต่อคนและสังคมไทย โดยอาศัยสื่อโฆษณาต่าง ๆ เอกสารการท่องเที่ยว บทความ ภาพยนตร์ รายการโทรทัศน์ ฯลฯ ภาพของสังคมไทยและคนไทยที่ปรากฏในสายตาต่างชาตินี้จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจว่า “ภาพพจน์” อาจเป็นเพียงความคิดที่คลาดเคลื่อนและไม่ตรงกับความเป็นจริง ในทำนองเดียวกัน ความคิดที่คนไทยมีต่อคนและประเทศฝรั่งเศสอาจจะไม่ถูกต้องนักก็เป็นได้ การศึกษาภาพพจน์นี้จะทำให้ผู้เรียนมีใจเป็นกลางมากขึ้นและลดความคิดอคติที่มีต่อผู้อื่น

6.2.2 เรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ (Informer)

หากจะถามว่าในการศึกษาวัฒนธรรมในอีกสังคมหนึ่งนั้น ผู้เรียนควรเรียนรู้เรื่องใดบ้าง คงจะเป็นเรื่องที่ตอบได้ยากเพราะจนถึงปัจจุบันนี้ยังไม่มีใครสามารถคิดค้นสูตรสำเร็จในการสอน วัฒนธรรม จะมีก็แต่แนวคิดที่อาจนำไปประยุกต์ใช้ในชั้นเรียน อย่างไรก็ตาม เนื้อหาความรู้ด้าน วัฒนธรรมที่เป็นพื้นฐานในการศึกษาอีกสังคมหนึ่ง เช่น สังคมฝรั่งเศส ควรจะประกอบไปด้วย

- ความรู้เกี่ยวกับประเทศและคนฝรั่งเศส หมายถึง ความรู้ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ความสัมพันธ์ขององค์กรต่าง ๆ ในระบบสังคม เช่น ระบบครอบครัว การศึกษา เศรษฐกิจ การเมือง และสิ่งที่สำคัญคือการศึกษาค่านิยมในเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ของคนฝรั่งเศส

- ความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ มารยาทสังคม (savoir-vivre) มารยาทในการพูด (règles conversationnelles) และระบบค่านิยม (système de valeur) สิ่งใดควรทำหรือไม่ ควรพูดกับใคร อย่างไร ที่ไหน เมื่อไร (les normes socio-langagières) อีกทั้งยังควรรู้จักความหมายเฉพาะของ สัญลักษณ์ (les codes) เช่น การแสดงออกโดยกริยาท่าทาง การสื่อสารความหมายโดยใช้รูปภาพ หรือเครื่องหมาย นอกจากนั้นผู้เรียนควรได้ศึกษาวิเคราะห์ทัศนคติของคนฝรั่งเศสในเรื่องต่าง ๆ (représentations) เช่น notion de “vacances” มีความหมายหรือความสำคัญกับคนฝรั่งเศสมากน้อย เพียงใด เพราะเหตุไร เหมือนหรือต่างกับสังคมไทยอย่างไร

- “ความเหมือน” หรือ “ความต่าง” ของสองวัฒนธรรม (frontières) การศึกษา วัฒนธรรมในเชิงเปรียบเทียบนี้มีได้มีจุดประสงค์ที่จะวิเคราะห์ว่าสังคมใดดีกว่ากัน หากแต่เป็นการ ศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ศึกษาทัศนคติ การมองโลกที่หลากหลาย ผู้เรียนจะมีโอกาสได้เรียนรู้ว่า ในเรื่องเดียวกันคนไทยและคนฝรั่งเศสคิดและแสดงออกเหมือนกันหรือไม่อย่างไร ตัวอย่าง เช่น เมื่อเกิดปัญหาข้อขัดแย้งคนไทยอาจแสดงความไม่พอใจด้วยการนิ่งเฉย ในขณะที่คนฝรั่งเศสจะแสดง ออกทั้งด้วยคำพูดและกริยาท่าทาง อีกทั้งยุทธวิธีการสื่อสารในสถานการณ์ดังกล่าวยังแตกต่างกัน

สำหรับสื่อที่ใช้ในการสอนวัฒนธรรมนั้น ควรเป็นสื่อที่มาจากเอกสารของจริงเช่น จากบทความ บทสัมภาษณ์ รูปภาพจากนิตยสารต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ชีวิตความเป็นอยู่ที่แท้จริงของ ชาวฝรั่งเศส และอีกประการหนึ่งควรเป็นสื่อที่มีความหลากหลาย เช่น จากรายการโทรทัศน์ หรือภาพยนตร์ นิตยสาร เอกสารท่องเที่ยว จดหมาย และอื่น ๆ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสศึกษาคนฝรั่งเศสที่มี สถานภาพต่างกันและได้ศึกษายุทธวิธีสื่อสารต่าง ๆ ในสถานการณ์เดียวกัน หรือต่างกัน

6.2.3 การสอนโดยใช้สื่อวิดีโอ (stratégies d'enseignement par la voie des médias)

เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การใช้ภาษาในสถานการณ์ การสอนภาษาฝรั่งเศสโดยใช้สื่อวิดีโอ เป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะสามารถนำเสนอการสื่อความหมายโดยอาศัยทั้งภาพและเสียง

ในการสอนภาษาฝรั่งเศสการท่องเที่ยวนั้นหากมีงบประมาณเพียงพอและมีการเตรียมพร้อม เช่น การเตรียมสคริปต์ คณะทำงาน กล้องวิดีโอ ช่างเทคนิค จะเป็นการดียิ่งหากคนไทย สามารถผลิตสื่อการสอนวิดีโอเองโดยเสนอนาต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับบทเรียน ทั้งในสถานการณ์ ปกติ เช่น มัคคุเทศก์ไทยต้อนรับนักท่องเที่ยวฝรั่งเศสที่สนามบินดอนเมือง การนำเข้าโรงแรม ที่พัก

การชมวัดชมวัง หรือในสถานการณ์ขัดแย้งซึ่งอาจเลือกจากการโต้แย้งเปรียบเทียบยุทธวิธีแก้ปัญหา
ระหว่างคนไทยกับคนไทยด้วยกัน คนฝรั่งเศสกับคนฝรั่งเศส และคนไทยกับคนฝรั่งเศส

อย่างไรก็ตามขณะที่วิดีโอการสอนภาษาฝรั่งเศสเพื่อมัคคุเทศก์ไทยยังเป็นเพียงโครงการ
เราอาจใช้ วิดีโออื่นที่มีอยู่โดยคัดเลือกจากบทเรียน เช่น “Entrée libre” “Avec plaisir” หรือจากการ
อัดเทปรายการต่าง ๆ จากโทรทัศน์ฝรั่งเศส (ซึ่งต้องขอลิขสิทธิ์)

การสอนภาษาฝรั่งเศสด้วยสื่อวิดีโอสามารถใช้ในห้องเรียนได้ในหลายวัตถุประสงค์ เช่น

- สร้างความสนใจแก่ผู้เรียนหรือนำสู่บทเรียน (document de sensibilisation) เช่น
หากจะสอนเรื่องการใช้ภาษาฝรั่งเศสเพื่อการโต้แย้ง ก็อาจเลือกจากคนฝรั่งเศสถกเถียงกันอย่าง
รุนแรง การนำเสนอด้วย choc culturel ก็เป็นวิธีหนึ่งที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็น
สนใจที่จะติดตาม

- สื่อนำเสนอการใช้ภาษา (document d'information)

ผู้เรียนสามารถศึกษาการใช้ภาษาจากบทสนทนาประกอบภาพในสถานการณ์ต่าง ๆ ศึกษา
วิธีพูดที่หลากหลายด้วยสำเนียงและการใช้ศัพท์ต่าง ๆ กัน ศึกษากฎเกณฑ์ มารยาทการพูดในสังคม
ฝรั่งเศสจากสถานการณ์ (indices situationnels) เช่น ใคร พูดอะไร กับใคร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร

- สื่อทางวัฒนธรรม (vecteur culturel)

การใช้วิดีโออาจเป็นวิธีหนึ่งที่ดีที่สุดในการนำเสนอวิถีชีวิตของคนในอีกสังคมหนึ่ง จาก
ภาพและเสียงที่ปรากฏ ผู้เรียนจะมีโอกาสได้เรียนรู้อุปนิสัย การแสดงอารมณ์ น้ำเสียง กริยาท่าทาง
การแสดงออกของคนฝรั่งเศสในสถานการณ์ต่าง ๆ อีกทั้งได้เรียนรู้ค่านิยมทางวัฒนธรรม กฎเกณฑ์
ต่าง ๆ ในสังคมฝรั่งเศส เช่น สิ่งไหนคนฝรั่งเศสเห็น “ควรทำ” หรือ “ไม่ควรทำ” เป็นต้น

- เป็นแบบอย่างในกิจกรรมสมมุติ (modèle de simulation)

สื่อวิดีโออาจใช้เป็นตัวอย่างสำหรับกิจกรรมบทบาทสมมุติเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้เรียนได้
ฝึกหัดในชั้นเรียน

การใช้สื่อวิดีโอในการสอนมีประโยชน์หลายประการก็จริงอยู่ แต่ทั้งนี้และทั้งนั้นต้อง
อาศัยความสามารถในการเลือกใช้วิดีโอของผู้สอนซึ่งจะต้องอาศัยการเตรียมบทเรียนอย่างละเอียด เช่น
การเลือกวิดีโอให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการสอน การสร้างบรรยากาศในห้องเรียน วิธีนำเสนอ
กิจกรรม และผลที่คาดว่าจะได้รับ

VII. บทสรุป (conclusion)

ในการที่มัคคุเทศก์ชาวไทยจะสามารถใช้ภาษาฝรั่งเศสติดต่อสื่อสารกับนักท่องเที่ยวชาวฝรั่งเศส
ให้ได้ผลดีนั้น นอกจากต้องอาศัยความรู้ด้านภาษา แล้วยังต้องมีความรู้ด้านวัฒนธรรม เพราะมัคคุเทศก์
มิได้มีหน้าที่เพียงแต่ใช้ภาษาเพื่อบรรยายหรือนำนักท่องเที่ยวชมสถานที่แต่อย่างเดียว หากยังถือได้ว่า
เป็นผู้ที่มีส่วนเผยแพร่วัฒนธรรมไทยและสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับวิถีชีวิต

ของคนไทยและเอกลักษณ์ของสังคมไทย ดังนั้นผู้ที่จะเป็นมัคคุเทศก์จึงต้องรู้จักลักษณะ “เฉพาะ” ในสังคมของตนเป็นอย่างดีและได้เรียนรู้ด้วยความเข้าใจใน “ความเหมือน” หรือ “ความต่าง” ของวัฒนธรรมในสังคมอื่น

บทความนี้เป็นเพียงการนำเสนอการวิเคราะห์หนึ่งในหลาย ๆ ปัญหาด้านการสื่อสารของมัคคุเทศก์ชาวไทยและนักท่องเที่ยวชาวฝรั่งเศส อย่างไรก็ตามผลการวิจัยและแนวทางแก้ไขปัญหามีอยู่เป็นเพียงข้อเสนอแนะที่ยังไม่สมบูรณ์และยังต้องใช้เวลาอีกมากในการทดลองใช้ในการเรียนการสอน รวมทั้งยังต้องศึกษาปัญหาอื่น ๆ ที่ตามมา หวังว่างานชิ้นนี้จะก่อให้เกิดงานวิจัยชิ้นอื่น ๆ ซึ่งจะทำให้ความกระจ่างเกี่ยวกับอุปสรรคการสื่อสารของมัคคุเทศก์ไทยได้ชัดเจนขึ้น

*****

หนังสืออ้างอิง

- CHANTKRAN S. (1992) : *“La mise en pratique des actes de parole dans un contexte thaïlandais”*, in L'apprenant asiatique face aux langues étrangères, LIDIL, Presses Universitaires de Grenoble.
- CHANTKRAN S. (1993) : L'enseignement du français du tourisme en Thaïlande Aspects pragmatiques, culturels et didactiques, Thèse de l'université Stendhal, Grenoble III.
- CHARAUDEAU P. (1987) : *“L'interculturel : nouvel mode ou pratique nouvelle”* in Le français dans le monde No spécial février-mars.
- COOPER R.; COOPER N. (1986) : Culture shock! Thailand, Time books International.
- FREYSS, D. ; JOUENNE, F. (1987) : L'audiovisuel et situation pédagogique, Paris. Centre international d'études pédagogiques de Sèvres.
- GIACOMI A. ; HOUDAIFA, E.T; VION R. (1984) : *“Malentendus et / ou incompréhensions dans la communication interculturelle : “à bon entendeur, salut!”*, in Noyau C.; PORQUIER R. : Communiquer dans la langue de l'autre, Paris , P.U.V.
- MICHAUD G., MARC E. (1981) : Vers une science des civilisations ?, Bruxelles , Editions Complexe.
- MOIRAND S. (1982) : Enseigner à communiquer en langue étrangère, Hachette, Paris.
- PORCHER L. (1984) : *“L'enseignement de la civilisation en question”* in *“Enseigner des cultures”*, Etudes de Linguistique Appliquée No. 47, Didier-érudition.
- ZARATE, G. (1986) : Enseigner une culture étrangère, Hachette, Paris.

การสอน แปลกับ

สารทิ แกสตัน*

*La destruction de la tour de Babel
est la naissance de la traduction.*

บทนำ

มี นักปรัชญาท่านหนึ่งกล่าวว่า การแปลเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ ถ้ากล่าวนี้เป็นจริงเราคงต้องถามตัวเองว่า กำลังทำสิ่งที่เป็นไปได้หรือไม่ ยิ่งไปกว่านั้นเรายังอาจหาเหตุผลการแปลอีกด้วยหมายความว่าเรากำลังทำสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ยกกำลังสองใช่หรือไม่

หากมนุษย์ทุกชาติในโลกนี้ใช้ภาษาเดียวกัน คงไม่มีความจำเป็นใด ๆ ในการแปลเพราะคงจะสามารถสื่อสารกันได้โดยตรง แต่ ... ความเป็นจริงก็คือ มนุษย์เรามีภาษาตระกูลใหญ่ ๆ กว่า 9 ตระกูล และมีภาษาถิ่นอีกนับจำนวนไม่ถ้วน มีคำที่ใช้มาตั้งแต่สมัยโบราณและคำที่เกิดใหม่ตลอดเวลา มนุษย์มีความหลากหลายในด้านความคิดและวัฒนธรรม อาศัยอยู่ในโลกใบเดียวกัน มีความจำเป็นในการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน และเศรษฐกิจก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดความต้องการในการสื่อสารนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยที่ทุกประเทศหันมาพัฒนาด้านคมนาคมและเทคโนโลยี การติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศก็มีความจำเป็นต้องใช้ภาษาที่จะสื่อความเข้าใจระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น การแปลจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ตรงกันข้ามกลับเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศมากขึ้น

จากเอกสารต่าง ๆ ที่หลังไหลเข้ามาในศูนย์การแปล แสดงให้เห็นถึงความต้องการที่ต่อเนื่องและเร่งด่วนของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ความต้องการนี้ทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องศึกษาและค้นคว้าเกี่ยวกับการแปล และพยายามทำในสิ่งที่เป็นไปได้นั้น ให้มีความเป็นไปได้

ภาควิชาภาษาต่างประเทศแทบทุกภาษา และแทบทุกมหาวิทยาลัยได้บรรจุวิชาแปลเข้าไว้ในหลักสูตรการสอนภาษาต่างประเทศ และบางแห่งก็ได้เปิดหลักสูตรวิชาแปลโดยเฉพาะขึ้น ในต่างประเทศก็เช่นกัน ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับการแปลในระดับปริญญาตรี โท และเอก นั้นหมายถึงว่า มนุษย์เป็นจำนวนมากให้ความสนใจในวิชาแปล และมองเห็นถึงประโยชน์ในการที่จะนำเอาทักษะความรู้ในวิชานี้มาช่วยในการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ

* สารทิ แกสตัน ศศ.บ. เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง (เชียงใหม่) Maîtrise - es - lettres, Linguistique appliquée (Besançon)
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส คณะอักษรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I การแปลศึกษา (Traductologies)

ก่อนที่จะกล่าวถึงการสอนแปลกับ CAI เราจะต้องตั้งคำถามเกี่ยวกับ แนวทางในการศึกษาเกี่ยวกับการแปล เพื่อจะค้นหาทิศทางในการศึกษาที่เหมาะสม ซึ่งจะนำไปสู่คำตอบเกี่ยวกับปัญหาในการเรียนการสอนแปล และไปสู่คำตอบเกี่ยวกับความจำเป็นในการนำ CAI มาช่วยในการสอนแปลด้วย

จากเอกสารการสัมมนาว่าด้วยเรื่องการแปลที่จัดโดยสถาบัน BELC⁽¹⁾ - Rencontres autour de la traduction - มีบทความที่น่าสนใจหลายบทความ Jean - René Ladmiral ผู้เป็นทั้งนักแปลและอาจารย์สอนการแปลที่ Université de Paris X - Nanterre ได้เสนอบทความเกี่ยวกับเรื่อง Traductologies⁽²⁾ ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้ :-

Ladmiral แบ่ง Traductologies ออกเป็น 4 แนวใหญ่ ๆ :

1.1 Traductologie prescriptive

หมายถึง แนวทางการศึกษาการแปลเชิง normatif เขามิได้ให้รายละเอียดนอกจากกล่าวว่า เป็นแนวที่เราเห็นกันโดยทั่วไป

1.2 Traductologie descriptive

หมายถึง แนวทางการศึกษาการแปลเชิง comparatif หรือ contrastif ระหว่างภาษาของต้นฉบับ และภาษาของฉบับแปล เขาได้ยกตัวอย่างงานของ Vinay Darbelnet Guillemin-Flescher และ Michel Ballard กล่าวคือเป็นการศึกษางานแปลที่ได้มีผู้แปลไว้แล้ว โดยทำการศึกษาเพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบ Ladmiral มีความเห็นว่า แนวการศึกษาเช่นนี้ เหมาะสมสำหรับการสอนภาษามากกว่าการสอนแปล

“Ce type de traductologie descriptive qui analyse des différences, des ressemblances, qui opère un travail linguistique sur les deux énoncés me semble ... un des modes d'accès aux langues. Ainsi..., la traductologie descriptive représentée par Vinay-Darbelnet et Michel Ballard me semble avoir une didactique, mais peut-être plus, à mon sens pour une didactique des langues que pour une didactique de la traduction”.⁽⁶⁾

1.3 Traductologies productives

หมายถึง แนวการศึกษาที่มีมิติทัศน์ (perspective) ทางด้านวิชาการแปล Ladmiral กล่าวว่า

“La perspective, ..., c'est une psychologie de l'expression où je me situe ... non pas du côté d'une linguistique contrastive des énoncés en présence, mais du point de vue de la psychologie de l'énonciation bilingue ... ou plutôt une psychologie de l'énonciation

(1) BELC - Bureau pour l'enseignement de la langue et de la civilisation (Paris)

(2) Jean-René Ladmiral. “Quelles théories pour la pratique traduisante.” **La Traduction**-Rencontres autour de la traduction. textes réunis par Marie - José Capelle, Paris, BELC, 1986, pp 145 - 160

(3) Vinay et Darbelnet, **Stylistique Comparé du français et de l'anglais** méthode de traduction, Paris, Didier, 1977.

(4) J. Guillemin - Flescher, **Syntaxe comparée du français et de l'anglais : Problème de traduction**, Paris : Ophrys, 1981

(5) Michel Ballard, La différence de concentration en Traduction : valeur heuristique du phénomène, **La Traduction**. Paris : 1986 pp. 127 - 137.

(6) J.R. Ladmiral, Quelles théories pour pratique traduisante. BELC, 1989, p. 152.

en langue cible d'un énoncé qui singe un souvenir de l'énoncé source. Si je faisais ma propre définition de la traduction, je dirais qu'il ne s'agit pas de traduire le texte source, mais d'interpréter ce qui a lieu dans la tête de celui qui a écrit le texte source ... Traduire c'est faire un travail de prise de conscience de la traduction.⁽⁷⁾

Ladmiral ยอมรับว่าเขาเห็นด้วยกับการศึกษาเกี่ยวกับการแปลแนวนี้ ในฐานะนักแปลและครูสอนการแปล ซึ่งความคิดนี้ตรงกับความคิดของนักแปลอีกหลายท่าน เช่น Karla Déjean

“La raison en est que l'object de la traduction n'est pas la langue mais la parole, n'est pas la langue mais le discours. Or dans la réalisation du discours, les langues ne désignent pas les contenus cognitifs par les mêmes traits sémantiques”⁽⁸⁾

และ Danica Seleskovitch บรรณครูของสถาบัน ESIT :

“La traduction adopte les formulations différentes selon le sens que prend un même énoncé; cela montre bien que le sens n'est pas déterminé uniquement par la composition linguistique de l'énoncé; cela montre aussi qu'une traduction qui se pré occuperait uniquement des signes linguistique n'exprimerait pas correctement le sens des messages. Un des axiomes fondamentaux de notre théorie interprétative est que les langues exigent des traductions différentes selon qu'il s'agit d'exprimer un sémantisme ou un sens.” ...⁽⁹⁾

Marianne Lederer อาจารย์จากสถาบัน ESIT:

“La linguistique a abordé la traduction par le biais des langues mais les problèmes qu'elle a détecté dans la comparaison des langues ne sont pas des problèmes de traduction; ce sont des problèmes de transcodage ... ”⁽¹⁰⁾

และ Jean Delisle จาก Université d'Ottawa, Canada :

Traduire, n'est pas comparer, mais fondamentalement réexprimer un vouloir-dire manifesté dans un texte doté d'une fonction communicative précise. Cette opération intellectuelle suit le modèle de la communication unilingue. Par conséquent l'enseignement de la traduction devra être structuré autour du maniement du langage plutôt qu'autour de l'étude ou de la description des langues....⁽¹¹⁾

1.4 Traductologie inductive

มิใช่เป็นการศึกษางานแปลที่ผู้แปลเสร็จแล้ว มิได้ศึกษาเกี่ยวกับวิธีการแปล (moyen de traduction) แต่ศึกษา l'opération traduisante หมายความว่า ศึกษาการแปลในขณะที่ผู้แปลกำลังดำเนินการแปลอยู่ (la traduction en train de se faire) เช่น การศึกษาการแปลแบบล่าม (interprète) โดยพยายามศึกษาว่านักแปล หรือล่ามทำอะไรในขณะที่แปล ทั้งนี้เพื่อจะรวบรวมแง่คิดต่าง ๆ ในการสรุปหา catalogue และแนวทางในการแปล

(7) Ibid, p.153

(8) Karla Déjean, La traduction et les conditions de son enseignement, วารสาร สดพท, เม.ย. - ก.ย. 2535, p.185

(9) Danica Seleskovitch, La théorie du sens et la machine à traduire, *Interpréter pour traduire*, Paris, Didier Erudition, 1984, p. 119

(10) Marianne Lederer, Transcodage ou réexprimer, *Interpréter pour traduire*, Paris, 1984, p. 35

(11) Jean Delisle, *L'Analyse du discours comme méthode de traduction*, Ottawa, Canada, Editions de l'Université d'Ottawa 1982, p. 16

II วัตถุประสงค์ในการแปล (Skopos)

นอกจากความคิดเกี่ยวกับแนวทางในการศึกษาการแปลแล้ว Ladmiral ยังเสนอความคิดเกี่ยวกับคำสองคำ คือ *sourciers* และ *ciblistes* โดยกล่าวว่า *sourciers* นั้นหมายถึง กลุ่มนักแปลที่ยึดติดอยู่กับต้นฉบับ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ยึดถือรูปคำของภาษาต้นฉบับเป็นหลักในการแปล (*signifiant de la langue source*) ส่วนกลุ่ม *ciblistes* นั้นหมายถึง กลุ่มนักแปลที่คำนึงถึงความหมายของสารมากกว่ารูปคำ หรือมากกว่าความหมายของคำแต่ละคำ (*qui privilègent le signifié et non pas le signifiant de paroles, la langue cible et non pas la langue source*)⁽¹²⁾

จากแนวความคิดนี้ ทำให้ผู้เตรียมแนวการสอนแปลอดคิดไม่ได้ว่า เราจะฝึกให้ผู้เรียนของเราเป็นนักแปลแบบไหน เพื่อหาความกระจ่างในเรื่องนี้ คงจะต้องคำนึงถึงแนวความคิดที่กล่าวถึงความสำคัญของ Skopos ซึ่งเป็นคำที่นักแปลในประเทศเยอรมันท่านหนึ่งชื่อ Vemeer เป็นผู้เสนอไว้ตั้งแต่ปี 1978 Skopos หมายถึง จุดมุ่งหมาย หรือวัตถุประสงค์ในการแปล (*the aim or purpose of a translation*) เขากล่าวว่า

“The aim of any translational action, and the mode in which it is to be realized, are negotiated with the client who commissions the action. A precise specification of aim and mode is essential for the translation ....

Translational action leads to *translatum* (the result in translated text)⁽¹³⁾

ดังนั้น ปัจจัยสำคัญที่กำหนดแนวทางในการแปลที่อยู่นอกเหนือตัวบทหรือต้นฉบับ คือ วัตถุประสงค์ของเจ้าของงานหรือลูกค้า ในเรื่องนี้ Christian Nord อาจารย์ผู้สอนแปลจาก University of Heidelberg กล่าวว่า

“Translation determining is always realized for a target situation with its determining factors (recipient, time and place of reception, etc.) in which the target text is supposed to fulfill a certain function which can and, indeed, must be specified in advance. As the target recipient has to rely on the functionality of the target text, the translation is bound to maintain a certain loyalty towards the TT recipient.”⁽¹⁴⁾ (TT = Target Text)

และสำหรับบทบาท ของ *sourciers* หรือ *ciblistes* นั้น Christian Nord เห็นว่า

“The translator is committed to the source text as well as to the target text situation, and is responsible to both the ST sender and the TT recipient. This responsibility is what I call “loyalty”.”⁽¹⁵⁾

ความคิดนี้นอกจากจะยึดอยู่บนหลักของ Skopos แล้วยังเน้นถึงความรับผิดชอบในการแปล อันเป็นภาระกิจที่สำคัญยิ่งในการแปล ซึ่งความคิดนี้เป็นแนวทางที่สำคัญยิ่งต่อการเรียนการสอนวิชาแปล

(12) J.R. Ladmiral, *Quelles théories pour la pratique traduisante*, BELC, 1986, p. 147

(13) Hans. J. Vemeer, *Skopos and commission in translational action*. วารสาร สคพท, เม.ย. - ก.ย. 2535, หน้า 23

(14) Christian Nord, *Functionality plus loyalty, Text analysis in Translation*, Amsterdam, Rodopi, 1991 p. 28

(15) Ibid, p. 29

III ปัญหาของการสอนแปลในหลักสูตรการศึกษาภาษาต่างประเทศ (Problème de l'enseignement de la traduction dans le program d'études des langues)

ลักษณะของเนื้อหาวิชาแปล เป็นวิชาทักษะซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการสร้างนักแปล และสามารถนำความรู้ความสามารถไปประกอบอาชีพได้ ในการสร้างนักแปลอาชีพ จะต้องอาศัยหลักสูตรการแปลโดยเฉพาะทั้งยังต้องใช้เวลาในการศึกษา และฝึกฝนทักษะไม่ต่ำกว่า 3-4 ปี (traduction professionnelle)

ในหลักสูตรการสอนภาษาต่างประเทศระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้มีวิชาแปลบรรจุอยู่ประมาณ 4-5 วิชา แล้วแต่หลักสูตร บางภาควิชาจัดให้เป็นวิชาเลือก บางแห่งก็เป็นวิชาบังคับ แต่เกิดความขัดแย้งตรงที่จุดมุ่งหมายของหลักสูตรการสอนภาษาต่างประเทศนั้น คือ การสอนภาษาต่างประเทศ กล่าวคือสอนให้ผู้เรียนมีทักษะทางภาษาต่างประเทศ ไม่ใช่มีทักษะในการแปลแนวอาชีพ ดังนั้น การที่นำเอาวิชาแปลไปบรรจุอยู่ในหลักสูตรการศึกษาภาษาต่างประเทศก็เป็นไปเพื่อเสริมความรู้ทางภาษา หรือเพื่อการทดสอบความรู้ทางภาษา (traduction pédagogique) ซึ่งไม่ตรงกับจุดมุ่งหมายของวิชาแปล ซึ่งมุ่งฝึกฝนทักษะการแปล จึงเกิดเป็นคำถามขึ้น 2 ประเด็น

1. แนวการเรียนการสอนวิชาในหลักสูตรการศึกษาภาษาต่างประเทศควรจะอยู่ในแนวของ traduction pédagogique หรือ traduction professionnelle
2. ถ้าจะเก็บวิชาแปลไว้ในหลักสูตรการศึกษาภาษาต่างประเทศ ควรมีเนื้อหา และวิธีการสอนอย่างไร

IV การสอนแปลเพื่อเสริมทักษะทางภาษา หรือ การสอนแปลเพื่อสร้างนักแปลอาชีพ (traduction pédagogique ou traduction professionnelle)

ในการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ หากผู้สอนมีความจำเป็นต้องแปลคำ หรือข้อความในภาษาต่างประเทศเป็นภาษาแม่ของผู้เรียน การกระทำนี้เป็นไปเพื่อการอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจ เช่น การอธิบายคำจำกัดความหรือหัวข้อที่ยกมาจากตัวบทต่าง ๆ การแปลจึงเป็นเครื่องมือในการเสริมความรู้ ทั้งทางด้านภาษา และวิชาการต่าง ๆ (traduction pédagogique)

ดังนั้น ความเข้าใจของผู้เรียนเกี่ยวกับวิชาที่สอนจึงเป็นเป้าหมายของผู้สอนที่ใช้การแปลเพื่ออธิบายเรื่องต่าง ๆ

ในเรื่องนี้ Christine Durieux มีความเห็นว่า

“On ne traduit pas pour comprendre, mais on comprend pour traduire.”⁽¹⁶⁾

กล่าวคือในการสอนแปลนั้นความเข้าใจตัวบท คือ ความจำเป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่ความสามารถในการแปลตัวบท หากนิสิตไม่เข้าใจจะไม่สามารถแปลได้เลย

(16) Christine Durieux, *Fondement didactique de la traduction*, Paris : Didier, 1988, p.39

ในประเทศฝรั่งเศส ภาควิชาภาษาต่างประเทศในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ บรรจิวิชาแปล thème และ version⁽¹⁷⁾ ในหลักสูตร เกี่ยวกับเรื่องนี้ Ladmiral ได้เขียนวิจารณ์ว่า :

“La thème et version définissent un type tout à fait particulier de traduction : la traduction comme exercice pédagogique....

“La traduction proprement dite à la production d’une performance pour elle-même ; la traduction “pédagogique” est seulement un test de performance censé fonctionner comme test de compétence.....”⁽¹⁸⁾

ซึ่งตรงกับความเห็นของ Karla Déjean ที่กล่าวว่า

“Bien que cet exercice soit appelé “traduction”, il ne devait pas à mon avis être désigné par ce terme, car il ne consiste pas, la plupart du temps, en la réexpression du sens de l’énoncé original - seule opération qui mérite le nom “traduction” mais en une commutation des codes.”⁽¹⁹⁾

ดังนั้น ประเด็นสำคัญของความแตกต่างระหว่าง traduction pédagogique และ traduction professionnelle คือ

	traduction pédagogique	traduction professionnelle
1. objectif	explicatif descriptif	productif
2. fonction	linguistique	communicatif
3. opération	transcodage	reexpression

การบรรจิวิชาการแปลในหลักสูตรวิชาภาษาต่างประเทศ จึงต้องพิจารณาบริบทของปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ เพื่อนำมาแสวงหามิติทัศนสำหรับวิชานี้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนเพื่ออำนวยความสะดวกให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง

Elisabeth Lavault จากสถาบัน ESIT เป็นผู้หนึ่งที่สนใจปัญหานี้ ได้ทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก เรื่อง Fonctions de la traduction en didactique des langues (1985) และได้เสนอความคิดว่า :

“Pourquoi ne pas apprendre un petit peu ce que c’est que la traduction - pas sous sa forme thème/version classique, bien sûr - montrer ce que c’est qu’une vraie traduction ? Après tout. Ça peut servir.” ...⁽²⁰⁾

(17) thème : exercice scolaire de traduction de la langue maternelle dans la langue apprise

version : exercice scolaire de traduction d’un texte ancien ou étranger dans la langue maternelle

(18) J.R. Ladmiral, Traduire : théorèmes pour la traduction, Paris : PBP, 1979 p. 14

(19) Karla Déjean, “Traduction pédagogique et Traduction professionnelle,” วารสาร สดผท, กท, ไทยวัฒนาพานิช, เม.ย. - ก.ย. 2535 หน้า 182

(20) Elisabeth Lavault, Le rôle de la traduction dans l’enseignement des langues vivantes, Paris : BELC, 1986 p. 69

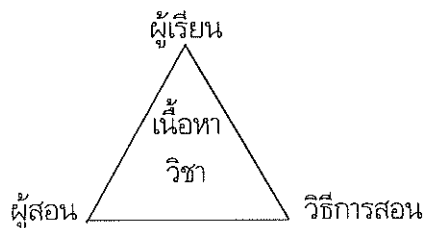
หากเราจะยังเรียกวิชานี้ว่าเป็นวิชาแปล ผู้เตรียมการสอนวิชาแปล คงจะต้องมองไปในแนวของ traductologie productive โดยไม่จำกัดเป้าหมายอยู่เพียง traduction pédagogique แต่ในขณะเดียวกัน ก็ต้องตระหนักในขอบเขตความสามารถของผู้เรียน และขอบเขตของหลักสูตร ว่าอยู่ในบริบทของการศึกษาภาษาต่างประเทศ นอกจากนั้นยังต้องตระหนักอีกด้วยว่า หากจะสร้างนักแปลอาชีพนั้น ต้องมีหลักสูตรการแปลโดยเฉพาะและยังต้องใช้เวลาฝึกฝนอีกมาก

หากเราประสบความสำเร็จในการนำเอาวิธีการที่ถูกต้อง เหมาะสม ของการแปลมาบรรจุในหลักสูตรวิชาภาษาต่างประเทศ ความสำเร็จนั้นคงไม่สามารถวัดได้ด้วยความสามารถในการแปลของผู้เรียนในทันที ทั้งนี้เพราะผู้เรียนยังมีเวลาฝึกฝนทักษะไม่มากนัก แต่ข้าพเจ้าตั้งความหวังว่า อย่างน้อยผู้เรียนจะทราบถึงขั้นตอน และการประยุกต์ใช้ความรู้ต่าง ๆ ตลอดจนวิธีแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่อยู่ในตัวบทสิ่งเหล่านี้ อาจมองได้ว่าเป็นประสบการณ์ที่จำลองมาจากประสบการณ์จริงของนักแปล โดยผู้สอนได้พยายามเชื่อมโยงสิ่งเหล่านี้ จากงานบริการสังคมของศูนย์การแปลที่ปฏิบัติอยู่ ผลพลอยได้จากการฝึกทักษะในการแปลนั้นคาดว่า น่าจะช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นกลไกของภาษาต่างประเทศที่เขากำลังศึกษาอยู่ชัดเจน นอกจากนั้นจะช่วยเป็นกระจกส่องทักษะในการใช้ภาษาแม่ของผู้เรียน แต่ผลพลอยได้เหล่านี้ มีอาจถือได้ว่าเป็นเป้าหมายเดียวของวิชา หากผู้เรียนได้ประสบการณ์ในการแปล ได้เข้าใจถึงบริบทของการแปล และมองเห็นมิติทัศน์ที่ถูกต้องแล้ว ข้าพเจ้าเชื่อว่า คงจะช่วยส่งเสริมให้มีผู้สนใจวิชานี้มากขึ้นทั้งยังจะช่วยส่งเสริมให้มีผู้แปลความรู้เชิงสหวิทยาการ ที่จะอำนวยความสะดวกให้แก่ประเทศในขอบเขตที่กว้างขึ้นได้

V เหตุใดจึงต้องใช้ CAI

ก่อนที่จะตอบคำถามนี้ จะขอกล่าวถึง ปัจจัยสำคัญในการเรียนการสอน 4 ประการ คือ

1. ผู้เรียน
2. ผู้สอน
3. เนื้อหาวิชา
4. วิธีการสอน

ข้าพเจ้าเห็นด้วยกับ หลักการของ l'enseignement fonctionnel ข้อหนึ่งที่ว่า "l'enseignement fonctionnel est l'enseignement centré sur l'apprenant" ตัวผู้เรียนจะเป็นโจทย์ปัญหาแรกที่ช่วยชี้ทิศทางในการเลือกตัวบทที่เหมาะสม เพื่อชี้นำเขาไปยังเป้าหมายที่ถูกต้อง ข้าพเจ้าคิดว่า การเลือกตัวบทมีความสำคัญมาก หากตัวบทมีองค์ประกอบที่ดี ทันสมัย ก็สามารถใช้เป็นสื่อในการกล่าวถึงเนื้อหาวิชาได้ดี ส่วนวิธีการสอนนั้นวิชาการแปลขั้นต้น (131-314) ที่ข้าพเจ้ารับผิดชอบอยู่นี้ เป็นวิชา

ที่มี 2 หน่วยกิต 3 ชั่วโมง มีจำนวนนิสิตลงทะเบียนเรียน 40-70 คน จึงจัดการสอนออกเป็นสองลักษณะ คือ มีชั่วโมงเรียนรวม และเรียนในกลุ่มย่อย สำหรับชั่วโมงเรียนรวม 2 ชั่วโมงนั้น ดำเนินการสอนเพื่อวิเคราะห์ตัวบท จึงเหลือชั่วโมงปฏิบัติการแปลเพียง 1 ชั่วโมง

วิธีการสอนในกลุ่มใหญ่ ผู้สอนจะใช้วิธีบรรยาย (actif) ให้ผู้เรียนรับฟัง (passif)

เนื่องจากเป็นห้องเรียนรวม การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนมีน้อย ความสำเร็จในการเรียนการสอนจึงขึ้นอยู่กับความรู้ และความสามารถในการถ่ายทอดของผู้สอนเป็นหลัก เช่น การพูด การใช้เสียง ท่าทาง อารมณ์ หากวันใดผู้สอนบกพร่องในด้านใดด้านหนึ่ง ผู้เรียนก็จะได้รับประโยชน์น้อยลงไปด้วย ยิ่งไปกว่านั้น พื้นฐานความรู้ และความสามารถในการรับสารของผู้เรียนแต่ละคนไม่เท่ากัน บางคนรับรู้ได้รวดเร็ว บางคนรับฟังหลายครั้งยังไม่เข้าใจ จึงทำให้จังหวะการเรียนรู้ของผู้เรียนกลุ่มใหญ่ไม่สม่ำเสมอ

ปัญหาของข้าพเจ้า คือ

1. ทำอย่างไรจึงจะช่วยให้การสอนสอดคล้องกับความสามารถในการเรียนรู้ของนิสิตแต่ละคน
2. ทำอย่างไร จึงจะสามารถจัดการกับข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับตัวบท เพื่อที่จะมีเวลาเหลือไว้กับการฝึกทักษะในชั่วโมงกลุ่มย่อยได้อย่างเต็มที่

5.1 CAI คืออะไร ?

จากคำจำกัดของ โปรแกรม Power Point⁽²¹⁾

“CAI is the use of as a tool to provide learning material individually to a student.”

CAI เป็นโปรแกรม software ที่มีผู้ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อการศึกษา (Computer Assisted Instruction)⁽²²⁾ ในปัจจุบันนี้มีผู้ผลิตโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนหลายโปรแกรม เช่น Autoware, Tool Book, Thai Show, ไทยทัศน์ และ Chula CAI เป็นต้น

คอมพิวเตอร์เป็นส่วนประกอบที่สำคัญของ IS (Information System) และ IT (Information Technology) เพราะเป็นเครื่องมือในการจัดเก็บฐานข้อมูลได้อย่างมีระบบ และมีประสิทธิภาพ ทำให้สะดวกต่อการค้นหา⁽²³⁾ การนำเครื่องคอมพิวเตอร์มาใช้ในการศึกษา จะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคุ้นเคยกับการใช้เครื่องมือนี้ ซึ่งนอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนวิชานั้น ๆ โดยตรงแล้วยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าสู่ระบบสารสนเทศอื่น ๆ ได้โดยง่าย เช่น ศูนย์สารสนเทศ ในห้องสมุดต่าง ๆ ของทุกมหาวิทยาลัยทั้งในประเทศ และนอกประเทศการค้นหาข้อมูลระหว่างประเทศโดยระบบ Internet เป็นต้น

(21) โปรแกรม software คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ซึ่งอยู่ในโปรแกรม Microsoft v.4.0

(22) ดร. ครรชิต มาลัยวงศ์, IT in University Education System, เอกสารประกอบการบรรยาย IT Lecture Series 1994, ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์คอมพิวเตอร์แห่งชาติ, หน้า 4

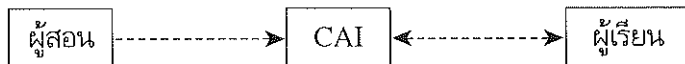
(23) Kate Behan, Understanding Information Technology, Australia, Prentice Hall, 1990, p. 4

การนำ CAI มาใช้กับวิชาการแปล เป็นการทดลองขั้นต้นในการพัฒนาสื่อการสอนเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมิใช่เป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยการแปล (Traduction automatique)⁽²⁴⁾

นับตั้งแต่สมัยโบราณ วิวัฒนาการของสื่อการสอนและอุปกรณ์ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องจาก กระดานชนวน กระดานดำ ชอล์ก มาเป็น กระดาน white board และปากกา magic จากกระดานเข้าสู่แผ่นโปร่งใส สไลด์ วีดีโอ และภาพยนตร์ ในปัจจุบันโลกได้พัฒนาจากยุคอุตสาหกรรม เข้าสู่ยุคของข่าวสารข้อมูล ความสำคัญของทางด่วนข้อมูล (Information highway) กำลังจะทำให้ยุคสารสนเทศเพิ่มความเร็วมากขึ้นตามลำดับ การนำคอมพิวเตอร์มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน จึงเป็นไปตามทิศทางการพัฒนาในระบบการศึกษาในระดับอุดมศึกษา สื่อใหม่นี้กำลังเป็นที่สนใจ และมหาวิทยาลัยก็ให้การสนับสนุนให้ผู้สอนทดลองใช้ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคีรัฐบาล และภาคเอกชน แต่เราควรพิจารณาความเหมาะสมในการนำคอมพิวเตอร์มาช่วยสอน เพราะลักษณะเนื้อหาบางประเภทเท่านั้นที่เหมาะสมกับ CAI การฝึกหัดทักษะบางประเภทไม่สามารถใช้คอมพิวเตอร์แทนครูได้ แต่โปรแกรม CAI อาจช่วยครูสอนบางอย่างได้

ลักษณะของ CAI ที่ดีควรจะมีดังนี้ :-

1. มีวิธีการนำเสนอข้อมูล ความรู้ และรายละเอียด (informative)
2. มีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนได้ (interactive)
3. ผู้เรียนสามารถควบคุมการเรียนรู้ได้ตามจังหวะของตน (flexible)
4. มีการประเมินผล (evaluative)
5. มีภาพและเสียงประกอบได้ (multi - media)
6. มีลักษณะเป็นกันเอง (friendly)

5.2 โปรแกรม Chula CAI

เป็นโปรแกรมที่พัฒนามาจากโปรแกรมทองจันทร์ ซึ่งเป็นโปรแกรมชนะเลิศในการประกวดสิ่งประดิษฐ์ประเภทคอมพิวเตอร์ (software) ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประจำปี 2532 โปรแกรมทองจันทร์นี้มีลักษณะเป็นโปรแกรมแม่ (authoring software) แบบบูรณาการ (integration) ที่ประกอบด้วยโปรแกรมย่อย 6 โปรแกรม ทำงานแยกส่วนกัน ผู้เขียนบทเรียนสามารถใส่เนื้อหาได้ง่าย ผู้ใช้บทเรียนสามารถใช้ได้ง่ายตามคำแนะนำที่ผู้สร้างโปรแกรมจัดเตรียมไว้ในโปรแกรม บทเรียนจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ และประเมินตนเองในรูปแบบต่าง ๆ กัน โดยผู้สอนจะเลือกใช้โปรแกรมส่วนใดใน 6 ส่วนนั้น ก่อนก็ได้

โปรแกรมย่อย 6 โปรแกรม ประกอบด้วย

1. โปรแกรมตำราอิเล็กทรอนิกส์ หรือ TXD (Textdisk program)

(24) Traduction automatique TA ou TAO (Traduction assistée par ordinateur) ou Traductique = l'application de l'information à la traduction des textes d'une langue naturelle (langue source) dans une langue cible (Selon Pierrett Bouillon - La Traductique - AUPELF, Montréal, 1993)

2. โปรแกรมบทเรียนเพื่อการเรียนรู้ประกอบภาพสไลด์ หรือ CSTT (Computer slide tutorial program)
  3. โปรแกรมบทเรียนประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ประกอบภาพสไลด์ หรือ CSE (Computer-slide evaluative program)
  4. โปรแกรมบทเรียนประเมินผลความก้าวหน้าในการเรียนรู้ หรือ FEP (Formative evaluation program)
  5. โปรแกรมบทเรียนประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้แบบอัตนัย หรือ MEQ (Modified essay question program)
  6. โปรแกรมบทเรียนจำลองสถานที่จริง เพื่อการพิจารณาใช้ยาอย่างเหมาะสม หรือ RRX (Rational Prescription program)⁽²⁵⁾
- ปัจจุบันโปรแกรมนี้ ได้มีการพัฒนาไปอีกมากหลายขั้นตอน โดยยังคงเก็บโครงสร้างบางประการของโปรแกรมอยู่

5.3 ข้อดีของโปรแกรม Chula CAI

หลังจากการทดลองใช้ระยะหนึ่ง ข้าพเจ้าพบว่าโปรแกรมมีข้อดีอยู่หลายประการ :

1. เป็นโปรแกรมที่ใช้ได้ไม่ยากนัก ทั้งยังมีคำอธิบายในโปรแกรม และมีคู่มือการใช้ชัดเจนพอสมควร
2. เป็นโปรแกรมที่สามารถนำไปใช้กับเครื่อง PC ทั่วไป ตั้งแต่ระดับ 286 ขึ้นไป
3. สามารถพัฒนาใช้กับโปรแกรม cw ได้ ทำให้ง่ายต่อการสร้างสัญลักษณ์ของภาษาฝรั่งเศส
4. สามารถพัฒนาให้เชื่อมโยงกับสไลด์ และ วิดีโอ ได้
5. สามารถสร้างภาพประกอบได้
6. สามารถมีเสียงได้
7. มีการตกแต่งเงไปสู่พจนานุกรมได้
8. มีการประเมินผลการเรียนรู้ได้
9. บันทึกชื่อ และ รหัสของผู้เรียนได้
10. มีคำสั่งเรียกสีได้ 16 สี
11. มีคำสั่งเรียก font ตัวอักษรได้หลายแบบ
12. เป็นทรัพยากรที่มีอยู่แล้ว ราคาไม่แพงนัก

ผู้พัฒนาโปรแกรมนี้คือ ผศ.น.พ. พิสนธ์ จงตระกูล และคณะผู้ร่วมงานในคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เปิดอบรมวิธีการใช้โปรแกรมนี้แก่บุคคลทั่วไป ตั้งแต่ปี 2535 เป็นต้นมา ผู้สนใจใช้โปรแกรมสามารถเรียนรู้การใช้โปรแกรมได้ในเวลาอันสั้น

(25) จากแฟ้มคอมพิวเตอร์, สารคณะแพทยศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กุมภาพันธ์, 2535, หน้า 6-7.

5.4 ขั้นตอนในการเตรียมบทเรียน CAI

เนื่องจากข้าพเจ้าประสบปัญหาหลายประการในการนำโปรแกรมคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเรียนการสอน จึงอยากรวบรวมปัญหาที่พบในขั้นตอนต่าง ๆ ของการเตรียมชุดบทเรียน โดยหวังว่าข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจบ้าง

ขั้นตอนในการเตรียมบทเรียนมีดังนี้ :-

5.4.1 ศึกษาปัจจัยพื้นฐาน

- ทรัพยากรที่มีอยู่
- ความต้องการของผู้เรียน และสถาบัน
- แนวโน้มในอนาคต

ก่อนที่จะตัดสินใจซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์มาใช้ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนเราควรจะต้องสำรวจแนวโน้มของห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ของสถาบันก่อนว่ามีลักษณะเช่นใดทั้งนี้เพื่อให้มีความสอดคล้องกัน ข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้ในการตัดสินใจเลือกโปรแกรม software ที่จะนำมาใช้ด้วยเช่นกัน นอกจากนั้น พื้นความรู้ และความต้องการของผู้เรียนก็เป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง หากผู้เรียนสนใจในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ทั้งมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับโปรแกรมบางตัวมาแล้ว ก็จะช่วยให้การเตรียมบทเรียนเป็นไปในลู่ทางที่สอดคล้องกับความเป็นจริง ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

5.4.2 วิเคราะห์องค์ประกอบของวิชา

- เนื้อหาที่สามารถบรรจุลงใน CAI

เนื้อหาของวิชาแปลตามความคิดของข้าพเจ้า ประกอบด้วยส่วนที่เป็นตัวบทการวิเคราะห์ตัวบท ตลอดจนความรู้ - ความเข้าใจเกี่ยวกับตัวบท (le savoir) และส่วนที่เป็นทักษะในการแปล (le savoir-faire) ในการฝึกทักษะแปลนั้น ข้าพเจ้ายังมีความเชื่อว่าการเรียนการสอนในช่วงโมดกลุ่มย่อยนี้อ่านวนประโยชน์ได้ที่อยู่แล้ว เพราะผู้เรียนได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน แต่ส่วนที่เป็นตัวบทและการวิเคราะห์ตัวบทนั้น ผู้เรียนสามารถศึกษาได้เองในลักษณะที่เป็น études individuelles และเป็นเหตุผลที่ทำให้ข้าพเจ้าอยากจะทำทดลองบรรจุลงใน CAI เพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอนวิชาแปล

5.4.3 ศึกษาแนวทางการวิเคราะห์ตัวบท

เนื่องจากแต่เดิมข้าพเจ้ากำหนดขอบเขตของวิชาแปลในหลักสูตรการสอนภาษาฝรั่งเศส ได้แก่ traduction pédagogique ทำให้ข้าพเจ้าพบปัญหาหลายประการ เช่น การวิเคราะห์ตัวบทที่เอื้อต่อความรู้ทางภาษามากกว่าการฝึกทักษะในการแปล ทำให้การสอนการแปลไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ดีได้ ดังนั้นในปี 2529 ข้าพเจ้าหันมาทดลองใช้กลวิธีของ Jean Delisle⁽²⁶⁾ และพบข้อดีหลายประการ เช่น

La compréhension par l'analyse contextuelle

1. Les clés du texte
  - où se situe l'action ?
  - Quelle est architecture interne du texte ?
  - Quel est le ton, le registre ?
  - Résumer le texte

(26) Jean Delisle, *Analyse du discours comme méthode de traduction*, Ottawa, Editions de l' Université d' Ottawa, 1982, p.142

2. L'apport des connaissances non - linguistiques
3. Les sous - entendus et les allusions
  - Que sous - entend le paragraphe ?
  - Quelle valeur connotative ....?
4. L'exégèse lexicale

Comment convient-il d'interpréter.....?

กลวิธีนี้นอกจากจะสามารถนำไปใช้เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจแก่ผู้เรียนแล้ว ยังเน้นถึงความสำคัญของข้อมูลเสริมที่อยู่นอกตัวบทซึ่งทำให้ผู้ฝึกแปลเห็นถึงความสำคัญของการค้นคว้าเพิ่มเติม (recherche documentaire) ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรอบรู้เกี่ยวกับตัวบทมากขึ้น ทั้งยังสามารถชี้ชัดว่าคำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในบริบทนั้น ๆ มีอะไรบ้าง (recherche terminologique)

การวิเคราะห์ตัวบทในแนวของปริศนาวิเคราะห์ (Analyse de discours) นั้นข้าพเจ้าได้รับความรู้จากอาจารย์หลายท่าน เช่น D. Lehmann (CREDIF)⁽²⁷⁾ Sophie Moirand⁽²⁸⁾ J.C. Béacco ซึ่งมีความเห็นสอดคล้องกับ Jean Delisle ในการวิเคราะห์ตัวบทที่อาศัยความรู้พื้นฐานของตัวบท และความรู้นอกตัวบท

“... On entend par analyse de discours l'établissement d'une relation entre la linguistique et le non-linguistique.. Il s'agit de mettre en correspondance des textes et un niveau relativement moins profond de leurs conditions de production: l'évènement communicatif⁽²⁹⁾

ความรู้เหล่านี้ช่วยชี้นำในการปรับปรุงการวิเคราะห์ตัวบทให้เหมาะสมกับผู้เรียนโดยพิจารณาจากพื้นฐานความรู้ ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียนเป็นหลัก

5.4.4. เลือกตัวบท

สำหรับบทเรียน 12 บท ข้าพเจ้าคิดว่าตัวบทความจะมีความหลากหลายในด้าน

- หัวเรื่อง
- รูปแบบ
- ตัวอย่างปัญหา

เช่น ตัวบทที่เป็นเรื่องน่ารู้ต่างๆ ในรูปของข่าวสั้นๆ รายงานความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี การตูน สุนทรพจน์ บทวรรณกรรม(ตัดตอน) บทคัดย่อ บทความในแต่ละบทควรจะมีตัวอย่างปัญหาที่อาจนำมาเป็นกรณีศึกษาได้ เช่น เรื่องของการถ่ายเสียง (translittération) ปัญหาของคำที่มีความหมายหลายนัย (polysémie) ปัญหาของระดับภาษา (niveaux de langue) เป็นต้น

5.4.5. เตรียมแบบฝึกหัด

แบบฝึกหัด เป็นเพียงกลวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าสู่ตัวบทได้ง่ายขึ้น มิใช่เป็นวิธีเดียวเท่านั้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพื้นฐานของผู้เรียนเป็นหลัก

(27) D. Lehmann, F. Mariet, J. Mariet, S. Moirand, *Lecture fonctionnelle de texte de spécialité*, CREDIF, Paris, Didier, 1980.

(28) S. Moirand, *Situation d'écrit*, Paris, Clé International, 1979.

(29) J.C. Béacco, M. Darot, *Analyse du discours : lecture et expression*. Paris, BELC, 1977, p.6.

5.4.6. ค้นคว้าข้อมูลเสริม และภาพประกอบ

ความจำเป็นในเรื่องนี้ ขึ้นอยู่กับตัวบท หากข้อมูลในตัวบทไม่เพียงพอ และโยงไปถึงความรู้หรือข้อมูลนอกตัวบท ก็เป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ผู้แปลจะต้องค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่อเสริมความรอบรู้และความเข้าใจในตัวบทอย่างชัดเจน การค้นคว้าข้อมูลในปัจจุบันสามารถทำได้สะดวกขึ้น โดยอาศัยระบบของบริการห้องสมุดระหว่างคณะและระหว่างสถาบันอุดมศึกษา

5.4.7. ศึกษาการใช้โปรแกรม CAI

เรื่องนี้เป็นความจำเป็นพื้นฐานที่ผู้ทำโปรแกรม ควรจะศึกษาด้วยตนเอง เพื่อสามารถมองเห็นลู่ทางในการนำมาใช้ และการปรับปรุงให้บทเรียน มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง ควรจะเลือกโปรแกรมที่อาจจะศึกษาการใช้งานที่ไม่ยากจนเกินไปนัก และมีข้อควรคิดประการหนึ่ง คือ โปรแกรมเหล่านี้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ประดิษฐ์ใหม่อยู่ตลอดเวลา

5.4.8. ออกแบบบทเรียน

เมื่อได้ความรู้ในการใช้งาน และตัวบทมาแล้ว ก็มาถึงขั้นของการลงมือทำโปรแกรม CAI ให้เข้ากับการเรียนการสอน โดยผู้สอนควรเป็นผู้ออกแบบบทเรียนเองเพื่อให้ทุกอย่างเป็นการจำลองมาจากห้องสอนจริง

5.4.9. บันทึกข้อมูลบนคอมพิวเตอร์

ขั้นตอนนี้ ผู้สอนอาจจะทำเอง หรืออาจจะมอบประมาณให้ผู้อื่นรับทำแทนก็ได้ ข้าพเจ้าคิดว่าอย่างน้อยควรทดลองทำเองก่อนในระยะแรก จนแน่ใจว่ารูปแบบต่าง ๆ มีความคล่องตัว และความเหมาะสมแล้ว ในขั้นต่อไป เช่น การป้อนข้อมูลนั้นอาจจะให้ผู้อื่นช่วยทำได้

5.4.10. ทดสอบการใช้งาน และปรับปรุงแก้ไข

เมื่อทำชุดบทเรียนเสร็จแล้ว ก่อนจะนำไปใช้จริง ควรมีการทดสอบการใช้งาน เพื่อศึกษาปัญหาต่าง ๆ และปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5.5 ตัวอย่าง

โครงสร้างบทเรียน

1. Texte à traduire	}	CAI
2. Analyse de texte		
3. Informations supplémentaires		
4. Compréhension (exercices)		
5. Réexpression	}	ชม.กลุ่ม
6. Vérification		
7. Texte traduit		

Texte :

Bactéries contre moustique

Première mondiale : une équipe de l'ORSTOM (Institut Français de Recherche Scientifique pour le Développement en Coopération) a entrepris la démoustication intégrale d'une ville de Cameroun (Maroua, 150,000 habitants), à l'aide d'un pesticide biologique. Tous les sites de ponte de *Culex Quinquifasciatus*, moustique vecteur des filarioses lymphatiques qui affectent des millions d'Africains, seront, saturés de *Bacillus Sphaericus*, une bactérie développant une toxine mortelle pour les larves de l'insecte. On espère ainsi réaliser une éradication totale du moustique.

Vérification au moment de la saison des pluies, cet été.

Fabien Gruier et Michel de Pracontal
De la rubrique "Découvertes"
Le Nouvel Observateur No 1428
Du 19 au 25 mars 1992

บทสรุป

การเตรียมชุดบทเรียนวิชาแปลในหลักสูตรของการศึกษาวิชาภาษาต่างประเทศมีความจำเป็นต้องพิจารณาถึงแนวทางต่าง ๆ ของการศึกษาเกี่ยวกับการแปล หรือการแปลศึกษา (traductologies) เพื่อจะช่วยให้มองเห็นทิศทางต่าง ๆ ก่อนที่จะสามารถกำหนดทิศทางของการเรียนการสอนให้เหมาะสม จุดมุ่งหมายในการแปล (skopos) ก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ช่วยยืนยันทิศทางนั้นได้ แต่ขอบเขตของหลักสูตรการศึกษาวิชาภาษาต่างประเทศนั้น ทำให้ไม่สามารถมุ่งไปสู่การสอนแปลเพื่อสร้างนักแปลอาชีพ (traduction professionnelle) ได้เต็มที่ จึงทำให้ต้องปรับทิศทางของการเรียนการสอนให้อยู่ระหว่างการสอนแปลเพื่อทักษะทางภาษา (traduction pédagogique) และการสอนแปลเพื่อสร้างนักแปลอาชีพ แนวทางในการเรียนการสอนวิชาแปลนี้ มีความสำคัญต่อการกำหนดขอบเขตของเนื้อหาและวิธีการสอนโดยตรง

หากชุดบทเรียน CAI จะสามารถช่วยการเรียนการสอน แต่จะไม่สามารถทำทุกอย่างแทนผู้สอนได้ทั้งหมด ผู้สอนยังคงจะต้องมีบทบาทในการเรียนการสอน การฝึกทักษะ และการประเมินผลเช่นเดิม การนำ CAI มาใช้เป็นเพียงการทดลองใช้สื่อการสอนใหม่ให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีของโลกปัจจุบัน โดยหวังว่าจะช่วยแก้ปัญหาบางประการที่เกี่ยวข้องกับจังหวะการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งยังเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งคาดว่าจะเป็แนวโน้มของการศึกษาในทศวรรษหน้า

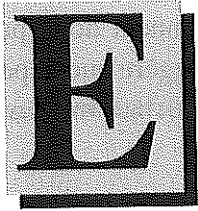
การจัดทำชุดบทเรียน CAI ที่เหมาะสมกับผู้เรียนและเนื้อหา เป็นเรื่องราวที่ต้องใช้เวลาและเทคนิคในการจัดเตรียม อีกทั้งยังต้องอาศัยกำลังใจและแรงสนับสนุนจากภาควิชา และสถาบันที่จะเปิดโอกาสให้ผู้สอนได้มีเวลาเพียงพอในการดำเนินการ ข้าพเจ้าเห็นว่าปัจจัยข้อนี้เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพราะการสนับสนุนที่มีทิศทางชัดเจนจะช่วยให้การพัฒนาสื่อการสอนใหม่ ๆ มาใช้ในการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นไปได้ด้วยความสะดวก และรวดเร็วขึ้น นอกจากนี้เทคโนโลยีสารสนเทศของโลกมีการพัฒนา และเปลี่ยนแปลงเร็วมาก การเริ่มต้นนำคอมพิวเตอร์มาช่วยสอนในวันนี้จึงอาจจะช้าไปบ้างในมิติแห่งโลกาภิวัตน์ แต่เริ่มทำในวันนี้อาจจะช่วยในสิ่งที่จะทำให้ในวันพรุ่งนี้มีความเป็นไปได้มากขึ้น

บรรณานุกรม

1. Ballard, Michel, ed. **La Traduction : De la théorie à la didactique**, Colloque. Travaux et recherche, Lille : Université de Lille III, 1984.
2. Béacco J.C, Darot M., **Analyse du discours et lecture de textes spécialisés**. Paris, BELC, 1977.
3. Behan, Kate, **Understanding information technology**. Australia, Prentice Hall, 1990
4. Cormier, M. **Proposition de typologie pour l'enseignement de la traduction technique**, Etudes traductologiques, Paris, 1985.
5. De Cornulier, Benoit, **Effets de sens**, Les Editions de Minuit, Paris, 1985.
6. Déjean, Karla, "*The importance of background knowledge in translation*", **Bulletin de l'A.T.P.F.**, vol 58-59, avril-septembre 1992, pp. 36-44.
7. Déjean, Karla, Traduction pédagogique et traduction professionnelle, **Bulletin de l'A.T.P.F.**, vol 58-59, 1992, pp. 182-186.
8. Déjean, Karla, La traduction et les conditions de son enseignement, **Bulletin de l'A.T.P.F.**, vol 58-59, 1992, pp. 187-193.
9. Delisle, Jean, **L'Analyse du discours comme méthode de traduction**, Ottawa, Editions de l'Université d'Ottawa 1982.
10. Ducrot, Oswald, **Le dire et le dit**, Paris, Les Editions de Minuit, 1984.
11. Durieux, C. **Fondement technique**, Collection Traductologie No 3, Paris, Didier Erudition, 1988.
12. **Etudes Traductologique**, Textes réunis par M.Lederer, ESIT, Université de Paris III, Minard, 1990.
13. Grellet, Françoise, **Apprendre à traduire**, Typologies d'exercices de traduction, Presse universitaire de Na, 1991.
14. Jakobson, R. **Essais de linguistique générale**, Paris, Les Edition de minuit, 1963.
15. Krzak, M. "*Terminologie et traduction*", **la Traduction : De la théorie à la didactique**, études réunies par M. Ballard, Univeraité de Lille III, 1984, pp. 111-117.
16. Ladmiral, Jean-René, **Traduire : théorèmes pour la traduction**, Paris, Payot, 1979.
17. Ladmiral, J.R. "*Pour la traduction dans l'enseignement des langues*", Version moderne des humanités, **La Traduction : De la théorie à la didactique**, études réunies par M. Ballard, Université le Lille III, 1984.
18. Ladmiral, J.r. "*Quelles théories pour la pratique traduisante*" **La Traduction**, textes réunis par Marie-José Capelle, Paris, BELC, 1988.
19. **La Traductique**, Etudes et recherche de traduction par ordinateur, sous la direction de Pierrett Bouillon et André Clas, Montréal, 1993.
20. **La Traduction : Problèmes théoriques et pratique**, Cercle linguistique d'Aix-en-Provence, Publication de l'Université de Provence, 1993.
21. **La Traduction**, Rencontres autour de la traduction, Textes réunis par Marie-José Capelle, Paris, BELC, 1986.

22. Lehmann, D. F. Mariet, J. Mariet, S. Moirand, **Lecture fonctionnelle de texte de spécialité**, CREDIF, Paris Didier, 1980.
23. Moirand, Sophie, **Situation d'écrit**. Paris, Clé international, 1979.
24. Mounin. **Les problèmes théoriques de la traduction**, Paris : Gallimard, 1969.
25. Nord, Christian, **Text Analysis in translation**, Amsterdam, Rodopi, 1991.
26. Tamba-mecz, Irène, **le sens figuré**, Paris, Presses Universitaires de France, 1981.
27. Vinay, J.P. et Darbelnet, J. **Stylistique comparée du français et de l'anglais : méthode de traduction**, Paris, Didier, 1977.
28. CAI. **Computer Today Magazine**. October, 1987 pp. 59-64.
29. การแปลด้วยคอมพิวเตอร์, ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC), กรุงเทพมหานคร, 2535
30. คู่มือการใช้โปรแกรม Chula CAI, คณะแพทยศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กุมภาพันธุ์, 2536
31. ครรชิต มัลลยวงศ์ (ดร.) **IT in University Education**, เอกสารประกอบการบรรยาย "IT Lecture Series 1994", ศูนย์อิเล็กทรอนิกส์ และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC), 2537
32. จากแฟ้มคอมพิวเตอร์, สารคณะแพทยศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กุมภาพันธุ์, 2532
33. จินตนา ดำรงเลิศ, รศ.ดร., สาทรี ชิดานนท์, รศ., สุธา ภักษารศ., ลักษณะงานแปลที่ใช้ภาษาฝรั่งเศสในหน่วยงานภาครัฐและเอกชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, เมษายน, 2534
34. สุรพล ศรีบุญทรวง, "2555 พุทธศักราชแห่งการสื่อสารข้อมูลฝ่าย Net Work", อ้างอิงจาก "2010 The Future Net Work" Computer Today Magazine, ปีที่ 4, ฉบับที่ 37, กรกฎาคม, 2537

xpressions figurées françaises dont la traduction littérale en thai est impossible

Sowwanid Rangsiyanondha*

Le français et le thaï sont deux langues différentes en ce qui concerne non seulement l'emploi des temps verbaux, l'accord de l'adjectif qualificatif, l'emploi des articles mais aussi le sens de mots et d'expressions dérivées de plusieurs domaines : aliments, animaux, parties du corps humain, - -etc.

Ce dernier est dû au fait que la France et la Thaïlande sont des pays qui se situent l'un en Europe où le climat change souvent et l'autre en Asie où il fait du soleil toute l'année.

C'est pourquoi les Français parlent du climat dans la vie quotidienne. Par contre, les Thaïs s'occupent de l'origine et la destination de l'interlocuteur dans la conversation car, à l'époque où la Thaïlande faisait souvent des guerres contre les Birmans, les habitants des villes où se déroulaient des combats se réfugièrent à la campagne pour fuir la guerre. Ainsi les Thaïs commencent-ils la conversation par : *"Où allez-vous?"* ou *"D'où venez-vous?"* mais les Français : *"Comment allez-vous?"* ou *"Il fait beau aujourd'hui."*

Ensuite, au repas, les Thaïs prennent du riz, du poisson, de la viande, du piment, -etc. tandis que les Français mangent du pain, du fromage, du beurre, -etc. **Ceux-ci mettent donc du beurre dans les épinards et mangent leur pain blanc le premier.** Par contre, les gens de ce pays oriental "donnent du goût à la vie" et "ne se privent pas de ce qui est acide pour manger plus tard ce qui est sucré".

L'élevage tient une place importante dans l'économie rurale : les buffles et les boeufs favorisent des travaux dans les rizières et sont aussi utilisés comme animaux de trait. Leur viande ainsi que celle du porc, des volailles, des poissons d'eau douce et des fruits de mer nourrissent les gens du pays.

Des éléphants vivent encore parfois dans une jungle à l'état sauvage tandis que des singes, des chiens, des chats, des perroquets, des pigeons et beaucoup d'espèce d'oiseaux ainsi que des poissons rouges et des poissons de combat, des coqs, des poules vivent avec les hommes tandis que des chevaux, des chèvres et des moutons sont rares. Par contre, des insectes et des reptiles dont plusieurs espèces sont considérées venimeuses sont partout et entrent dans des maisons quand la terre est inondée.

Enfin, les Français sont catholiques, ils assistent à une messe, font la communion, le baptême et enterrent des morts. En vanche, d'après la religion bouddhique, les Thaïs vont au temple pour écouter un sermon et faire des prières devant la statue du

*ดร. เสาวนิต รังสิยานนท์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Bouddha et des bonzes. Ils incinèrent les corps. Ils ne comprennent donc pas l'expression française : **sortir de la maison les pieds devant** qui suggère que la personne en question est transportée à l'enterrement. L'équivalent en thai ไปงานเผาศพ "*assister à l'incinération*" à la trace de la religion bouddhique.

En outre, le pain que le prêtre catholique bénit et coupe en morceaux pour distribuer aux fidèles durant une messe solennelle et qui est l'origine de l'expression : **c'est pain bénit** n'est pas connue des Thaïs.

Mettre sa main au feu qui provient du jugement de Dieu du haut Moyen Âge trouve son équivalent en thai : "*jurer*" ou "*jurer devant la statue du Bouddha*" car quand les Thaïs veulent se montrer sérieux, ils s'y réfèrent.

Ces réalités : le climat, les animaux, les aliments et aussi la religion entrent ainsi dans des expressions figurées.

Mais, en ce qui concerne des mots désignant des parties du corps humain, ils peuvent être traduits littéralement en thai. Tel est le cas des mots **tête** = หัว en thai qui désigne la partie supérieure du corps humain; **oeil** ตา, organe de la vue; **main**, มือ partie du corps destinée à travailler chez l'homme; **pied**, เท้า ou ตีน, partie inférieure du corps sur laquelle l'homme s'appuie et grâce à laquelle il peut se déplacer; etc.

Mais les mots ne servent pas seulement à exprimer les concepts pour lesquels ils ont été faits. Souvent, ils entrent dans les expressions imagées qui se rattachent à différentes qualités de la chose désignée. Dans ces emplois secondaires, les langues même si elles sont en parfaite concordance pour ce qui est du concept simple, peuvent diverger de façon plus ou moins importante.

Par exemple : **oeil**, ตา peut signifier "*petite chose ronde*" aussi bien en thai qu'en français. Ainsi les deux langues emploient le mot **oeil**, ตา pour désigner les durillons des pieds : **oeil-de-perdrix** en français, ตาปลา, "*oeil-de-poisson*" en thai; ou une sorte de pierre précieuse : **oeil-de-chat** en français, ตาแมว "*oeil-de-chat*" en thai également.

Mais les ressemblances s'arrêtent vite en ce domaine et la traduction littérale du français en thai risquerait de rester incomprise pour des expressions comme :

les yeux du gruyère, "trou"

un oeil de boeuf, "petite fenêtre ronde"

les yeux du bouillon, "petits ronds de graisse à la surface"

oeil d'une aiguille à coudre, "chas, trou de l'aiguille"

sont des emplois du mot **oeil** qu'on ne peut pas traduire par ตา car les deux premières n'existent pas dans la vie quotidienne thaïe et les deux dernières sont exprimées par les mots **graisse du bouillon** et **trou d'une aiguille à coudre**. Les exemples inverses sont possibles : en thai "*la case du jeu d'échec*" se dit ตา c'est-à-dire "*oeil*" tandis que le français y applique le mot **case** qui peut désigner une habitation (maison). Voici des expressions avec la traduction littérale :

- (th.) ตาดำ, "oeil noir" = (fr.) **case noire**
 (th.) ตาขาว, "oeil blanc" = (fr.) **case blanche**

De cet emploi viennent les expressions plus générales :

- (th.) ตาฉัน, "c'est mon oeil" = (fr.) **c'est mon tour**

(th.) ตานี้ฉันได้, "cet oeil, je gagne" qui veut dire : "*avec cette façon de jouer ou grâce à ce coup, je gagne*"

- (th.) ตาทัพ, "oeil de l'armée" = (fr.) **chemin de l'armée**

Le thai applique aussi ce terme de jeu dans la situation de la vie. Quand il se trouve dans une impasse, il dit qu'il est entré dans "*l'oeil pauvre*"

Outre ces termes de jeu, nous pouvons tirer d'autres images qui existent dans la vie quotidienne :

- (th.) ตาปู, "oeil de crabe" = (fr.) **clou**
 (th.) ตาน้ำ, "oeil d'eau" = (fr.) **source d'eau**
 (th.) ตาชั่ง, "oeil de balance" = (fr.) **balance**
 (th.) ตากุ้ง, "oeil de crevette" = (fr.) **couleur violet foncé**
 (th.) ตากบนตาเขียด, "oeil de grenouille" = (fr.) **le riz qui n'est pas bien cuit**
 (th.) ตาข่าย, "oeil de filet" = (fr.) **filet**
 (th.) ตามด, "oeil de fourmi" = (fr.) **petit trou qui permet la fuite d'eau**

La difficulté d'un Thai à comprendre le mot **oeil** (yeux) dans un fromage, sur la façade d'une maison, sur la surface de la soupe est aussi grande que celle d'un Français quand on lui parle de "*l'oeil du jeu d'échec*" et d' "*un oeil de crabe*" ou d' "*un oeil d'eau*".

Nous voyons que les divergences secondaires de l'emploi de mots qui sont parfaitement équivalents d'une langue dans l'autre quand ils ont leur sens propre posent des problèmes pour la traduction. Il semble que le concept simple soit entouré d'un halo sémantique qui permet des associations d'idées, des métaphores qui ne correspondent pas toujours d'une langue à l'autre. Cela est dû sans doute à des différences dans l'expérience de la vie de chaque communauté linguistique.

Comme nous avons vu, le problème de la traduction littérale ne se pose que dans le cas où les mots ont pris le sens secondaire et où ils sont mis ensemble pour former une expression renvoyant à une idée propre à chaque langue. C'est aussi un emploi figuré qui suggère à la fois l'image et le style de la langue résultant des transferts de sens : du concret à l'abstrait, du physique au psychique. Nous trouvons souvent des exemples dans des expressions familières : **avoir d'autres chats à fouetter**, "*avoir des choses plus importantes à faire*"; **se mettre, se fourrer le doigt dans l'oeil**, "*se tromper lourdement*"; **se manger, se bouffer le nez**, "*se disputer violemment, se battre*", etc. C'est ainsi qu'un Thai qui comprend le sens propre de chaque mot français ne peut pas percevoir le sens des expressions figurées qui sont nombreuses dans cette langue et qui contiennent des mots de tous les domaines : parties du corps humains, aliments, animaux, outils, ustensils, meubles, climats, vêtements, et leurs parties, etc.

En outre, ces expressions sont créées au fur et à mesure dans la conversation quotidienne, par exemple : **avoir les yeux revolver, avoir une mémoire courte, ne pas faire ça pour des prunes**, etc

Voyant ce grand nombre d'expressions, je suis obligée de délimiter des domaines de recherche car les parties du corps humains sont un domaine commun aux deux langues et sont aussi un lieu favori pour les expressions françaises. Les expressions concernant les animaux dont la plupart existent dans les deux pays sont aussi nombreuses, ainsi que celle sur les aliments qui sont différentes d'un pays à l'autre.

UN OEIL AU BEURRE NOIR

Signification : *"Qui porte des traces d'un coup"*.

Exemple : - Il explique **cet oeil au beurre noir** en disant qu'il a eu un accident de bicyclette, mais ça peut-être aussi un coup de poing.

LAFLEUR, **Dict. des expr.**, p. 49

L'expression n'a aucun sens d'après la traduction littérale car les Thais n'ont jamais vu le **beurre noir**.

Équivalent : (Us.) ตาช้ำ = *"Un oeil poché"*.

Exemple : เขาถูกเพื่อนต่อยตาช้ำ = *"Il a un oeil poché à cause du coup de poing de son camarade"*.

Remarques : Les Français voient l'image du beurre chauffé dans la poêle jusqu'à ce qu'il devienne noir avec un oeuf au milieu dans l'ecchymose et l'enflure des chairs autour de l'oeil après un coup. L'expression est ainsi imagée. Les Thais, au contraire, le désignent par un mot au sens propre. La divergence de concept implique une façon différente de s'exprimer.

ENTRE LA POIRE ET LE FROMAGE (Fam.)

L'expression a deux sens :

A) - Elle signifie d'abord : *"à la fin du repas, quand les confidences deviennent plus faciles"*.

Exemple : - On n'a pas parlé de toi pendant le repas, mais **entre la poire et le fromage**.

Traduction littérale en thai : Les Thais ne savent pas à quel moment les Français prennent du fromage. Or, l'expression française date entre XIVe et XVIe siècles où les gens mangeaient des fruits avant le fromage quand ils étaient à table.⁽¹⁾ L'expression à été conservée telle quelle, avec l'ordre ancien des desserts; mais les Français ne font même pas attention à cette anomalie selon l'ordre moderne (fromage avant les fruits) et comprennent bien *"à la fin du repas, quand les confidences deviennent plus faciles"*.

⁽¹⁾ RAT, **Dictionnaire des locutions françaises**, p. 193

Équivalent : (Us) หลังอาหาร = “*À la fin du repas*”.

Exemple : ตอนนี้เที่ยงแล้ว เราทานข้าวกันเสียก่อนและจะพูดถึงเรื่องนี้หลังอาหาร

= “*C’est midi maintenant. Nous allons manger et nous nous parlerons de cela à la fin du repas*”.

Remarques : “*La fin du repas*”, en thai, est un moment où les gens sont à l’aise pour discuter ou pour s’occuper de quelque chose. L’équivalent thai a un sens plus large que l’expression française. Les confidences en sont ainsi exclues.

B) Le sens de l’expression s’étend. Ainsi, signifie-telle : “*dans un moment d’intimité confiante, ou de chaleur communicative, mais en secret.*”

Exemple : Il m’a dit **entre la poire et le fromage**, qu’il ne croyait pas au succès de l’entreprise.

LOGOS, t. III, p. 1334.

Traduction littérale en thai : Les Thais ne la comprennent pas pour la même raison que dans la fiche A et plus le sens de l’expression s’étend plus elle leur pose une énigme.

Équivalent : (Fam.) เป็นส่วนตัว = “*Dans le privé*”

Exemple : เธอได้ไปขอตำแหน่งให้ลูกชายกับผู้จัดการเป็นส่วนตัว

= “Elle est allée voir le directeur **dans le privé** et lui a demandé un poste pour son fils.”

Remarques : L’expression thaïe est composée des mots propres et a la même sens que l’expression figurée française ci-dessus.

AVOIR DU PAIN SUR LA PLANCHE

Signification : “*Avoir beaucoup de travail urgent que l’on ne peut pas laisser à faire*”.

Exemple : - Je n’ai pas peur de m’ennuyer en fin de semaine. J’ai **du pain sur la planche**
: une centaine de copies à corriger.

LAFLEUR, **Dict. des expr.**, p. 432

Traduction littérale en thai : Les Thais croient que le personnage met **du pain cuit** sur la planche; alors que l’expression est une comparaison avec le travail du boulanger qui aligne sur une planche des **morceaux de pâte pétrie** en attendant de les mettre au four.⁽¹⁾ Cette situation renvoie donc au travail que l’on doit faire tout de suite.

Équivalent : (Fam.) หม้อข้าวก็เดือด ลูกก็ร้อง เรือก็รั่ว

= “*Le riz bout, l’enfant pleure, le bateau est troué*”.

Exemple : พรุ่งนี้ฉันไปกับเธอไม่ได้ เพราะหม้อข้าวก็เดือด ลูกก็ร้อง เรือก็รั่ว

= “*Je ne pourrai pas y aller avec vous demain car le riz bout, l’enfant pleure, le bateau est troué*”.

⁽¹⁾ LAFLEUR, Dictionnaire des expressions, p. 430

Remarques : L'image de la langue thaïe est celle d'un homme qui habite en bateau. Le thaï utilise les trois événements qui se déroulent à la fois pour évoquer un travail très urgent. Quand **le riz bout**, il faut s'en occuper tout de suite sinon il déborde et **l'enfant qui pleure**, nous devons trouver la cause pour le calmer. Quant au **bateau qui est troué**, il faut aussi boucher le trou.

C'est ainsi que "*le riz bout, l'enfant pleure, le bateau est troué*" a le même sens qu'**avoir du pain sur la planche**.

FIEVRE DE CHEVAL

Signification : "*Très forte*".

Exemple : [...] ce malheureux se sentit les yeux mouillés de larmes, phénomène qui, depuis son enfance, ne s'était pas produit une seule fois en lui. -Je dois avoir **une fièvre de cheval**, se dit-il ...

BALZAC, **Splendeurs et Misères des courtisanes**, p. 1032 dans Dict. des expr. et loc. fig., pp. 187 - 188

Traduction littérale en thaï : Le français utilise la locution adjectivale : **de cheval** pour qualifier certains noms comme **fièvre de cheval; médecine, remède de cheval** pour dire que ces choses sont **fortes** par référence à sa robustesse et à sa résistance.⁽¹⁾

Cet emploi du mot **cheval** est inconnu de la langue thaïe. Les Thaïs ne comprennent donc que le sens propre de l'expression.

Équivalent : (Us.) มีไข้สูง = "*Avoir une haute fièvre*".

Exemple : เขาอนทั้งวันเพราะมีไข้สูง = "*Il s' est couché toute la journée car il avait une haute fièvre*".

Remarques : L'adjectif สูง ou "*haut*" dans l'expression thaïe se réfère aux degrés du thermomètre médical. Quand le malade a de la **fièvre**, le thermomètre **monte**. L'expression thaïe est donc récente par rapport à **fièvre de cheval** en français.

AVOIR MAL AUX CHEVEUX (Fam.)

Signification : "*Avoir la tête lourde après avoir trop bu*".

Exemple : Il n'est pas venu au bureau ce matin. Évidemment, il a bu toute la soirée, et aujourd'hui, il **a mal aux cheveux**.

LAFLEUR, **Dict. des expr.**, p. 114

Traduction littérale en thaï : **Avoir mal** s'applique, comme d'habitude, à une partie du corps qui est sensible à un coup physique ou psychique. Sa combinaison avec le mot **cheveu** n' a donc aucun sens dans le cas de la traduction littérale.

En fait, l'expression est une exagération du langage : le français utilise le mot **cheveu** pour désigner, par un glissement de sens, la **tête**.

⁽¹⁾ Trésor de la langue française, t. V, p. 669.

Équivalent : (Fam.) มึนหัว = “*Ressentir une douleur dans la tête*”.

ทุกครั้งที่เขากินเหล้าเขาต้องมึนหัว

Exemple : “*Chaque fois qu’il boit, il ressentit une douleur dans la tête*”.

Remarques : Le thai utilise des mots propres avec le même sens qu’**avoir mal aux cheveux** en français.

SE CASSER LES DENTS

a deux sens :

- Dans le sens propre, nous pouvons nous les casser pour avoir voulu mordre quelque chose de trop dur.

Exemple : Il **s’est cassé les dents** en croquant une noix.

- Dans le sens imagé, l’expression signifie : “*échouer dans une tentative trop difficile*”.

Exemple : Il a voulu être champion de tennis mais il **s’est cassé les dents** sur le premier tournoi.

Traduction littérale en thai : Sans contexte, l’expression a le sens propre. Si nous le mettons dans une phrase comme ci-dessus, elle ne signifiera rien; par contre, **se casser les dents**, organe pour mastiquer les aliments, renvoie au sentiment d’échec et au désespoir.

Équivalent : (Fam.) คว้าน้ำเหลว = “*Saisir de l’eau liquide*”.

Exemple : เขาลาออกหลังจากที่คว้าน้ำเหลวในโครงการนี้ = “*Il a démissionné après avoir saisi de l’eau liquide sur ce projet*”.

Remarques : L’image de la langue thaïe tient à l’union des mots น้ำ, “eau” qui n’a pas de forme et เหลว, “liquide” signifiant figurément : “*qui coule, qui échappe*”. Quand nous **saisissons de l’eau liquide**, nous n’avons rien dans la main. Cette idée renvoie donc à l’échec.

PRENDRE SES JAMBES À SON COU

Signification : “*S’enfuir, se sauver, en courant de toutes ses forces*”.

Exemple : C’est un gamin qui arrachait mes fleurs. Quand il m’a vu venir, il **a pris ses jambes à son cou**.

LAFLEUR, Dict. des expr., p. 303

Traduction littérale en thai : L’idée de la langue française est hyperbolique et la traduction littérale est impossible. À vrai dire, les Français utilisent l’expression pour dire : “*courir si vite, en levant les jambes si haut, qu’elles semblaient monter jusqu’au cou*”.

Équivalent : (Très fam.) ใส่ตีนหมาไทยอ้าว = “*Se mettre les pattes d’un chien et courir à toute vitesse*”.

Exemple : พอได้ยินเสียงในบ้าน ขโมยก็ใส่ตีนหมาโกยอ้าว “*Entendant du bruit dans la maison, le cambrioleur s’est mis les pattes d’un chien et a couru à toute vitesse*”.

Remarques : L’ image de la langue thaïe est créée par comparaison avec un chien qui a peur et court à toute vitesse. Elle a ainsi le même sens que **prendre ses jambes à son cou** en français.

NE PAS Y ALLER DE MAIN MORTE

Signification : “Faire quelque chose sans douceur, sans ménagement, rudement”.

Exemple : - Le juge l’a condamné à trois mois de prison pour un simple excès de vitesse? Il n’y est pas allé de main morte.

LAFLEUR, *Dict. des expr.*, p. 350

Traduction littérale en thaï : Les Thaïs ne comprennent pas l’expression car la combinaison entre le verbe **aller** et **main morte** la rend bizarre. À vrai dire, le français utilise une double négation pour désigner une action violente car **mort** a une valeur négative : “*ne plus bouger*” donc “*ne plus agir*” dans ce cas.

Équivalent : (Fam.) มือหนัก = “(Avoir) la main lourde”.

Exemple : ซุปเค็มเกินไปแม่ครัวมือหนัก = “La soupe est trop salée; la cuisinière a la main lourde”.

Remarques : Le thaï trouve l’image de la **main** dans l’adjectif **lourd**, tandis que le français la trouve dans le participe passé **mort**. Les images dans les deux langues sont ainsi différentes l’une de l’autre. C’est pourquoi la traduction littérale est impossible.

PERDRE PIED

L’expression a deux sens :

1,1 - Dans le sens primaire, elle veut dire ; “*ne plus trouver le fond de l’eau avec les pieds*”. Elle s’oppose ainsi à **avoir le pied dans l’eau**.

Exemple : Elle n’ose pas se baigner dans le lac de peur de **perdre pied**.

Traduction littérale en thaï : Le mot **pied**, ici, n’est pas précédé d’un article et il suit tout de suite le verbe **perdre**. L’expression implique ainsi le contact avec le sol. Comme la notion que recouvre les articles n’existe pas en thaï, les gens la confondent avec **perdre un pied** (organe). C’est ainsi que la traduction mot à mot évoque une signification à contresens.

Équivalent : (Fam.) เท้าไม่ถึงพื้น = “*Les pieds ne touchent pas le sol*”.

Exemple : พอฉันลงไปน้ำ ฉันก็รู้ทันทีว่าเท้าไม่ถึงพื้น = “*Quand je descends dans l’eau, je sais tout de suite que les pieds ne touchent pas le sol*”.

Remarques : Le français suggère l’idée par image mais le thaï explique l’expérience en utilisant des mots simples.

1,2- Dans le sens secondaire, l'expression signifie : *"perdre le contrôle de soi-même, reculer, ne plus savoir que dire, ne plus comprendre, ne plus pouvoir suivre une explication, un exposé..."*

Exemple : - Je n'ai rien compris à ce qu'a expliqué le professeur ce matin. C'était si peu clair que, dès le début, j'**ai perdu pied**.

LAFLEUR B., **Dict. des expr.**, p. 471.

Traduction littérale en thai : Le sens de l'expression française s'étend. Ainsi le mot **pied** renvoie -il aux idées qu'on doit avoir. Quant aux Thaïs, ils ne voient que le sens propre du mot **pied** (organe). Voir le sens primaire (1,1).

Équivalent : 1. (Us.) เสียหลัก = *"Perdre le poteau"* ou *"perdre le contrôle de soi-même"*.

2. (Us.) ไม่รู้เรื่อง = *"Ne pas comprendre, ne plus pouvoir suivre l'idée de quelqu'un"*.

Exemple : เขาไม่มีความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ จึงฟังครูพูดไม่รู้เรื่อง = *"Comme il n'a pas de connaissance de base en mathématiques, il ne peut plus suivre l'idée du professeur."*

Remarques : Le verbe เสีย signifie au propre : *"perdre"* et le nom หลัก, *"poteau"* désigne au figuré ce à quoi on se tient. Comme le sens de l'expression figurée thaïe : [sia : làk] ne recouvre pas tous les sens de son homologue français, une expression au sens propre est attestée par l'exemple ci-dessus.

À POIL (Très fam.)

Signification : *"Tout nu"*.

Exemple : Elle se sent gênée chaque fois qu'elle voit des baigneurs se mettre **à poil**. Suivant la traduction littérale en thai, l'expression suggère le pelage d'un animal, elle signifie donc : *"poilu"*. Cette signification a la trace de l'emploi d'origine de l'expression française qui se disait d'un cheval qu'on montait **à poil**, c'est-à-dire *"sans selle"*.⁽¹⁾

De nos jours **à poil** se trouve dans la série des habits car on peut être en chemise, en pantalon, en pyjama même **à poil**.

Équivalent : (Fam.) ล่อนจ้อน = *"Tout nu"*.

Exemple : เด็ก ๆ อาบน้ำล่อนจ้อน = *"Les enfants se baignent tout nu"*.

Remarques : Le terme ล่อนจ้อน en thai signifie au propre : *"dépourvu de tout ce qui couvre, de tout ce qui enveloppe"* et au figuré, il veut dire : *"n'avoir rien sur soi"*, ce qui suggère la pauvreté. L'expression thaïe a donc un sens plus large que son homologue français.

⁽¹⁾ LAFLEUR, **Dictionnaire des expressions**, p. 490

En voici des exemples :

Cela me fait une belle jambe, “Cela m’est parfaitement inutile, je n’apprécie pas” = (th.) “cela ne sert à rien pour moi”.

Ily a loin de la coupe aux lèvres, “il y a loin de la conception d’un but, d’un idéal à sa réalisation; il est difficile d’atteindre le plaisir auxquels on aspire” = (th.) “l’espoir est encore loin”.

Forcer la main à quelqu’un, “obliger, contraindre” = (th.) “forcer quelqu’un”.

Faire main basse sur quelque chose, “voler, prendre” = (th.) “voler”.

Avoir un cheveu sur la langue, “zozoter” = (th.) “parler en mettant la langue entre les dents”.

Mettre la puce à l’oreille à quelqu’un, “le prévenir, l’avertir, l’alerter” = (th.) “prévenir quelqu’un”.

Avoir la tête près du bonnet, “être irascible” = (th.) “se fâcher facilement”.

Se casser la tête, “se fatiguer l’esprit par une recherche, se donner beaucoup de peine, d’ennuis, de tracasseries, pour obtenir un résultat” = (th.) “s’user le cerveau”.

La différence entre les deux cultures : française, occidentale, catholique et thaïe, orientale, bouddhique, les idées et les réalités restent toujours dépendant de la langue dans laquelle elles sont exprimées. La traduction littérale laisse donc subsister une lacune entre les deux langues.

คำยืม

จากภาษาฝรั่งเศสในภาษาไทยปัจจุบัน

แพรวพยอม บุณยะผลิก*

1. บทนำ

การศึกษาเรื่องคำยืมจากภาษาต่างประเทศในภาษาไทยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาภาษาไทย ในด้านการขยายตัวของวงศัพท์ พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถานฉบับปี พ.ศ. 2525 ระบุคำไทยที่ยืมจาก ภาษาต่างประเทศหลายภาษา แต่ปรากฏคำยืมจากภาษาฝรั่งเศสจำนวนมาก ในทางประวัติศาสตร์ ประเทศไทยและประเทศฝรั่งเศสมีความสัมพันธ์ทางการทูตระดับรัฐต่อรัฐมาเป็นเวลานาน นับได้ครบ 310 ปี ใน พ.ศ. 2538 นี้ ประวัติศาสตร์ไทยสมัยอยุธยาได้บันทึกไว้ว่าฝรั่งเศสเป็นชาติหนึ่งที่ได้นำความ เจริญรุ่งเรืองทางตะวันตกเข้าสู่ประเทศไทย ทั้งด้านศาสนา การทูต การค้า ศิลปวิทยาการต่าง ๆ เช่น สถาปัตยกรรม การศึกษา วิทยาศาสตร์ แพทยศาสตร์ ดาราศาสตร์ ภูมิศาสตร์ การทหาร และ ขนบธรรมเนียมมอญยุโรป ในปัจจุบันหากสังเกตการใช้ภาษาไทยในสื่อมวลชนโดยเฉพาะในนิตยสาร สำหรับสตรีของไทย จะเห็นได้ชัดเจนว่าในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2527-2537) มีการใช้คำภาษา ฝรั่งเศสเพิ่มขึ้นอย่างมากจนน่าแปลกตา จึงสมควรที่จะมีการรวบรวมคำยืมจากภาษาฝรั่งเศสเพื่อจัดทำ บัญชีคำ ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นอิทธิพลฝรั่งเศสในเชิงวัฒนธรรม และสมควรศึกษาวิเคราะห์คำยืม เิงภาษาศาสตร์ ได้แก่ การดัดแปลงเสียง การเขียนตัวสะกดด้วยอักษรวิธีไทย และการกลายความหมาย รวมทั้งวิเคราะห์ด้านสังคม ได้แก่ การสำรวจทัศนคติของคนไทยที่มีต่อการยืมคำ

2. สมมุติฐาน

ในภาษาไทยปัจจุบันน่าจะมีคำยืมจากภาษาฝรั่งเศสมากกว่าที่ระบุไว้ในพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และเป็นจำนวนมากพอที่จะสะท้อนให้เห็นอิทธิพลทางวัฒนธรรมฝรั่งเศสที่มีต่อไทยได้

3. วัตถุประสงค์ เพื่อ

- 3.1 รวบรวมคำยืมจากภาษาฝรั่งเศสในภาษาไทยปัจจุบันเพื่อจัดทำบัญชีคำ
- 3.2 ศึกษาคำยืมจากภาษาฝรั่งเศสเชิงปริมาณ โดยสำรวจปริมาณคำยืมในศาสตร์สาขาต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นเครื่องบ่งชี้ให้เห็นอิทธิพลของฝรั่งเศสที่มีต่อความคิดและการดำเนินชีวิตไทย
- 3.3 ศึกษาลักษณะการยืมคำจากภาษาฝรั่งเศสในภาษาไทย

* งานวิจัยเงินอุดหนุนการวิจัยคณะอักษรศาสตร์ พ.ศ. 2537

** แพรวพยอม บุณยะผลิก อบ. (เกียรตินิยมอันดับสอง) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, อม. ภาษาฝรั่งเศส, Doctorat de 3^e cycle Paris III, รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส ภาควิชาภาษาตะวันตก, คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

10.4 การดัดแปลงเสียงคำยืมทับศัพท์

การวิเคราะห์การดัดแปลงเสียงทำในทุกตำแหน่ง กล่าวคือในตำแหน่งลงน้ำหนักและไม่ลงน้ำหนักสำหรับกรณีเสียงสระ และในตำแหน่งพยัญชนะต้น (เดี่ยวและควบ) และตำแหน่งพยัญชนะท้าย (เดี่ยวและควบ) สำหรับกรณีเสียงพยัญชนะ ผลของการดัดแปลงเสียงในคำยืมมีลักษณะดังต่อไปนี้

10.4.1 ระดับหน่วยเสียง

ในระดับหน่วยเสียงทั้งหน่วยเสียงสระและหน่วยเสียงพยัญชนะ การดัดแปลงเสียงพื้นฐานได้แก่การที่ภาษาไทยใช้หน่วยเสียงไทยที่ทดเทียบทดแทนหน่วยเสียงฝรั่งเศส (เช่น ฝรั่งเศส /i/ > /i, i:/ ไทย) และการที่ภาษาไทยใช้หน่วยเสียงไทยที่ใกล้เคียงทดแทนหน่วยเสียงฝรั่งเศส ในกรณีที่ภาษาไทยไม่มีหน่วยเสียงที่ทดเทียบ (เช่น ฝรั่งเศส /g/ > /k/ ไทย)

นอกจากการดัดแปลงพื้นฐานข้างต้นมีการดัดแปลงที่มีลักษณะซับซ้อนทั้งการดัดแปลง หน่วยเสียงสระและหน่วยเสียงพยัญชนะดังสรุปการดัดแปลงทั้งสิ้นได้ดังต่อไปนี้

10.4.1.1 หน่วยเสียงสระ การดัดแปลงหน่วยเสียงและเสียงสระ ฝรั่งเศสในคำยืมทับศัพท์มีดังนี้ คือ

ฝรั่งเศส		ไทย
/i/	>	/i, i:, e, ia/
/e/	>	/i, i:, e:, ?e:, x:, ?x:, a:/
/ε/	>	/i, i:, e, e:, ?e, ?e:, x, x:, ?x:, x:, a: j, a/
/y/	>	/u, u:, u:, iw, uu:, x:, ju:/
/φ/	>	/iw, x:, ?x:, u:/
/œ/	>	/x:/
/a/	>	/e, e:, x, x:, ?x:, a, ?a, a:, ?a:, o:y/
/u/	>	/u, u:, ?u:, ua/
/o/	>	/o:, ?o:, o:, x:/
/ɔ/	>	/o, o:, o, o:, ?o:, x:, oη, oη/
/ē/	>	/xη, x:η, ?x:η, in/
/ā/	>	/em, e:n, ?xm, x:m, ?x:m, x:n, x:η, oη, o:, o:m, oη, ?oη, o:η, ?o:η, am, an, a:n, aη, ?aη, a:η/
/ĩ/	>	/o:n, oη, ?oη, o:m, o:n, oη, o:η, ?o:η/
/ā/	>	/ ?xη/

ส่วนเสียงสระ [ ] ฝรั่งเศสมีการดัดแปลงดังนี้

ฝรั่งเศส		ไทย
/ə/	>	/i, e:, x?, x:, a:, o:, o:η/

จะเห็นได้ว่าการดัดแปลงหน่วยเสียงสระและเสียงสระฝรั่งเศสข้างต้น เป็นการดัดแปลงทั้งเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ กล่าวคือหน่วยเสียงสระฝรั่งเศสหน่วยเสียงหนึ่ง

สามารถถูกทดแทนด้วยหน่วยเสียงสระหรือกลุ่มหน่วยเสียงไทยที่มีสัทลักษณะทั้งใกล้เคียงและไม่ใกล้เคียงตั้งแต่ 1-20 หน่วย/กลุ่ม ทั้งนี้มีประเด็นสำคัญที่ควรสังเกตคือ

ก. การใช้หน่วยเสียงหรือกลุ่มหน่วยเสียงสระไทยหน่วยเดียวหรือกลุ่มเดียวทดแทนหน่วยเสียงสระฝรั่งเศสหลายหน่วย เช่น

ฝรั่งเศส	คำยืม	ตัวอย่าง
/ ă / / ɔ̃ /	/ ɔ : ɲ /	ฟองเซ็ต (fanchette) ฟองดู (fendu)

ข. การใช้หน่วยเสียงหรือกลุ่มหน่วยเสียงไทยหลายหน่วยหรือหลายกลุ่มทดแทนเสียงสระฝรั่งเศสเพียงหน่วยเดียว เช่น

ฝรั่งเศส	คำยืม	ตัวอย่าง
/ ɛ /	/ x : / / e : / / i : /	วีแนเกรต (vinaigrette) วีนเกรต (vinaigrette) วินนีเกรต (vinaigrette)

ค. ในการดัดแปลงภาษาไทยไม่ได้คำนึงถึงหลักการแจกแจงหน่วยเสียงสระฝรั่งเศสแต่ใช้การแจกแจงในภาษาไทยเป็นเกณฑ์ เช่น ไม่ได้รักษาการแจกแจงหน่วยเสียงสระโอซุสฝรั่งเศส 3 คู่ (คือ / e, ɛ /, / ø, œ / และ / o, ɔ /) ซึ่งปรากฏสลับกันในพยางค์ต่างชนิดกัน รวมทั้งไม่ได้รักษากฎสามพยัญชนะในการปรากฏของเสียง e muet

จากการวิเคราะห์การดัดแปลงหน่วยเสียงสระฝรั่งเศสรวมทั้งการแจกแจงหน่วยเสียงฝรั่งเศสข้างต้น ทำให้สรุปได้ว่าคำยืมจากภาษาฝรั่งเศสไม่ได้มีอิทธิพลทำให้เกิดเสียงสระใหม่ในภาษาไทยและสถานะภาพของหน่วยเสียงสระฝรั่งเศสหมดหน้าที่ลงในคำยืม

10.4.1.2 หน่วยเสียงพยัญชนะ การดัดแปลงหน่วยเสียงพยัญชนะ ฝรั่งเศสมีลักษณะดังนี้

ก. ตำแหน่งพยัญชนะต้นเดี่ยว

ฝรั่งเศส		ไทย
/ p - /, / t - /, / k - /	>	/ p -, p ^h - /, / t -, t ^h - /, / k -, k ^h - /
/ b - /, / d - /, / m - /, / n - /	>	/ b -, p - /, / d -, / m - /, / n - /
/ f - /, / s - /, / l - /, / j - /	>	/ f - /, / s - /, / l - /, / j - /
/ g - /, / ɲ /	>	/ k -, k ^h - /, / j - /
/ v - /, / z - /, / ʒ - /	>	/ w /, / s -, c ^h - /, / c ^h -, j -, c - /
/ ʃ - /, / ʒ - /, / w - /	>	/ c ^h -, s - /, / r - /, / ?u - /

ข. ตำแหน่งพยัญชนะต้นควบ 2 หน่วย

ฝรั่งเศส		ไทย
/p-/ / + /l-/	>	/p-/ / + /l-/
/p-/ / + /b-/	>	/p-, p ^h - / + /r-/
/t-/ / + /ʃ-/	>	/t-, t ^h - / + /r-/
/k-/ / + /l-/	>	{ /k ^h - / + /l-, r- / /k- / /k ^h - /
/k-/ / + /b-/	>	/k ^h - / + /r-/
/b-, d-/ /l-, ʃ-/	>	/b-, d- / + /r-/
/f-/ / + /l-, ʃ-/	>	/f- / + /l-, r- /
/g-/ / + /l- ʃ-/	>	/k+ / + /l-, r- /
พยัญชนะ + /t-/ / + /i/	>	{ พยัญชนะ + /u/ / + /j/ / พยัญชนะ + /u:/ / + /ʔi/ /
พยัญชนะ + /j/ / + /a/	>	{ พยัญชนะ + /i/ / + /a/ / พยัญชนะ + /i?/ / + /j- / + /a: /
พยัญชนะ + /w-/ / + /a/	>	พยัญชนะ + /u/ / + /a/
พยัญชนะ + /w-, j- / + /ẽ/	>	พยัญชนะ + /u, i/ / + /aŋ/
พยัญชนะ + อักษร + สระ	>	พยัญชนะ + สระ + สระ

ค. ตำแหน่งพยัญชนะต้นควบ 3 หน่วย

ฝรั่งเศส		ไทย
/k-/ / + /l-, ʃ-/ / + /w-/ / + /a/	>	/k-/ / + /l-, r-/ / + /ua/

ง. ตำแหน่งพยัญชนะท้ายเดียว

ฝรั่งเศส		ไทย
/p/ / + /-t/ /, /-k/	>	/-p/ /, /-t/ /, /-k/
/-m/ /, /-n/	>	/-m/ /, /-n/
/-f/ /, /-s/ /, /-l/	>	/-f/ /, /-s/ /, /-l/
/-j/ /	>	/-j-, -l/
/-l/ /	>	/-l/ /, /-k/
/-d/ /, /-v/ /, /-z/	>	/-t/ /, /-f/ /, /-s/ /
/-ŋ/ /	>	/-n/ /
/-ʃ/ /	>	/-c ^h -, -n-, -s/
/-ʒ/ /	>	/-t-, -c ^h /
/-ʃ/ /	>	/-t/ /

นอกจากนี้ภาษาไทยยังใช้วิธีลดหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายลง หน่วยเสียงพยัญชนะท้ายที่พบว่าถูกลดลงได้แก่ /-t-, -d-, -g-, -s-, -f-, -ʒ-, -z-, -l-, -ʃ/ และใช้วิธีเปลี่ยนหน้าที่พยัญชนะท้ายให้เป็นพยัญชนะต้นโดยการเพิ่มเสียงสระได้แก่ /f-v /, /-s /, /-ʃ/ > /w- /, /s- /, /r- / + /ə: /

จ. ตำแหน่งพยัญชนะท้ายควบ 2 หน่วย

ฝรั่งเศส		ไทย
/-tʃ /, /-bʃ /, /-t-bd /	>	/-t /
/-kt /	>	/-k /
/-lm /	>	/-m /
/-ld /	>	/-l /
/-sm /	>	/-s /
/-vʃ /	>	/-f /
/-ʃ /	>	/-cʰ /

นอกจากนี้ภาษาไทยยังใช้วิธีลดหน่วยเสียงพยัญชนะควบท้ายลงทั้งหมด หน่วยเสียงพยัญชนะควบท้ายที่ถูกลดลง ได้แก่ /-bʃ /, /-bd /, /-bʃ / และใช้วิธีเปลี่ยนหน้าที่พยัญชนะท้ายควบให้เป็นพยัญชนะต้นควบในคำยืมโดยการเพิ่มเสียงสระ /ɜː / หรือ /ɜʔ / ไทย ดังนี้

ฝรั่งเศส		ไทย
/-bl /, /-vʃ /	>	/blɜː /, /vrɜː / /blɜʔ /, /vrɜʔ /

ฉ. ตำแหน่งพยัญชนะท้ายควบ 3 หน่วย

ฝรั่งเศส		ไทย
/-bdʃ /	>	/-t /

การวิเคราะห์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการดัดแปลงหน่วยเสียงพยัญชนะในตำแหน่งต่าง ๆ มีทั้งการดัดแปลงเสียงและการแจกแจง ซึ่งมีผลกระทบหรือไม่มีผลกระทบต่อจำนวนพยางค์และการลงน้ำหนักแล้วแต่กรณีนี้ดังนี้คือ

- ในตำแหน่งพยัญชนะต้นเดี่ยว เป็นการดัดแปลงเชิงคุณภาพเท่านั้น ภาษาไทย ใช้หน่วยเสียงพยัญชนะไทยเกือบทั้งระบบทดแทนหน่วยเสียงพยัญชนะฝรั่งเศส (ยกเว้น /t/, h- / เพราะทั้งสองหน่วยไม่ปรากฏในคำยืม เนื่องจากไม่สามารถปรากฏเป็นหน่วยเสียงพยัญชนะต้นในภาษาฝรั่งเศส)

- ในตำแหน่งพยัญชนะต้นควบ 2-3 หน่วย เป็นการดัดแปลงเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ กล่าวคือภาษาไทยใช้วิธีทดแทนหน่วยเสียงพยัญชนะฝรั่งเศสด้วยหน่วยเสียงพยัญชนะไทย ร่วมกับการลดหน่วยเสียงพยัญชนะด้วย อนึ่ง ในการดัดแปลงกลุ่มพยัญชนะควบฝรั่งเศสที่ประกอบด้วยหน่วย เสียงอัมสระ ภาษาไทยมักใช้วิธีทดแทนหน่วยเสียงอัมสระด้วยหน่วยเสียงสระไทย อันเป็นเหตุให้เกิดพยางค์เพิ่มในบางกรณีหรือเกิดหน่วยเสียงสระประสมในบางกรณี

- ในตำแหน่งพยัญชนะท้ายเดี่ยว การแจกแจงหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายของภาษาไทยเป็นกฎที่มั่นคงมากเนื่องด้วยเป็นเงื่อนไขของการแจกแจงหน่วยเสียงวรรณยุกต์ด้วย ดังนั้นการดัดแปลงจึงเป็นการดัดแปลงเชิงคุณภาพที่สอดคล้องกับการแจกแจงหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายไทยเป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นมีการรับหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย /-f, -s, -l, -cʰ / เพิ่มเข้ามาในระบบซึ่งอาจสันนิษฐานได้ว่าเป็นอิทธิพลของคำยืมจากภาษาอังกฤษที่ภาษาไทยรับเข้ามาใช้เป็นจำนวนมาก

- ในตำแหน่งพยัญชนะท้ายควบ 2-3 หน่วย มีการดัดแปลงทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณเพื่อให้สอดคล้องกับการแจกแจงหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายของภาษาไทย โดยอาศัยวิธีการลดกลุ่มพยัญชนะควบลงให้เหลือหน่วยเสียงพยัญชนะที่อาจเปลี่ยนแปลงมีลักษณะสอดคล้องกับภาษาไทยไปพร้อมกันเพียง 1 หน่วย หรือลดจนไม่เหลือหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายใด ๆ เลย หรือเปลี่ยนหน้าที กลุ่มหน่วยเสียงพยัญชนะควบท้ายไปเป็นกลุ่มพยัญชนะควบต้นโดยการเพิ่มหน่วยเสียงสระ /ɛ:/ หรือ /ɛʔ/ ของภาษาไทย

จากการดัดแปลงหน่วยเสียงหรือกลุ่มหน่วยเสียงพยัญชนะในคำยืมข้างต้น ทำให้สรุปได้ว่าหน่วยเสียงพยัญชนะฝรั่งเศสไม่มีอิทธิพลต่อระบบเสียงพยัญชนะไทย หากนำผลการวิเคราะห์การดัดแปลงเสียงสระมาพิจารณาประกอบด้วย ทำให้สรุปได้ว่าการดัดแปลงเสียงในคำยืมเป็นการดัดแปลงเสียงให้เข้ากับระบบเสียงภาษาไทยอย่างสมบูรณ์ ระบบเสียงภาษาฝรั่งเศสไม่ได้มีอิทธิพลต่อระบบเสียงภาษาไทยแต่อย่างใด

10.4.2 ระดับหน่วยเสียงซ้อน

ภาษาไทยเป็นภาษาวรรณยุกต์ ในการดัดแปลงเสียงคำยืมให้สอดคล้องกับระบบเสียงภาษาไทย ภาษาไทยย่อมจัดสรรหน่วยเสียงวรรณยุกต์ให้พียงคำในคำยืมด้วยโดยอัตโนมัติ ผลของการวิเคราะห์หน่วยเสียงวรรณยุกต์ในคำยืมทั้งคำยืมพยางค์เดียวและคำยืมหลายพยางค์ที่ลงน้ำหนักและไม่ลงน้ำหนัก แสดงให้เห็นว่าการจัดสรรหน่วยเสียงวรรณยุกต์สอดคล้องกับการแจกแจงหน่วยเสียง วรรณยุกต์ตามระบบเสียงภาษาไทยอย่างสมบูรณ์ไม่มีข้อยกเว้น ทั้งนี้มีแนวโน้มของการแจกแจงที่กำหนด โดยอาศัยปริมาณวิเคราะห์ดังนี้

	คำยืม พยางค์เดียว	คำยืมหลายพยางค์	
		ไม่ลงน้ำหนัก	ลงน้ำหนัก
พยางค์เป็น	สามัญ	สามัญ	สามัญ
พยางค์ตาย	ตรี	ตรี	ตรี

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่พบมากที่สุดในการยืมจากภาษาฝรั่งเศสคือหน่วยเสียงวรรณยุกต์สามัญและหน่วยเสียงวรรณยุกต์ตรี (หน่วยเสียงวรรณยุกต์สามัญพบในพยางค์เป็น และหน่วยเสียงวรรณยุกต์ตรีพบในพยางค์ตาย ทั้งในตำแหน่งลงน้ำหนักและไม่ลงน้ำหนัก) หน่วยเสียงวรรณยุกต์อื่น ตามระเบียบการแจกแจงมีใช้อยู่บ้างแต่เป็นจำนวนน้อย

การวิจัยไม่พบว่ามีการแจกแจงหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในคำยืมผิดไปจากเกณฑ์ที่อาศัยโครงสร้างพยางค์ตามระบบเสียงภาษาไทย ซึ่งแตกต่างไปจากคำยืมจากภาษาอังกฤษ จึงทำให้สันนิษฐานได้ว่าการที่คำยืมจากภาษาฝรั่งเศสมีการแจกแจงหน่วยเสียงสระวรรณยุกต์ไทยตามหลักเกณฑ์อย่างไม่มีข้อยกเว้น น่าจะเนื่องมาจากเพราะการลงน้ำหนักปกติของภาษาไทยและภาษาฝรั่งเศสเป็นการลงน้ำหนักชนิดเดียวกัน และอยู่ในตำแหน่งเดียวกัน (คือการลงน้ำหนักชนิดตายตัวในตำแหน่งพยางค์สุดท้ายของคำ)

10.4.3 ระดับพยางค์

ก. การดัดแปลงพยางค์เล็กที่สุดและใหญ่ที่สุด

ฝรั่งเศส

ไทย

โครงสร้างเล็กที่สุด $S = V$ > $S = CV^T$: หรือ CVC^T โครงสร้างใหญ่ที่สุด $S = CCVCC$ > $S = CCVC^T$

จะเห็นได้ว่าการดัดแปลงในระดับนี้ทำให้องค์ประกอบพยางค์มีลักษณะเป็นภาษาไทยอย่างแท้จริง กล่าวคือหน่วยเสียงต้นพยางค์เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะ (เดี่ยวหรือควบ 2 หน่วย) หน่วยเสียงท้ายพยางค์เป็นหน่วยเสียงสระยาว หรือหน่วยเสียงพยัญชนะเดี่ยวเข้าเกณฑ์พยางค์เป็นพยางค์ตาย

ข. การดัดแปลงโครงสร้างพยางค์โครงสร้างต่าง ๆ และชนิดของพยางค์

ในการออกเสียงคำที่อยู่นอกบริบทดังเช่นที่ปรากฏเป็นรายการคำในพจนานุกรม อันเป็นลักษณะการออกเสียงคำยืมด้วยนั้น โครงสร้างพยางค์ในภาษาฝรั่งเศสมีอยู่ด้วยกันทั้งสิ้น 15 โครงสร้าง (เป็นชนิดพยางค์เปิด 4 โครงสร้าง และชนิดพยางค์ปิด 11 โครงสร้าง) ผลของการวิจัยแสดงว่าพยางค์ในคำยืมได้รับการดัดแปลงให้สอดคล้องกับระบบโครงสร้างพยางค์ไทยอย่างสมบูรณ์ ไม่มีพยางค์ใดที่แสดงให้เห็นอิทธิพลโครงสร้างพยางค์ฝรั่งเศส ทั้งนี้ คำฝรั่งเศสพยางค์เดียวสามารถถูกดัดแปลงเป็นคำยืมสองพยางค์ได้ และโครงสร้างพยางค์ไทยที่ใช้ทดแทนโครงสร้างฝรั่งเศสมากที่สุดมีองค์ประกอบ CV^T , CVC^T และ $CV^T C$

ในส่วนชนิดของพยางค์นั้น พยางค์เปิดฝรั่งเศสอาจถูกดัดแปลงเป็นพยางค์เปิดหรือพยางค์ปิดในภาษาไทยก็ได้ในทำนองเดียวกันพยางค์ปิดฝรั่งเศสที่ถูกดัดแปลงอาจเป็นพยางค์เปิดหรือพยางค์ปิดก็ได้เช่นกันทำให้สรุปได้ว่าชนิดพยางค์ของคำเดิมไม่ได้รับการรักษาไว้และชนิดของพยางค์ที่ภาษาไทยใช้ในการทดแทนมากที่สุดคือพยางค์ปิด ทั้งนี้จะเนื่องมาจากวิธีการแบ่งพยางค์ในภาษาไทย ซึ่งจะกล่าวในหัวข้อต่อไป

ค. การดัดแปลงการแบ่งพยางค์

ระบบเสียงภาษาฝรั่งเศสมีหลักการแบ่งพยางค์ในกรณีคำหลายพยางค์อย่างชัดเจน แนวโน้มการแบ่งพยางค์เป็นพยางค์เปิดอันเป็นลักษณะเฉพาะของการออกเสียงภาษาฝรั่งเศส ผลของการวิจัยแสดงว่าการแบ่งพยางค์คำยืมอาจสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับหลักการแบ่งพยางค์ฝรั่งเศสก็ได้ ภาษาไทยไม่ได้รับทราวิธีการแบ่งพยางค์แบบฝรั่งเศสไว้ในการออกเสียงคำยืม การดัดแปลง การแบ่งพยางค์ (อันเป็นผลให้เกิดชนิดพยางค์เปิดหรือปิด) ในคำยืมทั้งหมดเป็นการดัดแปลงพยางค์เปิด ในภาษาฝรั่งเศสให้เป็นพยางค์ปิดในภาษาไทย และไม่พบการดัดแปลงพยางค์ปิดในภาษาฝรั่งเศสเป็นพยางค์เปิดในภาษาไทยเลย จึงน่าจะสรุปได้ว่าในคำยืมหลายพยางค์ภาษาไทยมีแนวโน้มออกเสียงพยางค์ปิดมากกว่าภาษาฝรั่งเศส

10.5 การเขียนตัวสะกดคำยืมทับศัพท์ด้วยอักษรวิธีไทย

ผลของการวิเคราะห์การเขียนตัวสะกดคำยืมทับศัพท์ด้วยอักษรวิธีไทยที่รวบรวมได้ในงานวิจัยนี้ และผลการวิเคราะห์หลักเกณฑ์การทับศัพท์ของทางการ พ.ศ. 2525 แสดงให้เห็นว่าการเขียนตัวสะกด คำยืมทับศัพท์โดยทั่วไปมีลักษณะผสมผสานกันระหว่างการถ่ายเสียงและการถอดอักษร

ความรู้ความเข้าใจเรื่องระบบสัญลักษณ์ของตัวอักษรทั้งในภาษาไทยและในภาษาฝรั่งเศสเป็นความจำเป็นพื้นฐานก่อนการกำหนดหลักเกณฑ์การเขียนตัวสะกดคำยืมด้วยอักษรวิธีไทย เพราะแม้วัตถุประสงค์ดั้งเดิมของการประดิษฐ์ตัวอักษรไทยและตัวอักษรฝรั่งเศสคือการให้ตัวอักษรเป็นสัญลักษณ์แทนเสียงก็ตาม ภาษาทั้งสองได้มีวิวัฒนาการไปตามกาลเวลาจนในปัจจุบันตัวอักษรไม่ได้ทำหน้าที่แทนเสียงอย่างตรงไปตรงมาเช่นสัทอักษรอีกต่อไป ระบบตัวอักษรได้แยกจากระบบเสียงต่างมีการเปลี่ยนแปลงไป โดยอิสระไม่ขึ้นต่อกันในอัตราซ้ำเร็วต่างกัน ดังนั้นการกำหนดให้ตัวอักษรในภาษาไทยซึ่งเป็นระบบสัญลักษณ์ของภาษาหนึ่งเขียนทดแทนเสียงหรือตัวอักษรในภาษาฝรั่งเศสซึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่งจึงไม่ใช่เรื่องทำได้ง่ายงานวิจัยนี้จึงได้ศึกษาวิเคราะห์อักษรวิธีไทยและฝรั่งเศสเปรียบเทียบกันในประเด็นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ระบบสัญลักษณ์ ระดับการแทนเสียงของตัวอักษร ปริมาณตัวอักษรในหน่วยอักษร การจัดลำดับหน่วยอักษรในกรอบพยางค์และหน้าที่แทนเสียงของหน่วยอักษร เพื่อแสดงโครงสร้างเปรียบเทียบของอักษรวิธีของสองภาษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพสรุปได้ดังนี้ คือ

10.5.1 การเปรียบเทียบเชิงปริมาณ จำนวนหน่วยอักษรและการแทนค่าของหน่วยอักษรในทั้ง 2 ภาษา แสดงในตารางต่อไปนี้

ชนิด	ค่าเดียว		หลายค่า		รวม	
	ไทย	ฝรั่งเศส	ไทย	ฝรั่งเศส	ไทย	ฝรั่งเศส
1. หน่วยอักษรสระ	30	66	-	26	30	92
2. หน่วยอักษรพยัญชนะ	29	43	62	11	91	54
3. หน่วยอักษรแทนกลุ่มหน่วยเสียง	6	-	1	2	7	2
4. หน่วยเครื่องหมายวรรณยุกต์	4	-	-	-	4	-
รวมทั้งสิ้น	69	109	63	39	132	148

ตารางนี้แสดงสาระสำคัญคือ

- ก. จำนวนรวมของหน่วยอักษรของทั้งสองภาษาใกล้เคียงกัน
- ข. ภาษาไทยมีหน่วยอักษรพยัญชนะมากกว่าภาษาฝรั่งเศสโดยเฉพาะมีหน่วยอักษรพยัญชนะหลายค่าจำนวนมาก
- ค. ในทางตรงกันข้าม ภาษาฝรั่งเศสมีหน่วยอักษรสระมากกว่าภาษาไทย โดยเฉพาะมีหน่วยอักษรสระหลายค่าซึ่งภาษาไทยไม่มีเลย
- ง. ภาษาไทยมีหน่วยเครื่องหมายวรรณยุกต์ซึ่งภาษาฝรั่งเศสไม่มีเลย

10.5.2 การเปรียบเทียบเชิงคุณภาพ

ก. หน่วยอักษรสระ

ในภาษาไทยหน่วยอักษรสระมีรูปตัวเขียนเป็นรูปสระ (เช่น แ-, โ-) รูปพยัญชนะ (เช่น รร ใน “สรรค”) และอรูปคือลตรูปรูปไม่เหลือตัวเขียนให้เห็นเลย ส่วนด้านค่าการแทนเสียงนั้น หน่วยอักษรสระไทยเกือบทั้งหมดมีค่าเดียว (monovalent) จึงทำหน้าที่เหมือนสัทอักษรได้เกือบสมบูรณ์ และด้วยเหตุนี้ค่าของหน่วยอักษรสระไทยส่วนใหญ่จึงไม่ขึ้นกับบริบทความยุ่งยากซับซ้อนของหน่วยอักษร สระไทยอยู่กับการเขียน เพราะหน่วยอักษรสระไทยส่วนใหญ่มีรูปชนิดพหุรูปอนุภาคของหน่วยอักษรสระพหุรูปเพียงหน่วยเดียวสามารถเขียนกระจายกระจายเข้าประกอบหน่วยอักษรพยัญชนะจากหลายทิศทาง

ส่วนในภาษาฝรั่งเศส วิธีเขียนรูปหน่วยอักษรสระไม่ยุ่งยากเท่าหน่วยอักษรสระไทย เพราะหน่วยอักษรชนิดพหุรูปต้องเขียนอนุภาคติดกันอยู่ในแนวระนาบเท่านั้น ความสลับซับซ้อนอยู่กับการแทนค่าของสัญญา รูปตัวอักษรสระฝรั่งเศสสามารถแทนค่าได้หลายระดับ ตั้งแต่ระดับสัทลักษณะเด่น เสียง หน่วยเสียง พยางค์หรือหน่วยคำ เมื่อแทนค่าระดับหน่วยเสียงแล้ว หน่วยอักษรสระฝรั่งเศสหน่วยเดียวสามารถแทนค่าหน่วยเสียงได้หลายหน่วย (polyvalent) (1.5 หน่วย) ในทางตรงข้ามหน่วยอักษร สระหลายหน่วย (ตั้งแต่ 3-24 หน่วย) สามารถแทนค่าหน่วยเสียงเพียงหน่วยเสียงเดียว ทั้งรูปตัวอักษร รูปเดียวสามารถแทนค่าสัทลักษณะเด่นและหน่วยเสียงได้อีกด้วย บริบทจึงมีบทบาทสำคัญในการกำหนดค่าของหน่วยอักษรฝรั่งเศสในด้านการแจกแจงหน่วยอักษรสระสามารถเขียนโดดเดี่ยวตามลำพัง ทำหน้าที่แทนหน่วยเสียงที่เป็นแกนพยางค์ได้โดยไม่ต้องอาศัยเกิดร่วมกับหน่วยอักษรพยัญชนะ จึงทำให้สรุปได้ว่า โดยอักษรวิธีภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาสระ

ข. หน่วยอักษรพยัญชนะ

ในภาษาไทยหน่วยอักษรพยัญชนะมีรูปตัวเขียนเป็นเอกรูปหรือพหุรูป รวมทั้งยังสามารถลตรูปรูปตัวเขียนจนไม่เหลือให้เห็นเลยได้ ส่วนค่าในการแทนเสียงนั้นหน่วยอักษรพยัญชนะไทยมีค่าหลายค่า (polyvalent) สามารถแทนหน่วยเสียงสระ อนุภาคของหน่วยเสียงสระและหน่วยเสียงวรรณยุกต์ได้ นอกเหนือจากการแทนหน่วยเสียงพยัญชนะ นอกจากนั้นหน่วยอักษรพยัญชนะหลายหน่วยยังสามารถแทนหน่วยเสียงเพียงหน่วยเสียงเดียวได้ ดังนั้น บริบทจึงมีบทบาทสำคัญในการกำหนดค่าของหน่วยอักษรพยัญชนะไทย ในการเขียนหน่วยอักษรพยัญชนะไทยเขียนอยู่ในแนวระนาบเท่านั้น อีกทั้งใช้เขียนเป็นแกนพยางค์เพื่อเป็นหลักให้หน่วยอักษรสระเกาะและสามารถใช้เขียนโดดเดี่ยวเพียงลำพังหน่วยเดียวได้ เนื่องจากความสำคัญเหล่านี้เองที่ทำให้กล่าวได้ว่าในด้านอักษรวิธีภาษาไทยเป็นภาษาพยัญชนะ

สำหรับหน่วยอักษรพยัญชนะฝรั่งเศสในส่วนที่เกี่ยวกับรูป หน่วยอักษรพยัญชนะฝรั่งเศสสามารถมีรูปซ้ำกับหน่วยอักษรสระและอนุภาคของหน่วยอักษรสระ ทั้งนี้ในการแทนเสียงหน่วยอักษรพยัญชนะหนึ่งหน่วยสามารถแทนหน่วยเสียงไว้ 1-3 หน่วย และในทางตรงข้ามหน่วยอักษรพยัญชนะหลายหน่วยสามารถแทนหน่วยเสียงเดียวกันได้ ทั้งนี้อาจสูญหน้าที่

ในการแทนหน่วยเสียงคงไว้แต่รูปเขียน *ปริบท* จึงมีความสำคัญยิ่งในการกำหนดค่าการแทนเสียง (หรือไม่แทนเสียง) นอกจากนี้ภาษาฝรั่งเศสยังมีรูปตัวอักษรพยัญชนะ 1 ตัวที่มีลักษณะพิเศษคือ *h* ซึ่งไม่มีค่าในการแทนเสียง แต่มีหน้าที่อย่างอื่น (กำหนดการลดรูปสระ การเชื่อมพยัญชนะและการเชื่อมพยัญชนะเพิ่มภายในกลุ่มคำ)

การเปรียบเทียบอักษรวิธีของภาษาไทยและภาษาฝรั่งเศสในเชิงปริมาณ และคุณภาพข้างต้นนำมาเป็นข้อสรุปได้ว่า ในแง่อักษรวิธีภาษาไทยเป็นภาษาพยัญชนะ ในขณะที่ภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาสระ ความแตกต่างนี้เองที่ทำให้การเขียนตัวสะกดคำยืมทับศัพท์ด้วยอักษรวิธีไทยที่พบในงานวิจัยนี้มี แนวโน้มเก็บรูปพยัญชนะฝรั่งเศสชนิดตัวต่อตัว ทำให้ปริบท (ซึ่งกำหนดค่าของหน่วยอักษรสระและหน่วยอักษรพยัญชนะในภาษาฝรั่งเศส) มักจะถูกกละเลย นอกจากนี้การเก็บรูปพยัญชนะฝรั่งเศสด้วยตัวอักษรพยัญชนะไทยนี้ จะทำได้เกือบสมบูรณ์ในตำแหน่งพยัญชนะท้ายเท่านั้น เพราะเป็นตำแหน่งที่เขียนอักษรพยัญชนะท้ายได้หลากหลายเป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังสามารถใช้เครื่องหมายการันต์กำกับไว้ เพื่อให้สอดคล้องกับแบบเสียงภาษาไทย เช่น ดือเชสส์ (*duchesse*) ลองต์ (*lent*) แต่ในตำแหน่งพยัญชนะต้นตามปกติไม่พบการใช้เครื่องหมายการันต์ จึงทำให้ไม่สามารถเก็บรูปพยัญชนะฝรั่งเศส เช่น ฮ็องต์ (*honte*) ฮ็อมน์ (*hymne*) แต่หากไม่เก็บรูปพยัญชนะต้นฝรั่งเศสในตำแหน่งนี้ก็ทำให้เกิดความคลั้งขึ้น ได้

ด้วยเหตุนี้หลังจากที่ได้ศึกษาอักษรวิธีไทยเปรียบเทียบกับอักษรวิธีฝรั่งเศสแล้ว งานวิจัยนี้จึงเสนอการเขียนตัวสะกดคำฝรั่งเศสด้วยอักษรวิธีไทยแยกกันเป็นสองวิธีคือวิธีการถ่ายเสียง และวิธีการถอดอักษร โดยจัดทำเป็นตารางแสดงหน่วยเสียงและหน่วยอักษรของทั้งสองภาษาเทียบกันโดยกำหนดปริบทร่วมด้วย

วิธีการเขียนตัวสะกดคำฝรั่งเศสด้วยอักษรวิธีไทยทั้งสองวิธีข้างต้นมีประโยชน์ต่อการเขียนคำยืมทับศัพท์ที่ไม่ต้องการใช้สองวิธีประสมกันเพื่อหลีกเลี่ยงความคลั้ง แต่ทั้งสองต่างก็มีข้อดี และข้อด้อยสรุปได้ดังนี้

การถ่ายเสียงมีข้อดีอยู่ที่สามารถถ่ายหน่วยเสียงฝรั่งเศสได้ครบ ทำให้ออกเสียงได้ใกล้เคียงกับคำเดิม ข้อด้อยคือรูปตัวอักษรที่เป็นจักษุสัญลักษณ์เปลี่ยนโฉมไปมาก เพราะการดัดแปลงเสียงฝรั่งเศสด้วยเสียงไทย เกิดทั้งในระดับหน่วยเสียงและระดับพยางค์

การถอดอักษรมีข้อดีที่สามารถเก็บจักษุสัญลักษณ์เชิงพยัญชนะของคำเดิมไว้ได้เป็นส่วนใหญ่ ช่วยให้ง่ายต่อการสืบค้นหาคำเดิม ข้อด้อยอยู่ที่อักษรวิธีไทยสามารถถอดอักษรได้ดีแต่ตัวอักษรพยัญชนะโดยเฉพาะในตำแหน่งพยัญชนะท้ายดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ทั้ง ๆ ที่ภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษา สระในแง่อักษรวิธี

10.6 การกลายความหมายของคำยืมทับศัพท์

แม้ว่าวัตถุประสงค์หลักของการยืมคำทับศัพท์คือ ความต้องการยืมความหมายก็ตาม แต่ในบริบททางวัฒนธรรมไทยความหมายของคำยืมอาจมีความแตกต่างไปจากคำเดิมบ้าง การวิเคราะห์ในประเด็นนี้ใช้วิธีนำความหมายของคำฝรั่งเศสและของคำยืมมาเปรียบเทียบกับเพื่อศึกษาความแตกต่างในเชิงปริมาณและเชิงเนื้อหาของความหมาย ผลการวิเคราะห์พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงความหมายและไม่ เปลี่ยนแปลงความหมายดังนี้คือ

ก. คำยืมที่ไม่กลายความหมาย ดังนี้คือ

- คำฝรั่งเศสความหมายเดียว > คำไทยความหมายเดียว (มากที่สุด) เช่น เปตอง
อา กุด้วรี เครปเดอซัน

- คำฝรั่งเศส 2 ความหมาย > คำไทยสองความหมาย ได้แก่ ก๊องแตส กรังด์ปรีซ์

ข. คำยืมที่มีการกลายความหมาย ได้แก่

- การเปลี่ยนแปลงเชิงปริมาณ ดังนี้คือ

ความหมายแคบเข้า เพราะจำนวนความหมายลดลง (มากที่สุด) เช่น คาเซ่ เอเป่

ปิกเก้

- การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพ ดังนี้คือ

ความหมายแคบเข้า เพราะเจาะจงมากขึ้น (จำนวนความหมายคงเดิม) เช่น คอน

ซิแอซ บูติก อาลาการ์ต

ความหมายกว้างขึ้นชนิดชัดเจนน้อยลง (จำนวนความหมายคงเดิม) ได้แก่ กิล

หลุยส์

ความหมายบางความหมายคงเดิมและบางความหมายแคบลง (จำนวนความหมายคง

เดิม) ได้แก่ กาแฟ คาเฟ่

ความหมายย้ายที่ (จำนวนความหมายคงเดิม) ได้แก่ อ็อง มู เวอ มอง

- การเปลี่ยนแปลงทั้งปริมาณและคุณภาพ ดังนี้คือ

ความหมายแคบเข้าชนิดเจาะจงมากขึ้นและจำนวนความหมายลดลง เช่น แซมปี

ญอง ดร่า อะเคซ

ความหมายกว้างขึ้นเพราะจำนวนความหมายเพิ่มขึ้น เช่น มองตากู กิโยดิน

ความหมายแคบเข้าชนิดเจาะจงมากขึ้นและจำนวนความหมายเดิมลดลง แต่มี
ความหมายใหม่เพิ่มขึ้น ได้แก่ พรอมานาด

ความหมายทั้งแคบเข้าและกว้างขึ้น เพราะจำนวนความหมายเดิมลดลง แต่มีความ
หมายใหม่เพิ่มขึ้น เช่น ปอมปาตูร์ แซมเปญ มาตาม

ความหมายย้ายที่และจำนวนความหมายลดลง ได้แก่ เรอ เตอ นีร์ ซีฟอง

ปาปิยอง

ผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้

10.6.1 คำยืมที่รับมาจากคำฝรั่งเศสความหมายเดียวเกือบทั้งหมดไม่มีการกลาย
ความหมาย มีการกลายความหมายเป็นส่วนน้อยโดยเป็นการกลายชนิดแคบเข้า (เจาะจงมากขึ้น) มากกว่าการกลายชนิดกว้างขึ้น

10.6.2 คำยืมที่รับมาจากคำฝรั่งเศสหลายความหมายเกือบทั้งหมดมีการกลาย
ความหมายโดยเป็นการกลายความหมายชนิดแคบเข้า เพราะสาเหตุการลดปริมาณความหมายเป็น
ส่วนใหญ่น่าจะกล่าวได้ว่าการรับคำฝรั่งเศสเข้ามาใช้ในภาษาไทยมักจะเป็นการรับคำในลักษณะความหมาย
เดียวมากที่สุด

10.6.3 การกลายความหมายเชิงคุณภาพ และการกลายความหมายทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพมีจำนวนน้อยมาก (26 คำ จากคำที่นำมาวิเคราะห์ความหมายทั้งหมด 564 คำ) กล่าวได้ว่าคำยืมจากภาษาฝรั่งเศสในภาษาไทยมีการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาของความหมายน้อย

10.6.4 แม้การกลายความหมายเชิงคุณภาพจะมีไม่มากดังกล่าวก็นับว่าตาม แต่ลักษณะการกลายหลากหลายน่าสนใจทางภาษาศาสตร์ ดังนี้

10.6.4.1 ความหมายแคบเข้าในลักษณะการใช้ความหมายจำกัด เฉพาะเจาะจงกว่าภาษาผู้ให้ เช่น บุติก (ในภาษาไทย หมายถึงร้านขายของสวยงาม เช่น เครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ แต่ในภาษาฝรั่งเศสมีความหมายกว้างกว่า หมายถึงร้านขนาดเล็กจำหน่ายปลีก รวมทั้งร้านขายหมูด้วย)

10.6.4.2 ความหมายขยายตัวในลักษณะเพิ่มความหมายขึ้นด้วยการใช้อุปมา เช่น ต่างหูกิโยติน ปาล์มแซมเปญ ผ้ามองตากู เป็นต้น

10.6.4.3 ความหมายขยายตัวในลักษณะการแบ่งคำ ๆ เดียวเป็น 2 คำ เพราะมีรูป (เสียง) เดียวกันในกรณีของคำกลายความหมาย ได้แก่

คำฝรั่งเศส

คำยืม

café = 1. เมล็ดกาแฟ

1. กาแฟ = 1. เมล็ดกาแฟ

2. เครื่องดื่มกาแฟ

2. เครื่องดื่มกาแฟ

3. ร้านขายเครื่องดื่ม

2. คาเฟ่ = ร้านเครื่องดื่มประเภทไนท์คลับ

จะเห็นได้ว่าในคำยืมภาษาไทยเกิดคำยืมเป็น 2 คำต่างกัน แต่ละคำมีรูป (ทั้งเสียงและตัวเขียน) เป็นของต้นอิสระ แต่เสียงยังคงคล้ายคลึงกัน ส่วนความหมายนั้นในคำที่แตกตัวออกเป็นคำใหม่ คือการกลายความหมายชนิดแคบเข้า (คือเจาะจงมากขึ้น) ของคำเดิมในภาษาผู้ให้

10.6.4.4 ความหมายย้ายที่ด้วยการใช้อุปมา ได้แก่ สุนัขพันธุ์ปายอง

10.6.4.5 ความหมายย้ายที่ในลักษณะทำให้ความหมายดีขึ้น ได้แก่ ผ้าชีฟอง

ในที่สุดของการศึกษาวิเคราะห์ความหมายของคำยืมจากภาษาฝรั่งเศสในภาษาไทย ผลปรากฏโดยสรุปว่า ความหมายของคำยืมประมาณครึ่งหนึ่งไม่มีการกลาย เพราะเป็นการยืมจากคำฝรั่งเศสความหมายเดียว ส่วนคำยืมอีกประมาณครึ่งหนึ่งมีการกลายชนิดความหมายแคบเข้า เพราะเป็นการยืมความหมายเดียวจากคำฝรั่งเศสหลายความหมาย

10.7 ทศนคติของคนไทยต่อการยืมคำภาษาฝรั่งเศส

การวิจัยประเด็นนี้เป็นการสำรวจทางสังคม วัฒนธรรม และจิตวิทยา โดยอาศัยแบบสอบถาม สุ่มตัวอย่างในกลุ่มประชากรที่อยู่ในวงการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาจนถึงระดับปริญญาเอก ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีและเป็นหญิง ส่วนวิธีการวิเคราะห์ใช้วิธีหาค่ามัชฌิมเลขคณิต แล้วนำมาแปลความหมายเป็น 5 ระดับ (น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด)

แบบสอบถามที่ส่งไปได้รับกลับคืนมามากกว่า 75% ความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามตีความโดยอาศัยคำวินิจฉัยเลขคดีแล้วได้ผลดังนี้

ก. ทศนคติด้านการยืมภาษากับการเปลี่ยนแปลงภาษา ประชากรเข้าใจและยอมรับเรื่องการยืมภาษาว่าเป็นปกติธรรมชาติของภาษาที่มีความสัมพันธ์กันย่อมมีอิทธิพลต่อกัน การยืมคำทำให้ภาษาผู้รับมีศัพท์เพิ่มมากขึ้น ประชากรไม่เห็นทางลบเรื่องการที่ภาษาไทยใช้คำยืมจากภาษาต่างชาติ

ข. ทศนคติด้านการออกเสียงและการเขียนตัวสะกดคำยืม ประชากรเห็นด้วยมากกว่าการออกเสียงคำยืมเป็นการออกเสียงแบบไทย ๆ ส่วนการเขียนตัวสะกดคำยิมนั้นประชากรเห็นว่าไม่ตรงกับกรออกเสียงคำเดิม แต่ประชากรก็ไม่สามารถตัดสินใจได้ว่าควรจะออกเสียงคำยืมแบบไทยหรือแบบฝรั่งเศส ทั้งยังไม่ทราบว่าควรจะปรับปรุงวิธีการเขียนตัวสะกดคำยืมหรือไม่

ค. ทศนคติด้านการบัญญัติศัพท์ ประชากรยังตัดสินใจไม่ได้ว่าควรจะบัญญัติศัพท์เพื่อให้แทนคำศัพท์หรือไม่ เพราะศัพท์บัญญัติบางคำเข้าใจยาก ทำให้สื่อสารไม่ได้รวดเร็วเท่าคำทับศัพท์

ง. ทศนคติด้านจิตวิทยา สังคม และวัฒนธรรม ประชากรเห็นด้วยมากกว่าคำยืมจากภาษาฝรั่งเศสมักเกี่ยวข้องกับอาหาร ความงาม แฟชั่น สิ่งหรูหราฟุ่มเฟือยราคาแพง แสดงรสนิยมดี ทำให้รู้สึกเกี่ยวข้องกับชนชั้นสูงและไม่เกี่ยวข้องกับวิชาการ แต่ประชากรไม่ได้นิยมเครื่องหมายการค้าหรือชื่อร้านที่เป็นคำยืมจากภาษาฝรั่งเศส มีความรู้สึกเป็นกลาง คือไม่นิยมเป็นพิเศษและไม่ได้ต่อต้าน

ความเห็นของประชากรในการสำรวจครั้งนี้ มีบางส่วนที่สอดคล้องกับปริมาณศัพท์ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ที่สำรวจได้ (ข้อ 9) และบางส่วนที่ไม่สอดคล้องกัน กล่าวคือประชากรมีความเห็นว่าคำยืมจากภาษาฝรั่งเศสมักเกี่ยวข้องกับอาหาร ซึ่งก็สอดคล้องกับปริมาณศัพท์เกี่ยวกับอาหารและการครัวที่เก็บได้จากแหล่งข้อมูล ส่วนที่ไม่สอดคล้องกันคือประชากรมีความเห็นว่าคำยืมจากภาษาฝรั่งเศสมักเกี่ยวข้องกับ ความงาม แฟชั่น สิ่งของฟุ่มเฟือยราคาแพงแสดงฐานะของผู้ใช้ เพราะปริมาณศัพท์ที่เก็บได้มากจากแหล่งข้อมูลรองลงมาจากวงศัพท์อาหาร การครัว คือวงศัพท์เกี่ยวกับศิลปด้านสุนทรียศาสตร์ ส่วนปริมาณศัพท์เกี่ยวกับความงามมีอยู่น้อยมาก ภาพลักษณ์ของประเทศฝรั่งเศสในการเป็นผู้นำด้านความงามน่าจะมาจากเหตุอื่น

11. สรุป

ผลของความพยายามในการเก็บข้อมูล เพื่อสร้างบัญชีคำยืมจากภาษาฝรั่งเศสครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าอันที่จริงมีคำยืมจากภาษาฝรั่งเศสเป็นจำนวนมากกว่าที่ทราบกันอยู่ แม้เมื่อผู้วิจัยได้หยุดเก็บข้อมูล และวิเคราะห์แล้ว ก็ยังพบคำยืมจากภาษาฝรั่งเศสคำใหม่ในสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์และนิตยสารอยู่ไม่ขาด เช่น ศัพท์ด้านศาสนา ได้แก่ โนวิส < novice, ซีมิส < chemise, ต็อก < toque (สารคดี ตุลาคม 2537) และพบการใช้คำยืมที่เก็บแล้วซ้ำอีกหลายครั้ง เช่น มาเซอร์, บุติก, ชาลง แต่แม้จะมีคำยืมจากภาษาฝรั่งเศสจำนวนไม่น้อยและมีความถี่ในการใช้ให้เห็นอยู่เสมอ ลักษณะของคำยืมจากภาษาฝรั่งเศสมักจะเป็นคำนามประเภทสามัญนามย่อย มีความหมายเจาะจงในชนิดมากกว่าจะเป็นคำความหมายกว้าง หรือมักจะเป็นคำศัพท์เฉพาะในศาสตร์ที่ไม่ได้ใช้

แพร่หลายในชีวิตประจำวันติดกับคำยืมจากภาษาจีนหรือภาษาอังกฤษ แม้กระนั้นก็มีการที่ได้พบเห็นการใช้คำยืมจากภาษาฝรั่งเศสคำใหม่ ๆ ในสื่อมวลชนหลังจากการหยุดเก็บข้อมูลแล้ว ทำให้สันนิษฐานว่าน่าจะยังมีคำยืมจากภาษาฝรั่งเศสที่อยู่ในแหล่งข้อมูลอื่นนอกเหนือไปจากข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ โดยเฉพาะในวงการที่ใช้ภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาสากล เช่น การฝึกหัดบัลเลต์ กฎหมายระหว่างประเทศ หรือในศาสตร์ที่ประเทศฝรั่งเศสเป็นผู้นำเชี่ยวชาญมาเป็นเวลานาน เช่น จิตเวช นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้พบการใช้คำยืมจากภาษาฝรั่งเศสเป็นจำนวนมากแต่อยู่นอกขอบเขตการวิจัย เพราะพบในลักษณะเป็นคำคงตัวสะกดเป็นภาษาฝรั่งเศสอยู่ ไม่มีการกลมกลืนเสียงเป็นภาษาไทยเลย อยู่ในลักษณะคำยืมชนิดที่ Weinreich (1970) เรียกว่า learned borrowing เช่น *laisser-aller*, *déjà-vu* เป็นต้น จึงเป็นหัวข้อที่จะติดตามกันต่อไปว่าเมื่อใดจะ มีการกลมกลืนเข้ากับภาษาไทย

บรรณานุกรม

- กาญจนา นาคสกุล. ระบบเสียงภาษาไทย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.
- บรรจบ พันธุเมธา. ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย. เอกสารคำสอนวิชาภาษาต่างประเทศในไทย TH 343 ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประคอง กรรณสูตร. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. บรรณกิจ, 2525.
- ปราณี กายอรุณสุทธิ. คำยืมภาษาจีนในภาษาไทยปัจจุบัน. วิทยานิพนธ์ ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.
- พงษ์ศรี เลขะวัฒนะ. "อิทธิพลภาษาต่างประเทศในภาษาไทย" *Thoughts* (1985) : 86-105
- พัชรี โภคาสัมฤทธิ์. "การยืมและทัศนคติเกี่ยวกับการยืมภาษาอังกฤษมาใช้ในภาษาไทย" *วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีที่ 6 ฉบับที่ 1-2*, 2526.
- แพรวไพยม บุญยะผลึก. สัทศาสตร์ฝรั่งเศส. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- วัฒนา อุดมวงศ์. คำยืมภาษาอังกฤษในภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย. บัณฑิตวิทยาลัย, 2524.
- วิจิตร แสงพลสิทธิ์. ความรู้เรื่องภาษาต่างประเทศในภาษาไทย. โอเดียนสโตร์, 2524.
- เสฐียรโกเศศ (พระยาอนุมานราชธน). นิรุกติศาสตร์. คลังวิทยา, 2517.
- สุทธีวงศ์ พงษ์ไพบูลย์. "คำยืมภาษาต่างประเทศที่ใช้ในภาษาไทย" *หลักภาษาไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 6, กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช 2516 : 14-79.
- สุโขทัยธรรมาธิราช มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนวิชาภาษาไทย 3. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2533.
- อมรา ประสิทธิ์วิบูลย์. "ลักษณะการยืมภาษาและวัฒนธรรมต่างประเทศที่ปรากฏในภาษาไทย" เพียรศิริ วงศ์วิมานนท์ (บรรณาธิการ). ศาสตร์แห่งภาษา. เอกสารวิชาการของภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

อุไรรัตน์ บุญภานนท์. การถอดอักษรอังกฤษเป็นไทยโดยใช้หลักวิชาภาษาศาสตร์ วิทยานิพนธ์ ปริญญาอักษรศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย, 2529.

เอื้อน เล่งเจริญ. ภาษาไทยปริทัศน์. รวมสาสน์, 2535.

Abramson, A. **The Vowels and Tones in Standard Thai : Acoustic Measurements and Experiments.** Indiana University, 1962.

Anttila, R. **An Introduction to Historical and Comparative Linguistics.** Macmillan Publishing Co., Inc., 1972.

Blanche-Benveniste, C. et Cherval, A. **L'orthographe.** F. Maspero, 1969.

Bloomfield, L. **History from Language.** Edited by H. Hoijer. Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1965.

Boulon, C., Fabre, P. **La sémantique.** Nathan, 1978.

Cohen, M. **Histoire d'une langue : le français.** Editions sociales, 1973.

Delattre, P. **Comparing the Phonetics Features of English, French, German and Spanish.** Julius Groos Verlag, 1965.

Durand, D. **Voyelles longues et voyelles brèves.** Klincksieck, 1946.

Encyclopédie de la Pleiade. **Le langage.** Gallimard, 1968.

Gandour, J.T. "**Tonal Rules for English Loanwords in Thai**" **Studies in Tai and Mon-Khmer Phonetics and Phonology in Honour of Eugenie J.A. Henderson.** Edited by T.L. Thongkam and others, Chulalongkorn University Press, 1979.

Cuiraud, P. **Les mots étrangers.** PUF, 1971.

Gruaz, C. "**Phonèmes, graphèmes, morphèmes**" **Pratiques** no 46. Juin, 1985.

Larque, V. **Notes de grammaire thaïe.** Imprimerie de l'Assomption, 1975.

Le Guillet Flammarion, **Dictionnaire de la langue française.** Flammarion, 1963.

Le Petit Robert 1, **Dictionnaire de la langue française.** S.E.P.R.E.T. 1990.

Le Petit Robert 2, **Dictionnaire universel les noms propres.** S.E.P.R.E.T. 1974.

Littré, P. **Dictionnaire de la langue française,** Tome I, II, III, IV. Editions du Cap. 1971.

Loiseau, R. **Orthographe française.** Hachette, 1980.

Martinet, A., Walter, H., **Dictionnaire de la prononciation française dans son usage réel,** France-Expansion, 1973.

Martinet, A., **Elément de linguistique générale,** A. Colin, 1976.

Nacaskul, K. "**A Note on English Loanwords in Thai in Studies in Tai and Mon-Khmer Phonetics and Phonology**" in Honour of Eugenie J.A. Henderson. Edited by T.L. Thongkam and others. Chulalongkorn University Press, 1979.

Noss, R.B., **Thai Reference Grammar.** U.S. Government Printing Office, 1964.

Ongralieb, P. **Etude comparative des systèmes phonologique et phonétique du français et du thaï en vue de l'enseignement du français aux Thaïlandais : étude du consonantisme.** Thèse pour le doctorat de 3e cycle. Université de la Sorbonne Nouvelle, Paris III, 1975.

Picoche, J. **Précis de lexicologie française.** Nathan-Université, 1977.

The New Lexicon Webster's Dictionary of the English Language. Lexicon Publications, Inc. 1988.

Thimonnier, R. **Pour une pédagogie renouvelée de l'orthographe et de la langue française.** Hatier, 1974.

Retman, R. "**L'adaptation phonétique des emprunts à l'anglais en français**" **La Linguistique,** 1978. vol. 14, Fasc. 1.

Weinreich, U. **Language In Contact.** Mouton, 1970.

“ซงพะจะเลิน”
 “ยิมดิ้อนรับ”
 “สะบายดีปีใหม่”
 ณ นครเวียงจันทน์

สิทธา พินิจกุล*

ตอนที่ 2

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ ฯ เสด็จ
 เยี่ยมโรงงานทอผ้าไหมพรหมสุวรรณ
 ของ คุณหญิงสุวรรณ

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา ประทับทอดพระเนตรการแสดงพื้นเมืองอีสานของเหล่าศิลปิน แห่งชมรมนาฏศิลป์ จังหวัดหนองคาย ด้วยความสนพระทัยยิ่ง ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบรายการทั้งสองคืนระหว่างเสวยพระกระยาหารค่ำ ณ ห้องทับทิม โรงแรมหนองคายแกรนด์ธานี

มัคคุเทศก์ของเอ็ม.ดี.ทัวร์ แอนด์เทรเวล ผู้จัดรายการ การเดินทางครั้งนี้ (และครั้งก่อน ๆ) ให้แก่ ส.ค.ผ.ท. (สมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย) แจ้งให้เราทราบว่า รถโดยสารคันใหญ่ ทั้งสองที่เรานั่งมาสะดวกสบายยิ่งจากกรุงเทพฯ นั้นไม่สามารถพาเราตะลุยไปในแดนลาวได้ เนื่องด้วยในขณะนั้นระดับน้ำในแม่น้ำโขงลดต่ำลงมาก ทำให้ตลิ่งสูงขึ้น ไม่สามารถขึ้น-ลงแพขนานยนต์ได้ โดยปลอดภัย เป็นอันว่าเราต้องสละรถทั้งสองไว้ที่หนองคาย

*ศาสตราจารย์ ดร. ข้าราชการบำนาญสังกัดมหาวิทยาลัยรามคำแหง บทความท่องเที่ยวตีพิมพ์จากนิตยสารสกุลไทย ฉบับที่ 206

แล้วเราจะทะเลาะกันอย่างไรเล่า

เราจะใช้รถตู้ขนาดกลาง 4 คัน แต่ละคันจุคนได้ 25 คน ดูจะคล่องตัวในการเดินทางกว่ารถคันใหญ่ด้วยซ้ำไป

พอรับประทานอาหารเช้าซึ่งประกอบด้วยอาหารไทย จีน ฝรั่งเศส และก๋วยจั๊บ แบบหนองคายแล้ว เราก็ตามเสด็จสู่บริเวณท่ารถไฟเพื่อลงแพขนานยนต์ข้ามแม่น้ำโขงไปสู่แคว้นแดนลาว ขึ้นแพที่ทำนาแลง แล้วเดินทางต่อไปยังนครเวียงจันทน์ ตามปกติเขาจะข้ามเรือกันที่ด่านท่าเสด็จ แต่คราวนี้คณะ ส.ค.ผ.ท. ที่ตามเสด็จ “สมเด็จพระภูมิ” จะข้ามแพกันทางการจังหวัดหนองคายได้จัดตกแต่งแพอย่างเอี่ยมละอองามหรู โดยใช้ผ้าผืนยาวผูกเป็นรูปดอกไม้ ปักธงทิวปลิวไสว ดูเอิกเกริกหรูหรา เพื่อรับเสด็จ

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาเสด็จลงจากรถยนต์พระที่นั่ง ลงมายังแพขนานยนต์ ทรงทักทายปราศรัยเหล่าผู้ติดตามและตามเสด็จ ทรงทักคุณซอง พรองซ์วิลล์ กรุนส์ไตน์ ที่ปรึกษาทูตฝ่ายวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ และความร่วมมือแห่งสถานเอกอัครราชทูตฝรั่งเศสประจำประเทศไทย ซึ่งเพิ่งลงจากรถไฟเมื่อตอนเช้าตรู่

มาตามกรุนส์ไตน์ กับคุณวิศาล ผู้ช่วยทูตวัฒนธรรมในรอ

พอแพเคลื่อนตัวออกจากตลิ่งอันสูงชันเราก็ตกใจว่าอากาศและน้ำกลางแม่น้ำโขงมีลักษณะอย่างไร ดูตัวเราลอยแปะอยู่บนผิวน้ำที่ไหลเชี่ยว รู้สึกแคว้งคว้าง อังว้างวิงเวียนพาลจะไม่สบาย เลิกมองดีกว่า แหงนหน้าชมฟ้าสีครามกลุ่มเมฆสีขาว ลมเย็นสดชื่นวีโรยโห่เยื่อย...อย่างนี้สิ่งจึงจะพบความสงบเป็นสุข ทันใดนั้นก็ได้ยินเสียงฮือฮาจากคนไม่ต่ำกว่า 100 บนแพ มีความเคลื่อนไหวไปรวมที่จุดเดียวกัน

องค์นายกิตติมงคลดี ประทับยืนตรงกลาง หม่อมวลสมาชิก ส.ค.ผ.ท. ที่ตามเสด็จกำลังจะเข้าเฝ้าอย่างใกล้ชิดยิ่งยกเว้นตากล้องทั้งหลายที่ปักหลักเมื่อได้มุมที่เหมาะสม เตรียมเล็งกล้องมายัง

กลุ่มผู้คนที่เบียดตัวอยู่ใกล้ชุด “สมเด็จพระนริศ” ใคร ๆ ก็อยากได้รูปถ่ายตอนนี้เป็นที่ระลึก ตากล้องจึงได้รับฝากกล้องไว้มากมายจนต้องห้อยคอ ห้อยไหล่ คล้องแขน คล้องข้อมือ ... กว่าจะกดชัตเตอร์ครบทุกกล้องก็กินเวลานานมาก

ตากล้องไทยทีวีสีช่อง 3 ซึ่งตามเสด็จมาด้วย มีรูปร่างลำสัน บึกบึน ไหล่กว้าง ผิวดำรับกันเปื้อนกับกล้องโทรทัศน์ขนาดใหญ่หนักราว 20 กิโล กล้องตัวนี้วางอย่างหนึ่งหนักแน่นบนไหล่ของตากล้องผู้มีชื่อว่า ชะวิน ภาสุระ ผู้ถ่ายทอดเรื่องราวน่าสนใจยิ่งให้คนไทยทั้งชาติได้รับรู้ในการเสด็จยังสถานที่ต่าง ๆ ทางโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจเป็นรายการที่แฟนเฝ้ารอคอยชมอย่างใจจดใจจ่อมากที่สุด ภาพและเสียงที่ออกมาชัดเจน ประกอบด้วยเนื้อหาสาระละเอียดน่ารู้เกิดจากฝีมือของทีมงานคุณ ชะวิน ภาสุระ และคุณพิสิฏฐกุล สิมะเสถียร นี่เอง ขอบคุณเหลือเกินค่ะที่ทำให้คุณค่าทุกนาทีแก่ผู้ชมด้วยรายการเช่นนี้

บนตลิ่งสูงชันของท่านาแลง เราได้เห็นแผ่นป้ายขนาดใหญ่สีแดงสด ตัวอักษรสีเหลืองอ่อนประดับธงชาติไทยกับธงชาตินาวา ข้อความเขียนด้วยอักษรลาวว่า “ซึ่งพระจะเสด็จ” และอีกบรรทัดหนึ่งแกะไม้ดอกคะ

เสด็จนำเสมาภิก ส.ค.ส.ท. เขื่อนนครเวียงจันทน์ ประทับพักแรม ณ โรงแรมหนองคาย

ในการเข้าหน้าวัดโพธิ์หลวงพวงมาลัย โดย คุณเจมส์เคียง (ชายสุดสวณวันดา)

และคุณพนันท์ เบืองโคตร ประธานกรรมการ เฝ้ารับเสด็จ ด้านขวาของรูปถือ รองผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคาย

บุคคลสำคัญของประเทศลาวหลายคนเฝ้ารอรับเสด็จพร้อมด้วยทูตทหารบกและข้าราชการสถานทูตไทยและภริยา เหล่าเสมาภิก ส.ค.ส.ท. ผู้ตามเสด็จขึ้นรถตู้ทั้ง 4 คัน คันแรกเป็นรถที่ “สมเด็จพระนริศ” ประทับ มีมัคคุเทศก์สาวชาวลาวถวายคำบรรยายตลอดเส้นทาง เชอทูล “สมเด็จพระนริศ” ว่าเธอชื่อ “นางจันได”

สถานที่แห่งแรกที่เสด็จเยือนคือ วัดเจ้าแม่ศรีเมือง หรือศาลาเจ้าแม่หลักเมือง อันเป็นธรรมเนียมที่บุคคลสำคัญอาคันตุกะจากต่างประเทศจะมาเยี่ยมเป็นอันดับแรก ต่อจากนั้นจึงจะ

เสด็จไปเยี่ยมสถานที่สำคัญอื่น ๆ พอได้เวลาพระกระยาหารกลางวันก็ทรงนำคณะไปยังภัตตาคารชั้นนำของประเทศไทย ที่โรงแรมล้านช้าง ต่อจากนั้นเสด็จนำชมสินค้าที่ตลาดเช้า เสด็จเยี่ยมโรงงานทอผ้าไหมพื้นเมือง “พรหมสุวรรณ” เป็นรายการสุดท้ายก่อนเสด็จอำลานครเวียงจันทน์ บ้านพี่เมืองน้องที่รักของชาวไทย

ผู้ร่วมโต๊ะเสวย คุณเทรเวอร์แนร์ ผู้ช่วยทูตฝ่ายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ดร.จิตา บุญธรรม อุปนายก ส.อ.ส.ท. คุณวิศาล ผู้ช่วยทูตวัฒนธรรมฝรั่งเศส

ระหว่างเส้นทางจากท่านาแลงเข้าสู่นครเวียงจันทน์ ดิฉันเห็นอาคารบ้านเรือนของคนลาวแล้วรู้สึกเหมือนกับยังอยู่ในเขตชนบทอีสาน เพราะไม่ค่อยมีอะไรแตกต่างกันมากนัก รูปร่างบ้านพักอาศัยทำด้วยไม้ไผ่บ้าง ไม้เนื้อแข็งบ้าง หลังคามุงแฝกบ้าง มุงสังกะสีบ้าง ร้านค้าเล็ก ๆ ริมทางเป็นเพิงง่าย ๆ บางที่ใช้เศษไม้หนาชนติดมาปะติดปะต่อกัน ของที่วางขายก็เป็นถุง ๆ บ้างเป็นกล้วยน้ำว้า มะละกอ... ดูคล้ายคลึงกันไปหมด นาน ๆ จะเห็น “รถจักร” หรือมอเตอร์ไซด์สักคันหนึ่งส่วนมากจะเห็นจักรยานสองล้อซึ่งวิ่งช่องขวา ดิฉันหลับตาปีกล้วจะชนกับรถของเรา ปรากฏว่าปลอดภัยดีทุกฝ่าย เพราะช่องทางเดินรถของลาวกับไทยนั้นตรงข้ามกัน

อย่างไรก็ตามในที่สุดก็ได้สังเกตเห็นความแตกต่างที่ชัดเจนมาก ๆ ระหว่างไทยกับลาว อย่างแรกคือการแต่งกาย จะได้ชัดจากการแต่งกายสตรี ขณะนั้นเป็นช่วงเช้าวันเสาร์ ยังมีสถานที่หลายแห่งเปิดทำการ ได้เห็นสตรีนุ่งผ้าซิ่นยาวครึ่งน่อง สวมเสื้อสอดไว้ในผ้าซิ่น คาดเข็มขัด ส่วนมากเป็นเข็มขัดเงิน ทรงผมประดับด้วยมวยมุ่นกลม คาดพันด้วยสร้อย ประดับดอกไม้เล็ก ๆ ใช้ทั้งดอกไม้สดและดอกไม้ประดิษฐ์ ผู้มีฐานะดีจะใช้ดอกไม้เงินดอกไม้ทองรัตหรือประดับมวยผม รู้สึกว่ามวยผมเป็นจุดเน้นที่สำคัญที่สุดของสตรีลาว ดูพวกเธอจะประกวดประชันสนิยมและฝีมือว่าใครจะเหนือชั้น

กว่าใครที่ม้วยผมนี้เอง ดิฉันชื่นชมวิธีประดับประดาผมผมด้วยความเพลิดเพลิน “นางจันได” ทูล “สมเด็จพระญิง” ว่าทางการลาวออกกฎให้ข้าราชการ สตรี นักศึกษา และนักเรียนตลอดจนสตรีในโรงงานของรัฐแต่งกายด้วยผ้าซิ่นในเวลาปฏิบัติงาน พอพ้นเวลาแล้วจะแต่งกายอย่างใดก็ได้ตามใจส่วนใหญ่ไม่จำกัดสีของผ้าซิ่น ถ้ามีสถานที่บางแห่งจำกัดสีเสื้อและผ้าซิ่นสาวลาวก็จะหันไปหาอิสราภาพที่ลวดลายเชิงซิ่น

เห็นหรือยังล่ะว่ามนุษย์เรานั้นในส่วนลึกต้องการอิสราภาพทั้งนั้น แม้จะถูกจำกัดให้เหลือกะจ้อยร่อยเพียงใดก็ยังค้นหาอิสราภาพจนพบจนได้

นอกจากการแต่งกายสตรีจะบ่งบอกความเป็นลาวที่ชัดแจ้งแล้ว ดิฉันได้สังเกตเห็นโรงงานขนาดย่อมตามสองฟากทาง จากท่านาแลงไปยั้งนครเวียงจันทน์ ที่น่าสนใจมีโรงงานเบียร์ โรงงานน้ำอัดลม โรงงาน “สุญ์ฝุ่น” หรือผงซักฟอก โรงงาน “ดินจิ” หรืออิฐเผา และโรงบ่มใบยา มองเข้าไปในโรงงานรู้สึกเยียบเยิบได้ความรู้ว่า วันเสาร์ อาทิตย์ โรงงานเปิดเต็มวันทั้งสองวัน ตามสองฟากทางนอกจากป้ายถาวรการต้อนรับ “ซงพะจะเดินแล้ว” เรายังเห็นป้ายอวยพรปีใหม่แขวนอยู่เกลื่อนป้ายเขียนสองภาษา คือ ภาษาลาว และภาษาอังกฤษ ว่า “สະบายดีปีใหม่ Happy New Year”

ผู้เขียนแอบซอกถ่ายรูปกับคุณจันได นักดูแลผู้ดูแลคำบรรยายในรถพระที่นั่ง

ดูภาษาทั้งสองเทียบกันแล้วช่างถอดออกมาได้ตรงกันตามตัวอักษรดีแท้

สรุปสิ่งที่น่าสนใจซึ่ง “นางจันได” กราบทูลได้ดังนี้

- ประเทศลาว ส่งกระแสไฟฟ้าที่ผลิตได้จากเขื่อนน้ำจิมมาขายยังอีสานของไทย
- คนลาวนิยมทำนา 2 ฤดู ในแต่ละปี การทำนาปรัง ในฤดูที่ 2 ของปี คนลาวเรียกว่า นาแบ่ง
- คนลาวรับรายการโทรทัศน์ของประเทศไทยได้ชัดเจนมากทุกช่อง โทรทัศน์ของลาวเองมี 1 ช่องเท่านั้น รายการเป็นข่าวกับเพลง ไม่มีภาพยนตร์ ไม่มีละคร ไม่มีเกมโชว์ ... ดังนั้นคนลาวจึงนิยมรายการโทรทัศน์ไทยมากกว่า

- อาชีพที่คนลาวนิยมมากที่สุดคือ ทำนา ทำงานในรัฐบาล เป็นครู และเป็นหมอ

- มหาวิทยาลัยลาวมีหลายแห่งได้แก่ มหาวิทยาลัยสรรพวิชา มหาวิทยาลัยสร้างครู มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสาธารณสุข วิทยาศาสตร์ (หรือสาธารณสุขพื้น และเภสัชกรรม) ถ้อยคำเหล่านี้ถ้าฟังดูทะแม่ง ๆ ก็เพราะดิฉันจดบันทึกตามที่คุ้นจำได้ กราบทูลเป็นภาษาลาว

- ประชากรชาวลาวสำรวจครั้งสุดท้ายมีจำนวน 4 ล้าน 8 แสนคน ในแขวงทั้ง 17 ของประเทศ
- เวลาราชการของลาวนับตั้งแต่สมัยเมื่อฝรั่งเศสปกครอง ได้กำหนดเวลาเริ่มปฏิบัติงาน 8.00 น. ถึงเที่ยง ระหว่างเที่ยงถึง 14.00 น. พักรับประทานอาหารและนอนกลางวัน ช่วงบ่ายเริ่มงานใหม่ 14.00-16.00 น.

- ภาษาลาว คำลาวแท้ ๆ ไม่มีอักษรและเสียง ร. (ถ้าพบเห็นหมายความว่า เป็นคำมาจากต่างประเทศ เช่น ต้อนรับ ฝรั่งเศส มาจากภาษาไทย รวมทั้งโรงแรม)

- ประเพณีที่ยิ่งใหญ่ที่สุดที่คนลาวรักษาไว้ตั้งแต่ดั้งเดิมมาจนถึงปัจจุบัน คือ ประเพณีบุญบั้งไฟ แห่เทียน แข่งเรือ

- ขณะนี้รัฐบาลลาวได้ประกาศไปทั่วโลกว่า ให้คนลาวที่อพยพหนีจากประเทศลาวไปแล้ว กลับบ้านได้แล้ว

- คนลาวยังจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และรักสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ มาก “พระนาง” ทรงเมตตาเด็กลาว พระราชทานเงินและความช่วยเหลือต่าง ๆ แก่คนลาวหลายอย่างมาก ประชวรัดธาตุหลวง สมเด็จพระเทพรัตนฯ ก็พระราชทานเงินทุนมาช่วยสร้างคนลาว “ใจจอด”

- ป้ายทะเบียนรถยนต์ถ้าเป็นสีเหลือง แสดงว่าเป็นรถส่วนตัว ส่วนมากเป็นรถ “มือสอง” ส่งมาจากเมืองไทย โดยเฉพาะ “รถจักร” หรือมอเตอร์ไซด์ ส่งมาเท่าไรไม่มีเหลือ ขายดีมาก ส่วนป้ายสีฟ้าเป็นรถของรัฐบาล

- อัตราแลกเปลี่ยนเงินไทยกับเงินกีบวันนี้ 1 บาท เท่ากับ 2 กีบ การใช้จ่ายที่ตลาดเช้า รับเงินทุกสกุล ทั้งเงินไทย เงินอเมริกา เงินฝรั่งเศส

- หายลาว หรือล็อตเตอรี่ หรือสลากกินแบ่งรัฐบาลลาว ราคาใบละ 200 กีบ ออกเดือนละ 3 ครั้ง รางวัลน้อย คนลาวไม่นิยมเล่น และนิยมหวยใต้ดินมากกว่า

- ดอกไม้ประจำชาติลาว คือ ดอกจำปา คนไทยเรียกดอกจำปาของลาวว่าดอกกลิ่นทม ฯลฯ

บุคคลสำคัญของรัฐบาลลาวส่วนหนึ่งรอรับเสด็จ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาที่วัดเจ้าแม่ศรีเมือง สถานที่ประดิษฐานหลักเมือง ณ ถนนล้านช้างซึ่งเป็นถนนสายที่กว้างขวางที่สุดในนครเวียงจันทน์ ร่มรื่นด้วยต้นไม้ใหญ่ใบเขียวสดประดับสองข้างทาง ต่อจากนั้นเสด็จยังอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ ซึ่งตั้งอยู่ปลายถนนล้านช้าง รูปแบบสถาปัตยกรรมไม่มีใครปฏิเสธว่าช่างเหมือนอาร์ก เดอ ทรี อีอัมพี แห่งเอตวาล หรือ ปลาย ชาร์ลส์ เดอโกลล์ ณ กรุงปารีส อะไรเช่นนั้น ส่วนถนนล้านช้าง ก็ดูหรูหราดูเดียวกับถนนของเซลิเซ ประเทศชัยฝรั่งเศสตั้งอยู่ปลายถนนของเซลิเซฉันใด ประเทศชัยลาวก็ตั้งอยู่ปลายถนน ล้านช้างฉันนั้น

อย่างไรก็ตามคนลาวก็ยังแสดงออกซึ่งอิสรเสรีภาพซึ่งมาจากกันมั่งหัวใจ ได้ประดิษฐ์ประดับตัวประตูลายด้วยปูนปั้นแบบลาว แกมย้งครอบลานหลังคาด้วย “มงกุฎ” ยอดแหลมอีกหลายองค์

ที่ฐานประตูลี้ดทั้งสี่ด้าน จัดเป็นห้องบันไดเพื่อขึ้นไปชมทัศนียภาพบนลานหลังคาฐานหนึ่ง
อีกสามฐานเป็นร้านขายสินค้าศิลปหัตถกรรมลาว มีเครื่องเงิน สิ่งทอ เสื้อผ้า ผ้าปัก และสิ่งแกะสลัก
ฝีมืองดงามจากประตูลี้ด สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาเสด็จไปยัง “พระธาตุหลวง”
ทรงถวายสักการะอนุสาวรีย์พระเจ้าไชยเชษฐาธิราช (ครองราชย์ประเทศลาวในสมัยพุทธศตวรรษที่ 20)
ซึ่งตั้งอยู่ด้านหน้าพระธาตุหลวง ในเจดีย์ใหญ่องค์กลางเป็นที่ประดิษฐานพระธาตุจุฬามณี ซึ่งเชื่อกัน
ว่ามีมาตั้งแต่สมัยพระเจ้าอโศกมหาราชแห่งอินเดีย เป็นปูชนียสถานที่สำคัญที่สุดของประเทศลาว
มีงานฉลองทุกปีในวันเพ็ญเดือน 12 สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาเสด็จเข้าชมโบราณ
วัตถุภายในเจดีย์โดยมีเจ้าหน้าที่ลาวนำเสด็จ และถวายคำบรรยาย ต่อจากนั้นได้เสด็จยังหอพระแก้ว
ซึ่ง “สมเด็จพระญิง” โปรดมากที่สุดเพราะภายในหอพระแก้วเต็มไปด้วยโบราณวัตถุที่มีคุณค่าสูงทั้งทาง
ศิลปกรรม และประวัติศาสตร์

หอพระแก้วนี้มีความสำคัญแก่เช่นวัดพระแก้วของไทย สร้างในเขตพระบรมมหาราชวังเช่น
เดียวกัน เป็นพระราชประเพณีของหลายประเทศในภาคพื้นเอเชีย เช่น พม่า ลาว เขมร ไทย ฯลฯ
ที่จะมีการสร้างวัดในอาณาบริเวณที่ประทับของพระมหากษัตริย์ ในปัจจุบันพระบรมมหาราชวังของ
ลาวได้ดัดแปลงเป็นทำเนียบรัฐบาลเป็นที่ทำงานของ “ประธาน” ประเทศ ในวันนั้นเสาธงสูงใหญ่หน้า
ทำเนียบปลดผืนธงไว้เพียงครึ่งเสา

ดิฉันเรียนถามท่านพันเอก ทวีศักดิ์ เขตวาสี ผู้ช่วยทูตทหารบกไทย ประจำนครเวียงจันทน์
ว่ามีบุคคลสำคัญของชาติเป็นอะไรไปหรือจึงลดธงชาติครึ่งเสา

พันเอกทวีศักดิ์ กรูณาตอบว่า ท่านภูมิวงค์วิจิตรถึงแก่อนิจกรรมเมื่อเวลา 8.22 น. วันศุกร์
ที่ 7 มกราคม นี้เอง ท่านภูมิอายุได้ 85 ปี ถึงแก่อนิจกรรมด้วยโรคหัวใจวาย อายุได้ 85 ปี
เคยดำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ หลายตำแหน่งในรัฐบาล เช่น ตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี รักษาการ
ประธานประเทศ ที่ปรึกษาคุยนุ้ยกลางพรรคประชาชนลาวปฏิวัติ ฯลฯ เป็นผู้ริเริ่มสร้างสร้งงานสังคม
ที่มีคุณประโยชน์แก่ระบบการปกครองปัจจุบันของลาว ฯลฯ รัฐบาลลาวประกาศให้ประชาชนทั้ง
ประเทศไว้อาลัยอย่างเป็นทางการ 6 วัน งานศพจะมีการกึ่งเมรุเผากลางแจ้ง การกึ่งเมรุนี้จะทำให้กับ
บุคคลสำคัญของประเทศเท่านั้น

“สมเด็จพระญิง” ทรงชมและทรงศึกษาเรื่องราวของโบราณวัตถุในหอพระแก้วจากคำบรรยาย
ของเจ้าหน้าที่ด้วยความสนพระทัยยิ่งรูปแบบศิลปะของอาคารเป็นแบบโบสถ์ศิลปะลาวเวียงจันทน์ผสมไทย
เหตุที่ไม่เรียกหอพระแก้วว่า วัด ก็เพราะไม่มีการผูกพัทธสีมา

ปัจจุบันพิพิธภัณฑ์หอพระแก้วได้เก็บพระพุทธรูปเก่าแก่ไว้หลายองค์ เช่น พระพุทธรูปหินทราย
พระพุทธรูปทองคำ พระพุทธรูปจำลองของพระบางซึ่งพระองค์จริงประดิษฐานอยู่ที่หลวงพระบาง
พระพุทธรูปปาเลไลย์ พร้อมรูปช้างและสิงห์ นอกจากนี้ยังมีรูปนางอัปสรแกะสลักด้วยไม้แก่นจันทร์
ซึ่งหายากมาก ตามระเบียงรอบนอกของหอพระแก้วยังมีรูปสลัก และพระพุทธรูปอีกมากมาย สิ่ง
ปัจจุบันที่สวยงามสูงโปร่งไปหน้าหาวานชื่อคือประสาธน์พันธ์สาวลาวซึ่งมาประจำเพื่อรับเสด็จ “สมเด็จพระญิง”
พวกเราหลายคนแอบไปขอถ่ายรูปไว้เป็นสักขีพยานว่าเราได้สัมผัสกับคนลาวอย่างใกล้ชิดในการ
เดินทางตามเสด็จครั้งนี้

พอเสด็จออกจากหอพระแก้ว จะทรงเห็นรูปปั้นสัมฤทธิ์เป็นคนลาว 2 คนคุกเข่า ชูพานดอกไม้ไปข้างหน้า สายตาของคนในรูปปั้นแสดงออกถึงความรู้สึกเปี่ยมล้นด้วยความซาบซึ้งในพระคุณ
“คงเป็นพานดอกไม้บูชาพระพุทธเจ้ากระมัง” ดิฉันกล่าวกับข้าราชการไทยที่ตามเสด็จมาจากหนองคาย

“ไม่ใช่ครับ อนุสาวรีย์สร้างเป็นที่ระลึกถึงม.ปาวี”

พอได้ยินชื่อ ม.ปาวี ครูฝรั่งเศสทั้งหลายก็พากันสะดุ้งเฮือกพลางเหลียวซ้ายแลขวา โชคดีที่เพื่อนชาวฝรั่งเศสที่ตามเสด็จมิได้อยู่ในรัศมีเสียงพูดของเรา ดิฉันจึงซักถามข้าราชการผู้นั้นต่อไป ได้ความว่า ม.ปาวีข้าหลวงใหญ่ฝรั่งเศสแห่ง ร.ศ.112 นั้นเป็นวีรบุรุษฝรั่งเศสที่คนลาวรักนับถือเกิดทุนเป็นผู้ทำคุณประโยชน์มากมายให้แก่ประเทศลาว และได้บูรณะหอพระแก้วให้มีสภาพงามทราเสียดายที่ในปัจจุบันดูแลคร่ำคร่า ซ้ำรุด แม้จะมีร่องรอยซ่อมแซมใหม่ตามแนวนันไดนาค แต่ก็ยังทิ้งความชำรุดไว้อีกหลายแห่ง มองดูแล้วก็เอนิใจจนนึกถึงสถานที่สำคัญสูงสุดของประเทศอยู่ในสภาพที่ไม่สมศักดิ์ศรีเช่นนี้

ตอนที่ 3

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาเสด็จออกจากหอพระแก้วพระราชดำเนินสู่ “วัดสี่สະເກດ” ซึ่งเจ้าอนุเวียงจันทน์ทรงสร้าง

เจ้าหน้าที่ลาว ณ กรุงเวียงจันทน์ เฝ้าถวายอารักขานักหอพระแก้ว

การเขียนชื่อ “วัดสี่สະເກດ” มีวิธีเขียนหลายแบบ เพราะวัดชื่อทำนองเดียวกันนี้มีหลายแห่งทั้งในประเทศลาว และประเทศไทย ทั้งในกรุงเทพและต่างจังหวัดทุกภาค ที่เวียงจันทน์ป้ายชื่อเขียนว่า “วัดสี่สະເກດ” ถ้าจะเขียนตามศัพท์อาจเขียนว่า “ศรีสระเสก” คำว่าศรี ภาษาอีสาน หมายถึง กษัตริย์

เช่นในชื่อพระธาตุศรีสองรัก เจดีย์อนุสรณ์สถานจังหวัดเลย หมายถึงศรีทั้งสอง หรือกษัตริย์ทั้งสอง ทรงมีความรักความเป็นมิตรต่อกัน ดังนั้นในชื่อ ศรีสระเกศ จึงหมายความว่ากษัตริย์ทรงสร้างพระเกศา บางครั้งเราจะเห็นคำ “ศรีสระเกศ” หมายความว่า สระกับเส้นพระเกศา ซึ่งเป็นความหมายหนึ่ง ๆ ไม่สื้ออะไรที่กว้างไกล

ความหมายของ “สี่สระเกศ” ของลาวได้ความถึง “การสร้างน้ำพระเกศา” เนื่องด้วยมีประเพณี การสร้างน้ำพระสงฆ์ในเทศกาลที่สำคัญ ๆ บุคคลธรรมดาถ้าจะถวายน้ำสงฆ์แต่พระภิกษุสงฆ์ถ้าจะรดน้ำ ลงบนศีรษะหรือเส้นผมโดยตรงก็ดูไม่ควร ดังนั้นจึงใช้รางไม้ หรือ “ฮางฮอด” หรือรางรดแทน เมื่อ เทน้ำลงตรงกลางราง น้ำจะไหลไปทางซ้ายและขวา ตกลงยังศีรษะของพระสงฆ์ที่รอรับน้ำสงฆ์อยู่

การถวายน้ำสงฆ์แต่พระมหากษัตริย์ในพระราชพิธีต่าง ๆ มักจะมีในพิธีเรียกว่า มุรธาภิเษก หรือการรดน้ำพระเศียรพระมหากษัตริย์ประธานในพิธีซึ่งอาจจะเป็นพราหมณ์ หรือพระภิกษุทรง สมณศักดิ์สูงจะเทน้ำมนต์ลงบนรางซึ่งลาวเรียกว่า ฮางฮอด ปลอ่ยให้น้ำศักดิ์สิทธิ์นั้นไหลลงสู่เบื้อง พระเศียรและพระเกศาของกษัตริย์

ในขณะที่ “สมเด็จพระนุญ” เสด็จเยือน วัดสี่สระเกศนครเวียงจันทน์วัดนี้มิได้ใช้ประกอบพิธีทาง ศาสนา แต่เป็นพิพิธภัณฑ์สถานที่ที่น่าสนใจยิ่งโดยเฉพาะผังของวัด ซึ่งมีระเบียงปิดยาวล้อมรอบพุทธสีมา (เช่นเดียวกับระเบียงวัดเบญจมบพิตร ของกรุงเทพฯ) ตามผนังระเบียง เจาะเป็นซุ้มเล็ก ๆ เรียงราย เป็นระเบียบ ขนาดเท่ากันทุกซุ้ม แต่ละซุ้มบรรจุพระพุทธรูปซุ้มละ 2 องค์ รวมทั้งสิ้น 6840 องค์ กล่าวกันว่าเหตุที่บรรจุพระพุทธรูปในซุ้มถึง 2 องค์ ก็เพื่อเตือนใจให้ระลึกว่าการจะทำสิ่งใดนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือความสามัคคีกับบุคคลอื่นจึงจะประสบความสำเร็จและความเจริญ

เมื่อได้เวลาเสวยพระกระยาหารกลางวัน ก็เสด็จนำมวลสมาชิก สดฟท. และคณะแพทย์ พยาบาลแห่งมูลนิธิโรคไต โรงพยาบาลศิริราชไปยังโรงแรมล้านช้าง ซึ่งมีภัตตาคารชั้นนำอยู่ด้วย ภัตตาคารส่งช่างได้จัดเตรียมรายการอาหาร (ลายกานอาหาร) ไว้ถวายดังนี้

- ต้มยำป่าหมั่ง
- ลาบไก่ทอง (ผักกับถัษุด)
- ทมึงป่าแบบ ล้านล้าน
- กุ้งฮิบม้ามันเปี
- ทมิทป่าผอก
- ปิ้งกะตูกข้างหมูป่า
- เว้าทมรอ - เว้าจ้าว
- แจ่วบอง - แจ่วส้มหวาน
- ทมากไม้ส้ม
- กาแฟ - ม้าสด

จะไม่เฉลยดอกกะคะ หึงไว้ให้ผู้อ่านเดาเอาเอง เดาง่ายมากคะสรุปว่าอาหารลาวมือนี่ เป็นลาวแท้ ๆ ทั้งปลา ไก่ กุ้ง หมูปา แจ่ว ข้าวเหนียว ข้าวเจ้า ผลไม้ แม้แต่กาแฟ ชา ก็เป็นลาวแท้ ปลุกที่ปากช่องของลาว “หมากไม้ปะสม” นั้นดิฉันติดใจมะละกอมากมีสีเหลืองสดใสเหมือนสีดอกบานบุรี เนื้อแน่นและนุ่มหวาน หอม “ใจจอด” ไม่รู้วาย ส่วนกล้วยก็มีทั้งกล้วยไข่และกล้วยน้ำว้ามังคุดนั้นเหมือนของไทยเปียบเลย

พอเสร็จจากเสวยพระกระยาหารกลางวันแล้วก็เสด็จไปยังตลาดเช้าที่มวลสมาชิกรอคอย พอรถเทียบอาคารตลาดเช้าคนทั้ง 100 ที่ตามเสด็จก็แยกย้ายหายกลืนเข้าไปในตามมุ่มต่าง ๆ ภายในตึก 2 ชั้น รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าซึ่งเต็มไปด้วยสินค้านานาชนิด “สมเด็จพระนริศ” ทอดพระเนตรเครื่องเงินแบบเก่าที่วิจิตรงดงามยิ่ง ผู้ที่ตามเสด็จหลายคนเลือกได้ชิ้นเงิน เข็มขัด กระเป๋าทือเงิน สร้อยคอ สร้อยข้อมือ... คนลาวบอกว่าเงินลาวทำด้วย “เงินมุ่น” แท้เงินมุ่น คือ เงินเนื้อดี

ดิฉันติดใจผ้าชิ้นลาวแบบที่ผู้ต้อนรับที่หอพระแก้วนุ่งอยู่ ภริยาข้าราชการสถานทูตไทยสองท่าน กรณพานุกันเข้าไปถึงร้านที่ขายของลาวแท้ ๆ เลยได้ผ้าชิ้นใหม่สอดเส้น “ทองสี” มาผืนหนึ่ง “ทองสี” ได้แก่ สีชมพูแก่ กับสีแดง เป็นเส้นทองย้อมสีวาววับแปลกตาดี ลวดลายก็เป็นลายเก่าสวยงาม แถมสนราคายังน่าฟังอีกด้วย แล้วยังได้ผ้าพันคอไหมดิบผืนยาวสองเมตร 3 ผืน 100 บาท เสียอีก รายการหลังนี้ ดร. ธิดา บุญธรรม อุปนายก ส.ค.พ.ท. เป็นผู้ค้นพบและแนะนำสีสันของผ้าพันคอไหมนี้สดใสสวยงามทั้งเขียวหัวเบ็ด เหลืองบานบุรี ชมพูช็อกกิ้งฟังก์ แดงเลือดนก ม่วงสด และม่วงลูกหว้า ฯลฯ เห็นแล้วรู้สึกว่าการใช้สีของช่างผ้าไหมลาวนั้นเต็มไปด้วยรสนิยมสูงส่งยิ่งนัก

ข้อควรระวังในการจับจ่าย ณ ตลาดเช้านี้ก็คือ อย่าเสียเวลาซื้อของไทยกลับมาเมืองไทยดีกว่า ไหน ๆ ไปลาวทั้งทีควรเจาะลึกลงไปหาสินค้าฝีมือลาวให้ถึงที่สุด

อย่างไรก็ตามเราก็ไม่วายชอบของไทยข้ามฟากกลับมาหนองคาย ดังนั้นเหล่าสมาชิก ส.ค.พ.ท. กลุ่มหนึ่งซึ่งยัง “เมา” การจับจ่ายไม่สร้างจิ้งจเวตะลุยตลาดริมโขงที่ทำเสด็จ ผิงไทยอีกหลายชั่วโมง ดร. ธิดาซื้อจานกระเบื้องชุดใหญ่บรรจุลงใส่ท้องรถกลับมาด้วย เราพบลูกหมีฉาบลูกโต ๆ ซึ่งปลุกที่อีสาน แบ่งเปาะเปี๊ยะยวนเหนียวนุ่ม มะขามหวาน ฯลฯ และยังมีแก้วคริสตัลเช็กโก ถ้วยกังไส เครื่องเงิน ผ้าไหม เครื่องเงิน ... โอ้โฮ ขนกันเพียบเลย

เมื่อสามสิบปีมาแล้ว ดิฉันเคยมาตลาดเช้านครเวียงจันทน์ ตอนนั้นอาคารสถานที่ไม่ใหญ่โตหรูหราเท่าขณะนี้ แต่มีร้านเล็ก ๆ มากมาย ดิฉันเคยพบสินค้า โอทกูตูร์ (Haute couture) ของฝรั่งเศส ล้วนยี่ห้อโด่งดัง สมัยนั้นนิยมเสื้อ “มองตาญ” (อย่าเพิ่งเห็นเซอร์นะคะคุณ บก.อาวุโส ไม่ได้กล่าวคำหยาบนะ ของจริง จจริง ๆ ด้วย) ในกรุงเทพ ฯ เสื้อยี่ห้อนี้ราคาแพงมาก แต่ที่ตลาดเช้าราคาเพียงครึ่งเดียวจริง ๆ ทั้งยังมีน้ำหอมโอทกูตูร์ เช่น ชาแนล อีฟแซงต์ลอรองต์ มาดามโรชาดิยจ์ และเครื่องสำอาง ชาร์ลส์ออฟเดอะริคซ์อีกด้วย เสื้อชุดว้ายน้ำก็ล้วนมาจากคอลเล็กชั่นใหม่ล่าสุดจากปารีส เหล้าองุ่นขาวแดงชมพูชั้นดี โรเซ่แดงชู (Rosé d'Anjou) เหล้าองุ่นสีชมพูรสนุ่มแพงลิบสมคุณภาพก็มีขายที่นี่ แชมเปญแท้ ๆ จากแคว้นของปาญของฝรั่งเศสมีขายดาษดื่น ราคาเท่า ๆ กับที่ฝรั่งเศส และป่วยการหาซื้อในตลาดกรุงเทพฯ แต่จะพบได้ตามบ้านทูตฝรั่งเศสเท่านั้น

ดิฉันเดินวนเวียนหาสินค้าชั้นสูงของฝรั่งเศสในวันนี้ ไม่มีเหลือร่องรอยอยู่เลยแม้แต่ร้านคุณ “จันทา” ที่เคยขายชุดชั้นในลู (Lou) ให้ก็ไม่ทราบหายไปไหน คิดถึงเหลือเกิน

ในตลาดเช้าจะพบสินค้าไทย เวียดนาม จีน พม่า เพื่อนบ้านใกล้เคียง ไม่พบสินค้าจากแดนไกลอีกแล้ว อ้อยยังพบสินค้าญี่ปุ่นอีกตาขี้นโดยเฉพาะผ้าเป็นม้วน ๆ

ก่อนอำลานครเวียงจันทน์ ได้เสด็จนำมวลสมาชิกไปยังโรงงานทอผ้าไหมพื้นเมือง “พรหมสุวรรณ” ซึ่งคุณหญิงสุวรรณเป็นเจ้าของ เมื่อวันนั้นคุณหญิงเดินทางไปต่างประเทศ ดังนั้นบุตรชายและ ดร. นาฎดา บุตรสะใภ้ จึงเฝ้ารับเสด็จ และถวายคำบรรยายระหว่างเสด็จทอดพระเนตรเครื่องทอในโรงงาน ซึ่งผู้ทอเป็นหญิงล้วน

ดร. นาฎดา กราบทูลสรุปได้ว่า เส้นไหมที่ใช้ทอเป็นไหมลาวล้วนไม่ใช่ไหมญี่ปุ่น ส่วนลวดลายได้ศึกษาของเก่าของลาว ใช้แบบเดิมบ้าง พัฒนาแบบบ้าง

ดิฉันเห็นว่าผ้าไหมลาวจากโรงงาน “พรหมสุวรรณ” เป็นผ้าไหมชั้นสูง เนื้อแน่น ลายงามแปลกตาฝีมือประณีต การให้สีผ้ากลมกลืนดูหรูหราขึ้นชมยิ่ง

ระหว่างทางจากเวียงจันทน์มายังท่าแพชนานยนต์ “นางจันได” และเจ้าหน้าที่ลาวอีกท่านหนึ่งได้ร้องเพลงลาวถวายหลายเพลง เนื้อเพลงกล่าวถึงความใกล้ชิดของคนไทย-คนลาว และความรักใคร่ไมตรีต่อกันพอเสด็จถึงท่าแพพระอาทิตย์ก็คล้อยต่ำลงมาเรื่อย สะพานมิตรภาพไทยลาว ดูเป็นเส้นหนาหนักแน่นพาดท้องฟ้า เหนือผืนแผ่นดินที่ส่งประกายวาววับสะท้อนแสงสีแดงสดสดใส

รวมเวลาประทับในเขตประเทศลาวครั้งนี้ 9 ชั่วโมงเต็ม เป็น 9 ชั่วโมงที่รื้อฟื้นสัมพันธ์ภาพดังเดิม ต่อเติมสายใยไมตรีให้ยืนยาวและมั่นคงถาวร เป็นอนุสรณ์แห่งมิตรภาพระหว่างประเทศอันเป็นพื้นฐานที่จำเป็นของสันติภาพที่โลกเรียกร้องต้องการ

รุ่งเช้าเป็นวันอาทิตย์ ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี และข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อยพร้อมด้วยท่านผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคาย บุคคลสำคัญของจังหวัดทั้งนายแพทย์พยาบาล พ่อค้า นักธุรกิจ คหบดี จำนวนมากมาย รอเฝ้ารับเสด็จคับคั่งในห้องโถงของโรงแรม

มวลสมาชิกผู้ตามเสด็จชนสัมภาระขึ้นรถคันเดิม หลายคนวิ่งเข้าวิ่งออกไปยังห้องน้ำ แต่บอกว่า “ห้องเดิน” ทั้ง ๆ ที่กำลังวังสาเหตุเกิดจากสัมภาระที่คณะของเราเรียกร้องต่อคุณเคียง ผู้จัดการโรงแรมให้กรุณาจัดให้เราได้ชิมสัมภาระแบบหนองคาย เมื่อคำวุ่นวาย อันที่จริงโรงแรมได้จัดรายการอาหารดีมาก มีทั้งอาหารฝรั่ง อาหารจีน อาหารไทยภาคกลาง และภาคอีสาน ต้มแซ่บเครื่องในวัวรสเข้มข้นอร่อยมาก ต้มยำไก่บ้านก็แซ่บนัว ทั้งลาบเป็ด ลาบทูม คอหมู แกงหมูป่า ฯลฯ เราเข้าถึงอีสานอย่างแท้จริงก็ด้วยน้ำพริกแจ่วปลา “ผักลวก” คุณเคียงใจดีเพิ่มสัมภาระตั้งหลายแบบให้เราเลือก แต่ดิฉันไม่ยอมเลือก เพราะตักมาครบทุกแบบเลย เเคราะห์ดีที่ท้องไม่เดินเพราะรับประทานยาชุ่มขี้ไคลแล้ว

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาเสวยพระกระยาหารเช้าแล้วเสด็จลงมาทักทายท่านผู้ว่าทั้งสองแล้ว เสด็จออกจากโรงแรมหนองคายแกรนด์ธานี เข้าสู่เขตจังหวัดอุดรธานีเพื่อทอดพระเนตรโบราณวัตถุ ณ วัดพระพุทธรูปบัวบานในบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท เจ้าหน้าที่กรมศิลปากรรับเสด็จและถวายคำบรรยาย

น่าเสียดายที่สภาพถนนไปยังพระพุทธรูปบัวบานไม่เหมาะสมสำหรับรถโดยสารคันใหญ่ ๆ ดังนั้นมวลสมาชิกส่วนใหญ่จึงไม่สามารถตามเสด็จ “สมเด็จพระหญิง” ไปในช่วงนี้ ได้แต่รอรับเสด็จอยู่ทางกลุ่มภูพระบาท ซึ่งจะเสด็จมาหลังจากทอดพระเนตรพระพุทธรูปบัวบานแล้ว

มีข้อสันนิษฐานว่า เหตุที่เรียกพระพุทธรูปบัวบานก็คงเนื่องมาจากบริเวณหนองน้ำที่สร้างพระพุทธรูปนั้นเต็มไปด้วยดอกบัวบานสะพรั่งหรือไม่ก็เป็นเพราะมีรูปดอกบัวบานสลักไว้บนรอยพระพุทธรูป ส่วนคำบัวบกนั้นก็เนื่องมาจากบริเวณที่สร้างรอยพระพุทธรูปมีต้นบัวบกขึ้นเต็มพื้นที่ อย่างไรก็ตามทั้งรอยพระพุทธรูปบัวบานและรอยพระพุทธรูปบัวบกนั้น สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นพร้อมกัน ตามตำนานเล่าว่าพญานาคได้มีโอกาสเฝ้าพระพุทธรเจ้า เกิดความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธรูปศาสนาอย่างแรงกล้าจึงขออนุญาตบวชเป็นพระภิกษุ แต่พระพุทธรเจ้าไม่ทรงอนุญาตเพราะพญานาคไม่ใช่มนุษย์ บวชไม่ได้ พญานาคจึงทูลขอรอยพระพุทธรูปไปบูชา พระพุทธรเจ้าจึงประทับรอยพระบาทไว้ 2 รอย คือ รอยพระพุทธรูปบัวบก และพระพุทธรูปบัวบาน

โบราณวัตถุที่ “สมเด็จพระนริศ” สนมพระทัยมากคือใบเสมาซึ่งซ้อนกันอยู่ถึง 3 ชั้น เรียงลำดับขนาดใบเล็กอยู่ชั้นนอก และใบยาวสุดอยู่ชั้นในสุด บนใบเสมาสลักเป็นรูปลวดลายเล่าเรื่องพระโพธิสัตว์และพระพุทธรูปประวัติ กลุ่มใบเสมากลุ่มหนึ่งอยู่บนเนินเขาเหนือรอยพระพุทธรูป บางกลุ่มปักไว้อย่างมีระบบตามทิศทั้ง 8 สลักเป็นรูปบุคคล สัตว์ สรูป ดอกบัว รูปบุคคลที่สลัก มีทั้งบุรุษสตรีแต่งกายด้วยผ้าถุงแบบเขมรที่เรียกว่า สัฟต หรือสมปัก เป็นภาษาทรงสำหรับเจ้านายและข้าราชการชั้นสูง ท่านั่งของบุรุษก็เป็นแบบ “มหาราชลีลา” นั่งบนแท่นห้อยขา

พุทธบาทเป็นสถานที่ที่น่าสนใจมากทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ ศาสนา วรรณคดี และ ภูมิศาสตร์

ทางด้านภูมิศาสตร์ พุทธบาทเป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาภูพาน เป็นเขาหินทรายทอดยาวครอบคลุมเทือกเขาหินเมื่อหลายล้านปีมาแล้วสถานที่แห่งนี้คงปกคลุมด้วยธารน้ำแข็งซึ่งละลายเลื่อนเคลื่อนตัวตามแรงดึงดูดของโลกก่อให้เกิดการกัดกร่อนต่อเนื่องกันเป็นเวลานานมาก ที่ตอนใดกร่อนยุ่งง่ายก็ผุพังถูกพัดพาละลายไปกับสายธาร ที่ตอนใดแข็งแกร่งก็คงอยู่ที่เดิมหรือขยับเขยื้อนเคลื่อนตัวลงมาบ้าง บางครั้งก็เคลื่อนมาทับหินใหญ่ก้อนอื่น ๆ แลดูเป็นเพิง เป็นหลังคา รูปทรงแปลก ๆ ชวนให้จินตนาการเป็นนิทานนิยายเช่น เรื่องนางอุษา-ท้าวบารสซึ่งมีหลายสำนวนผู้ใดใครรู้เรื่องละเอียดลองอ่าน “วรรณคดีโบราณอีสาน” วัดพระพุทธรูปบัวบก เรื่อง นางอุษา-ท้าวบารส ฉบับสมบูรณ์ เขียนไว้เป็นอักษรธรรมลาว แปลเป็นไทยโดยพระครูพุทธบาทปริวรรตเรียบเรียง โดย มุกิตา ภิกขุ (พิมพ์ครั้งที่ 2, 2532)

ทางด้านศาสนา เห็นได้ชัดว่ามีความสำคัญมาก ด้วยมีบรรยากาศวิเวกเป็นสถานที่ “สัปปายะ” เหมาะสมสำหรับการปฏิบัติทางด้านวิปัสสนากรรมฐาน พระพุทธองค์จึงได้ใช้สถานที่ตรงนี้สืบทักกันมาหลายยุคสมัย ดังนั้นใบเสมาบอกเขตศาสนสถาน จึงมีรูปทรงหลากหลายต่างยุคสมัยและมีลวดลายสลักวิจิตรงดงามตามผนังหินหลายแห่งในบริเวณพุทธบาท

ปัจจุบันพุทธบาท เป็นโบราณสถานที่พัฒนาเป็นอุทยานประวัติศาสตร์ เป็นแหล่งอนุรักษ์ธรรมชาติ แหล่งศึกษาหาความรู้ แหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเป็นประธานในพิธีเปิดอุทยานเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2535

ขอจบกิจกรรมทัศนศึกษา 2537 เพียงเท่านี้

ขนมกล้วย

ในโครงการฝึกทำอาหารฝรั่งเศสของ ส.ค.พ.ท.

นันทา ไกรวิทย์*

ทาร์ตกล้วยน้ำว้า

ส่วนผสม

แป้งสาลีเอนกประสงค์	100	กรัม
เนยชนิดเค็ม	100	กรัม
น้ำตาลทราย	100	กรัม
เกลือ	1	หยิบมือ
ไข่ไก่ขนาดกลาง	1	ฟอง
น้ำตาลทราย 2 ช้อนโต๊ะ (ไว้โรยหน้ากล้วย)		
กล้วยน้ำว้าสุกงอม	10	ลูก
พอบประมาณ		

วิธีทำ

1. นำเนยที่อ่อนตัวพอบประมาณ คนกับ น้ำตาล ทราย เกลือ ให้เข้ากัน
2. ใส่แป้งลงในส่วนผสมข้อ 1 คนให้เข้ากัน
3. ใส่ไข่ลงในส่วนผสมข้อ 2 คนให้เข้ากัน
4. เทส่วนผสมที่ได้ในข้อ 3 ลงในพิมพ์ที่กรุด้วยกระดาษฟลอยด์
5. เกลี่ยแป้งให้หนาประมาณ 1 ซม.
6. ฝานกล้วยน้ำว้าเป็นแว่นกลม ๆ บาง ๆ
7. เรียงกล้วยน้ำว้าให้เกยซ้อนกันบนแป้งจนทั่วพิมพ์ โรยน้ำตาลให้ทั่ว
8. นำเข้าเตาอบไฟร้อนปานกลาง อบนานประมาณ 40 ถึง 50 นาที

Tarte aux bananes

ingrédients :

100	g de farine
100	g de beurre
100	g de sucre
1	pincée de sel
1	œuf
2	cuil. à soupe de sucre
10	bananes

1. Travailler le beurre ramolli, le sucre et le sel en pommade.
2. Ajouter la farine d'un seul coup. Mé langer rapidement.
3. Ajouter l'œuf entier. Travailler jusqu'à ce que le mélange soit bien homogène.
4. Mettre une feuille d'aluminium ménager sur la tôle. Verser-y la préparation.
5. Abaisser la pâte sur 1 cm d'épaisseur
6. Eplucher les bananes. Les couper en rondelles.
7. Disposer les bananes coupées en rondelles sur la pâte et les recouvrir avec 2 cuillères de sucre.
8. Faire cuire à four moyen pendant 40 à 50 minutes.

เค้กส้ม

ส่วนผสม

แป้งสาลีอเนกประสงค์	115 กรัม
เนย	115 กรัม
น้ำตาล	115 กรัม
ไข่ไก่ขนาดกลาง	2 ฟอง
ผงฟู	1 ช้อนชา
เกลือ	1 หยิบมือ
ผิวส้มหั่นฝอย	1 ช้อนชา
น้ำส้มคั้น	4 ช้อนโต๊ะ

หน้าขนม

ไอซิ่ง	2-3 ช้อนโต๊ะ
ผิวส้มหั่นฝอย	1 ช้อนชา
น้ำส้มคั้น	2 ช้อนโต๊ะ

วิธีทำ

1. นำเนยที่อ่อนตัวพอประมาณคนกับน้ำตาลเกลือ ให้เข้ากัน
2. ใส่ไข่ไก่ คนให้เข้ากันดี
3. ใส่แป้ง คนให้เข้ากัน
4. ใส่ผิวส้ม และน้ำส้มคั้น คนให้เข้ากันดี แล้วจึงร่อนผงฟูลงไป คนแต่เบาเพื่อให้เข้ากัน
5. ใส่ส่วนผสมที่ได้ลงในภาชนะที่ทาเนย
6. นำขนมไปเข้าเตาอบ อบนาน 30 นาที ไฟปานกลาง
7. เมื่อขนมสุกและเย็นแล้วราดหน้าเนยด้วยน้ำส้มคั้นที่ผสมกับไอซิ่ง 2-3 ช้อนโต๊ะ และผิวส้ม 1 ช้อนชา

Gâteau à l'orange

ingrédients :

115 g de farine
115 g de beurre
115 g de sucre
2 œufs
1 cuil. à café de levure
1 pincée de sel
1 cuil. à café de zeste râpé d'orange
4 cuil. à soupe de jus d'orange

glacage :

2 à 3 cuil. à soupe de sucre glacé
1 cuil. à café de zeste râpé d'orange
2 cuil. à soupe de jus d'orange

1. Travailler le beurre, le sucre et le sel.
2. Ajouter les oeufs et travailler jusqu'à ce que le mélange mousse.
3. Ajouter la farine, le zeste râpé d'orange et la levure.
4. Verser la préparation dans le moule beurré.
5. Faire cuire à four, chaleur moyenne une demi-heure.
6. En sortant du four, arroser avec le jus d'orange mélangé avec 2 cuil. à soupe de sucre glacé et 1 cuil. à café de zeste râpé d'orange.

กีช ลอแรน

ส่วนผสม

แป้งสาลีอเนกประสงค์	200	กรัม
เนยชนิดเค็ม	100	กรัม
เกลือ	$\frac{1}{4}$	ช้อนชา
น้ำหรือนมสด	$\frac{3}{4}$	ถ้วย
เบคอน	100	กรัม
แฮม	100	กรัม
ครีม	3-4	ช้อนโต๊ะ
นมสด	$\frac{1}{2}$	ถ้วย
ไข่ไก่	2	ฟอง
เกลือ	}	เล็กน้อย
พริกไทย		

วิธีทำ

1. นำแป้งและเนยที่อ่อนตัวพอประมาณ คลุกเคล้ากัน จนเป็นเนื้อทราย
2. ใส่ น้ำ หรือนมสด + เกลือ ลงไปนวดให้เข้ากัน ตะล่อมแป้งให้เป็นก้อนกลม ๆ โรยแป้งนวลแล้วทิ้งแป้งพักไว้ประมาณ 20 นาที
3. นำแป้งที่ได้ในข้อ 2 มาเกลี่ยลงในพิมพ์ที่ทำเนยหรือที่กรุด้วยกระดาษฟลอยด์ จับขอบด้วยส้อม
4. หั่นเบคอนเป็นชิ้นเล็ก ๆ นำไปทอดพอเหลือง
5. ตีไข่ไก่กับนมสดให้เข้ากัน ใส่ครีม เกลือ พริกไทย คนให้เข้ากัน
6. เรียงเบคอนและแฮมที่หั่นเป็นชิ้นเล็ก ๆ บนแป้งพาย
7. เทส่วนผสมที่ได้ในข้อ 5 ลงไป นำไปอบอบนาน 30 ถึง 45 นาที ไฟแรง

Quiche lorraine

ingrédients :

200	g de farine
100	g de beurre
$\frac{1}{4}$	cuil. à café de sel
$\frac{3}{4}$	verre d'eau ou de lait
100	g de lard fumé
100	g de jambon
3-4	cuil. à soupe de crème
$\frac{1}{2}$	verre de lait
2	œufs
sel, poivre	

1. Travailler rapidement du bout des doigts le beurre, la farine pour sabler.
2. Ajouter l'eau salée pour obtenir une pâte souple.
3. Rouler en boule. Fariner et laisser reposer 20 minutes. En garnir un moule à tarte beurré à bords hauts.
4. Dans une poêle, faire revenir au beurre le lard fumé coupé en petits morceaux.
5. Dans une jatte, battre les oeufs avec le lait, la crème. Saler, poivrer au goût.
6. Mettre le lard fumé, le jambon coupé en petits morceaux sur la pâte à tarte.
7. Verser les oeufs dessus et faire cuire à four chaud 30 à 45 minutes.

จากการเข้าร่วมงานกิจกรรมประจำปี ของ สคพท. 2537

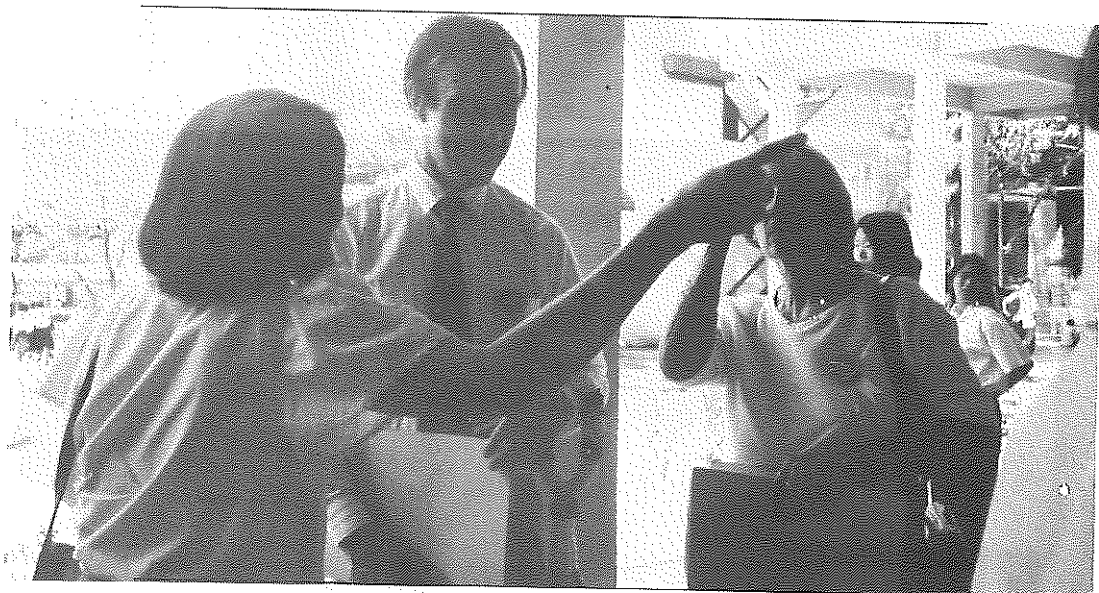
สุภาภรณ์ จิรัชชา*

โรงเรียนเบญจมราชูทิศ นครศรีธรรมราช ได้เข้าร่วมกิจกรรมการจัดบอร์ดนิทรรศการ ได้รับรางวัลที่ 3 ในการจัดบอร์ดนิทรรศการระดับมัธยมศึกษา ในงานกิจกรรมประจำปี 2537 วันที่ 26-27 พฤศจิกายน 2537 ณ วิทยาลัยเซนต์จอห์น

* อาจารย์สอนภาษาฝรั่งเศส โรงเรียนเบญจมราชูทิศ นครศรีธรรมราช

ในการจัดบอร์ดนิทรรศการแข่งขันในครั้งนี้ โรงเรียนเบญจมราชูทิศได้ส่งเข้าร่วมแข่งขันเป็นครั้งแรก ต้องขอขอบพระคุณสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทยที่ได้เปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนต่างจังหวัดได้นำความรู้และประสบการณ์มาแลกเปลี่ยนกับครูและนักเรียนโรงเรียนอื่น ๆ ที่เข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้

ข้าพเจ้าและนักเรียนได้รับความรู้ ประสบการณ์จากการเข้าร่วมงานในครั้งนี้เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะสื่อและอุปกรณ์การสอนภาษาและวัฒนธรรมฝรั่งเศสที่ข้าพเจ้าได้นำไปจัดแสดงนั้น ได้รับความสนใจจากผู้เข้าร่วมงานกิจกรรมในครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะ M.Jean-François GRUNSTEIN

ท่านทูตวัฒนธรรมฝรั่งเศส ได้มาเยี่ยมชมบอร์ดนิทรรศการพร้อมกับได้แสดงความชื่นชม ยินดีให้กำลังใจ
ข้าพเจ้าเป็นอย่างมาก

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณผู้ที่เข้าชมนิทรรศการทุกท่านที่ได้ให้คำติชมในการจัดนิทรรศการในครั้งนี้

จากบรรณาธิการ

วารสารสมาคมครุภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทยฉบับนี้เป็นฉบับที่ 69-70 ปีที่ 18 เล่มที่ 1-2 เดือนมกราคม-มิถุนายน 2538

ปีนี้เป็นปีที่ 18 ของการตั้งสมาคมครุภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย เป็นปีที่องค์นายกิตติมงคลดี ทรงเจริญพระชนมายุครบ 6 รอบ หรือ 72 พรรษา เป็นปีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชเสวยราชสมบัติครบ 50 ปี และเนื่องในวโรกาสอันมีมงคลนี้ ณ วันฉัตรมงคล พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนาสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาให้ทรงกรมเป็น *กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์*

พลกนิกรชาวไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งกรรมการและสมาชิกสมาคมครุภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย รู้สึกเต็มตื้นชื่นชมโสมนัสยิ่งนัก

พระราชพิธีสถาปนาพระอิสริยยศกิติ และพระกรณียกิจในกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ วารสารสมาคมครุภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทยจะรวบรวมนำเสนอเป็นฉบับพิเศษเฉลิมพระเกียรติในเล่มที่ 3-4 เดือน กรกฎาคม-ธันวาคม พ.ศ. 2538

เนื้อหาในวารสารฉบับนี้เริ่มด้วยงานแปลวรรณคดีไทย "สวัสดีรักษา" ของสุนทรภู่แปลโดย อาจารย์ เฟเดริก มอเรล แห่งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ผู้ซึ่งสนใจศึกษาเพื่อเตรียมวิทยานิพนธ์เพื่อปริญญาเอก ในด้านวรรณคดีไทย บทความอันดับต่อมาอีก 4 ชิ้นเป็นผลงานทางวิชาการที่เสนอในที่ประชุมครั้งที่ 5 ภาษาและวรรณคดีฝรั่งเศส ซึ่งจัดโดยคณะอักษรศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 15-16 ตุลาคม 2537 เรายังเก็บผลงานทางวิชาการภาษาและวรรณคดีฝรั่งเศสไว้สำหรับวารสารฉบับต่อไปในโอกาสหน้าและปีหน้า ขอสมาชิก ส.ค.พ.ท. โปรดอดใจรอ ส่วนบทความอีก 4 ชิ้นเป็นเรื่องของกิจกรรมของสมาคมเพื่อสมาชิกค่ะ ❀

• สิทธา พินิจกุลดล •

กรุงเทพการบัญชีวิทยาลัย

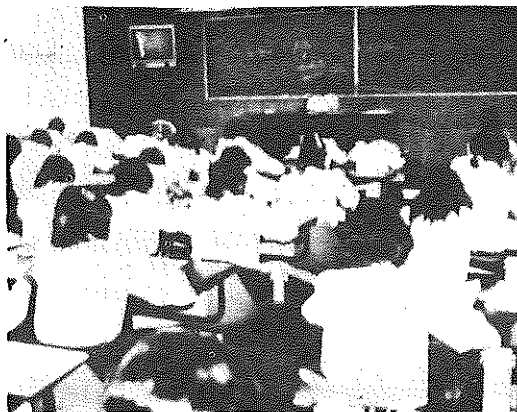
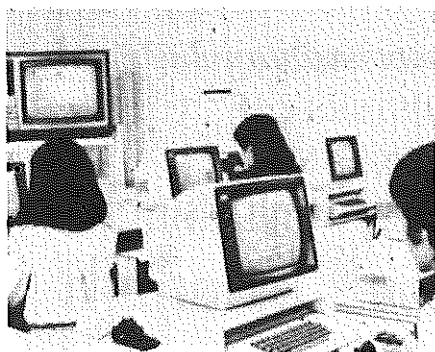
BANGKOK BUSINESS COLLEGE

588 ถนนเพชรบุรี กรุงเทพฯ ๙ 10400 ตรงข้ามโรงพยาบาลเมโทร โทรศัพท์ 251-9852, 252-0067, 252-7049
588 PETCHBURI ROAD, BANGKOK 10400. THAILAND TELEPHONE 251-9852, 252-0067, 252-7049

เปิดสอนหลักสูตร

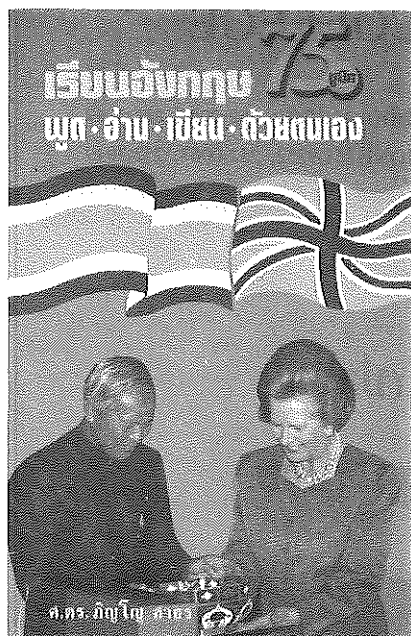
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

ต้อนรับห้องเขียวไทย

บรรณกรรมใหม่

พูดภาษาอังกฤษได้ ง่ายมาก

ใช้ตำราเรียนพูดด้วยตนเอง

เรียนอังกฤษ

75

ดร. ภิญโญ สาร

ยูนิต

มีคำอ่านออกเสียงเป็นภาษาไทยให้ทุกคำ

เริ่มเรียนตั้งแต่ เอ.บี.ซี. จนถึงสนทนาโต้ตอบได้
เรียนได้ทุกระดับ ลงทุนน้อย ได้ผลคุ้มค่า
ซื้อได้จากร้านขายหนังสือทั่วประเทศ

ราคาเล่มละ 170 บาท

วัฒนาพานิช สำราญราษฎร์

31/1-2 ซอยศิริพัฒน์ ถนนมหาไชย กรุงเทพฯ 10200

โทร. 2221016-2221018-2225371-2

หนังสือเล่มนี้สร้างอนาคตให้ครอบครัว

Alliance Française de Bangkok
29 THANON SATHON TAI, BANGKOK 12, THAILANDE. TEL 286.38.79 & 286.38.31-TELEGR. ALFRANTHAI

สมาคมฝรั่งเศส

29 ถนนสาทรใต้ กรุงเทพฯ ๑ 12

มุมหนึ่งของประเทศฝรั่งเศส
UN PETIT COIN DE FRANCE

ท่านจะพบสิ่งที่น่าสนใจ
ชั้นเรียนภาษาฝรั่งเศสทุกระดับ
ห้องสมุดไอ้โง่
ภาพยนตร์, คอนเสิร์ต
เครื่องดื่ม, อาหารเลิศรส
บรรยายกาสิโนรรมย์ สวยงาม
ขอเชิญอ่านหนังสือวารสารรายเดือนของเรา

VOUS Y TROUVEREZ

des cours de langue
des films, des concerts...
un bar-restaurant agréable
une grande bibliothèque
une ambiance

LISEZ AUSSI NOTRE
JOURNAL MENSUEL